2013

Servicii şi programe pentru copii cu vârsta cuprinsă între 0 - 14 ani : studiu

Biblioteca Judeţeană George Bariţiu Braşov

CENTRU DE EXCELENŢĂ pentru copii cu vârste între 0-14 ani

Proiect finanţat de Fundaţia IREX

Braşov, Mai 2013

Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu” Braşov
Centru de excelenţă pentru servicii oferite copiilor cu vârste între 0 – 14 ani,
proiect finanţat de Fundaţia IREX

Servicii şi programe pentru copiii cu vârste între 0 – 14 ani: studiu

Autori: Claudia Popescu, Alice Adriana Roman
Coordonator: Claudia Popescu

CUPRINS

Argument.....3

CAPITOLUL I

STAREA CURENTĂ A BIBLIOTECILOR DIN ROMÂNIA ÎN CEEA CE PRIVEŞTE SERVICIILE ŞI PROGRAMELE DEDICATE COPIILOR CU VÂRSTA CUPRINSĂ ÎNTRE 0 ŞI 14 ANI.....4

Sinteza raportului de evaluare cantitativă.....4

Sinteza raportului de evaluare calitativă.....11

CAPITOLUL II

SERVICII ŞI PROGRAME DE BIBLIOTECĂ PENTRU COPII: SUCCINTĂ TRECERE ÎN REVISTĂ A EXPERIENŢEI PROFESIONALE NAŢIONALE ŞI INTERNAŢIONALE.....15

Programe pentru categoria 0-3 ani.....15

Programe pentru categoria 3-6 ani 18

Programe pentru categoria 7-10 ani 26

Programe pentru categoria 11-14 ani 31

CAPITOLUL III

RECOMANDĂRI PRACTICE PENTRU LUCRUL EFICIENT CU COPIII.....41

Repere fundamentale în dezvoltarea copiilor cu vârste cuprinse între 0-14ani.....41

Abilităţi necesare în lucrul cu copiii.....44

Recomandări de bune practici în relaţia cu copiii cu vârste cuprinse între 0-14 ani.....46

CONCLUZII.....52

RESURSE UTILE.....54

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....56

ANEXE.....57

Anexa 1 CHESTIONARUL
Anexa 2 REZULTATELE SONDAJULUI
Anexa 3 FIŞA DE OBSERVAŢIE
Anexa 4 GHID FOCUS GRUP
Anexa 5 INTERVIUL SEMISTRUCTURAT
Anexa 6 WORSHOP EXPLORATORIU

ARGUMENT

Bibliotecile publice sunt în general definite ca biblioteci deschise, de tip enciclopedic, puse în slujba unei comunităţi locale, judeţene sau regionale, în mod gratuit. Astfel, termenul de comunitate este luat în sens mai larg, pentru a acoperi orice diviziune geografică şi nu face nici o referire la categoriile de public servite. Cu toate acestea, bibliotecile publice din întreaga lume au creat spaţii destinate copiilor, în care părinţii, copiii şi bibliotecarii pot vorbi unii cu ceilalţi, în care copiii au libertatea de a alege, de a explora şi a se distra prin **accesarea** cărţilor, jucăriilor, noilor tehnologii, au posibilitatea să asculte şi să înveţe prin intermediul poveştilor spuse de bibliotecari[1].

Serviciile de bibliotecă destinate copiilor şi tinerilor nu reprezintă nicidecum un concept nou. Primele spaţii şi servicii specializate au apărut în Statele Unite ale Americii[2], în urmă cu puţin peste 100 de ani, ca urmare a efortului unui mic grup de femei determinate, care a persistat, în ciuda opoziţiei sau a lipsei de interes a multora dintre liderii celor mai influente biblioteci ale timpului. Recordul realizărilor lor are relevanţă deosebită astăzi, când se pune problema redefinirii rolului bibliotecilor publice în viaţa copiilor, într-o societate mult schimbată[3]. Pe continentul european, modelul este preluat de Franţa şi dus mai departe. Astfel, la 12 noiembrie 1924, Eugene Morel, primarul Parisului, anunţa într-un discurs înflăcărat inaugurarea programului „l'Heure Joyeuse"[4], fiind convins de necesitatea de a dezvolta biblioteci pentru tineri în toată Franţa, pe baza acestui program.

În România, deşi majoritatea bibliotecilor deţin spaţii amenajate pentru copii şi tineri şi/sau oferă servicii specializate, iar ponderea acestei categorii este foarte mare (peste 35% din numărul total de utilizatori ai bibliotecilor publice), ocupând primul loc în ierarhia utilizatorilor de bibliotecă, în literatura de specialitate ele nu se regăsesc. Nu există date cu privire la apariţia primelor spaţii de bibliotecă destinate copiilor şi nici studii care să răspundă la întrebări de genul: Cum s-au dezvoltat de-a lungul timpului serviciile bibliotecii publice pentru copii şi tineri? Cum şi de ce folosesc copiii şi tinerii bibliotecile publice? Cum putem evalua eficacitatea serviciilor de bibliotecă publică pentru copii şi tineri? De ce ar trebui factorii de decizie politică să finanţeze serviciile bibliotecilor publice pentru copii şi tineri?

Scopul acestui studiu este de a veni în sprijinul bibliotecilor publice din întreaga ţară printr-o informare adecvată şi prin oferirea unui suport real în implementarea de servicii de calitate destinate copiilor. Studiul se doreşte a fi un instrument adresat atât bibliotecarilor experimentaţi, cât şi celor începători, care oferă servicii familiilor cu copii cu vârsta cuprinsă între 0 şi 14 ani. Oferind orientări pentru serviciile destinate celor mai tineri utilizatori, acest document susţine proverbul african conform căruia « este nevoie de un sat întreg, pentru a creşte un copil ».

Obiectivele studiului vizează oferirea unei imagini cât mai complete a stării curente în bibliotecile din România în ceea ce priveşte serviciile şi programele dedicate copiilor între 0 – 14 ani; formularea de recomandări practice pentru lucrul eficient cu publicul ţintă copii între 0 – 14 ani; realizarea unei culegeri de exemple de servicii şi programe dedicate copiilor (din bibliotecile româneşti şi/sau din cele străine) şi nu în ultimul rând informarea adecvată a publicului ţintă prin punerea la dispoziţia sa, şi a tuturor celor interesaţi, a unei culegeri de resurse utile pentru lucrul eficient cu copiii între 0 – 14 ani.

Publicul ţintă. Studiul se adresează bibliotecarilor, părinţilor, educatorilor, persoanelor care lucrează cu copiii cu vârste cuprinse între 0 – 14 ani.

---

[1] The Public Library Service: the IFLA/UNESCO Guidelines for Development, Philip Gill (editor), In collab. with Section of Public Libraries, München: K.G. Saur, 2001

[2] Van Orden, Phyllis J., and Patricia Pawelak-Kort. 2005. *Library service to children: a guide to the history, planning, policy and research literature*. Lanham (Md.): Scarecrow Press.

[3] Walter, Virginia. Public Library Service to Children and Teens: A Research Agenda *Library Trends*, Vol. 57, No. 4. (2003), 571

[4] EZRATTY, Viviane, VALOTTEAU, Hélène. La création de l'Heure Joyeuse et la généralisation d'une belle utopie. *Bulletin des bibliothèques de France* [en ligne], 2012, n.1, p. 45-49

CAPITOLUL I

STAREA CURENTĂ A BIBLIOTECILOR DIN ROMÂNIA ÎN CEEA CE PRIVEŞTE SERVICIILE ŞI PROGRAMELE DEDICATE COPIILOR CU VÂRSTA CUPRINSĂ ÎNTRE 0 ŞI 14 ANI

Sinteza raportului de evaluare cantitativă

Descrierea contextului în care a fost realizată cercetarea cantitativă

Acest studiu a fost scris pe baza unei cercetări ale cărei date cantitative au fost culese în perioada martie–aprilie 2013 în cadrul proiectului „Bibliotecile judeţene: Centre de Excelenţă. Proiectul „Bibliotecile judeţene: Centre de Excelenţă" a fost susţinut financiar de Fundaţia IREX, prin programul naţional **Biblionet**.

Rezultatele prezentei cercetări sunt centrate pe identificarea serviciilor existente, pe îmbunătăţirea şi dezvoltarea de noi servicii şi, totodată, pe promovarea şi împărtăşirea celor mai bune practici existente în bibliotecile româneşti pentru categoria de vârstă 0 – 14 ani. Astfel, pentru a realiza un tablou cât mai fidel al situaţiei actuale a serviciilor şi programele dedicate copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 şi 14 ani, s-a urmărit determinarea calităţii ofertei (tipuri de servicii / programe), calitatea personalului implicat (grad de formare / specializare) şi calitatea spaţiul (amenajare / caracteristici).

Metodologia şi culegerea datelor, încadrarea în cercetări anterioare

Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov a creat un instrument de colectare a datelor (chestionar) care a cuprins un set de 15 întrebări referitoare la numărul de utilizatori copii, gradul de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă destinate copiilor cu vârste cuprinse între 0 – 14 ani şi gradul de instruire al bibliotecarilor din secţiile pentru copii.

Rezultatele au fost coroborate cu informaţiile prezentate în studiul „*Cross-European Survey to Measure Users' Perceptions of the Benefits of IC in Public Libraries : 260113096 : November 2012*"[5] (Percepţiile utilizatorilor privind beneficiile TIC în bibliotecile publice din România), ghidul „*Servicii ale bibliotecilor publice pentru copii*"[6], realizat în 2011, în cadrul Grupului Impact, cu ghidurile: „*The Public Library Service: IFLA / UNESCO - Guidelines for Development*"[7](Serviciile bibliotecilor publice IFLA/UNESCO – Ghid de dezvoltare), *2010,* şi „*Guidelines for Library Services for Children*"[8] (Ghidul serviciilor de bibliotecă pentru copii), *2003.*

Datele au fost colectate prin distribuirea chestionarului prezentat în anexa 1, unui număr de 41 de biblioteci judeţene, şi, cu sprijinul bibliotecarilor metodişti, în fiecare judeţ, unui număr de minimum 5 biblioteci locale (municipale, orăşeneşti, comunale). Chestionarul a fost completat de un număr de 105 biblioteci, dintre care 29 biblioteci judeţene, 22 biblioteci municipale/orăşeneşti şi 54 biblioteci comunale, ceea ce înseamnă că prezentul studiu are o probabilitate de 95% cu o marjă de eroare de 5%.

Procedura utilizată pentru colectarea datelor a fost **ancheta prin Internet**. Am ales această procedură datorită rapidităţii, interactivităţii şi posibilităţii de a introduce direct rezultatele în baza de date, de unde

---

[5] *Cross-European Survey to Measure Users' Perceptions of the Benefits of IC in Public Libraries : 260113096 : November 2012* **http://www.biblionet.ro/upload/documents/librarie/19944/pdf/138770/Studiul%20pan%20european%20asupra%20bibliotecilor%20publice%20ROMANIA%20%20RO.pdf**

[6] *Servicii ale bibliotecilor publice pentru copii* **https://docs.google.com/file/d/0B-G7vrM7m93saUhtRlNDMnhwcVE/edit?pli=1**

[7] *The Public Library Service: IFLA / UNESCO - Guidelines for Development* **http://www.ifla.org/publications/ifla-publications-series-97**

[8] *Guidelines for Library Services for Children* **http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/guidelines-for-childrens-libraries-services-en.pdf**

pot fi preluate şi analizate. Ancheta prin Internet prezintă totuşi un dezavantaj important, acela al lipsei de reprezentativitate a eşantionului. Pentru a contracara acest dezavantaj, am folosit metoda clasică de recrutare a subiecţilor, telefonic, şi am trimis prin email codul de acces al site-ului pe care a fost găzduit chestionarul.

Pentru obţinerea unor date relevante am implicat părinţi, cadre didactice şi bibliotecari în cadrul unui **focus grup**, la care au participat 29 de persoane şi al unui **workshop exploratoriu** la care au participat 6 colaboratori locali, 8 invitaţi din judeţ şi 6 dintre membrii echipei de proiect.

A existat o suprapunere de aproximativ 25% între bateriile de întrebări din chestionarul adresat bibliotecilor şi cele adresate participanţilor la focus grup, ele servind atât drept cheie de control şi validare a răspunsurilor primite, cât şi la conturarea unei imagini de ansamblu în care se situează datele obținute în cadrul acestei cercetări.

Principalele concluzii ale studiului

Prin coroborarea datelor statistice necesare pentru realizarea acestui studiu (chestionarele aplicate, CULT, RSA[9]) privind activitatea bibliotecilor publice din 2011 se constată că într-adevăr, din totalul de 13 % utilizatori de bibliotecă la nivel naţional, cel mai mare număr de utilizatori de bibliotecă este reprezentat de copiii cu vârste între 0 – 14 ani, 36,4 %, aceştia folosind atât serviciile din sfera accesului la informaţie, serviciile educaţionale şi de petrecere a timpului liber, cât şi serviciile mixte, cele care răspund mai multor nevoi (figura 1).

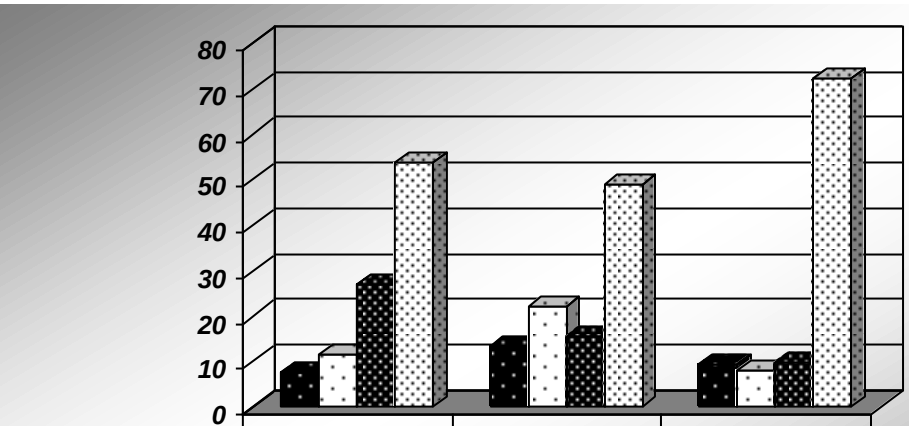

	Servicii de acces la informatie	Servicii educationale	Servicii de petrecere a timpului liber
Seniori (peste 61 ani)	7.5	13.2	9.4
Adulti (26-60 ani)	11.5	22.3	8.2
Tineri adulti (14-25 ani)	27	15.5	10
Copii (0-14 ani)	54	49	72.4

Fig 1. Distribuţia utilizării serviciilor de bibliotecă pe categorii de vârstă

Ponderea semnificativă a copiilor în raport cu toate celelalte categorii de utilizatori de bibliotecă, pe toate zonele de servicii furnizate, are mai multe explicaţii. O primă explicaţie este aceea a existenţei ofertei. Bibliotecile

[9] POPA, Doina. Indicatorii de performanţă obţinuţi de bibliotecile publice din România în anul 2011. În: ANBPR [Resursă electronică]. [citat la 10.02.2013] Disponibil la: http://www.anbpr.org.ro/images/pdf/2011_%20indicatori%20de%20performanta%201.pdf

publice, chiar dacă nu au dispus iniţial de un spaţiu special amenajat pentru copii (**74%, faţă de 31 % aşa cum relevă rezultatele sondajului**), au oferit servicii destinate acestei categorii încă de la înfiinţarea lor (ex. Biblioteca Comunală Tazlău, Neamţ – 1900, Biblioteca Municipală Câmpulung Moldovenesc, Suceava – 1936, Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu" Vrancea – 1950) .

O a doua explicaţie este legată tot de ofertă. După revoluţia din 1989, au luat fiinţă noi secţii pentru copii în multe dintre bibliotecile publice din România (ex. BRAŞOV – Biblioteca Comunală Voila, Biblioteca Orăşenească Ghimbav şi Codlea, IALOMIŢA – Biblioteca Judeţeană Ştefan Bănulescu, MEHEDINŢI – Biblioteca Comunală Bicles, NEAMŢ – Biblioteca Comunală Bîra, Hangu, Răuceşti şi Tarcău, SIBIU – Biblioteca Comunală Micăsasa), un nou val înregistrându-se după implementarea programului Biblionet (ex. ARGEŞ – Biblioteca Comunală Beleti Negreşti, BRAŞOV – Biblioteca Comunală Drăguş, Feldioara, Homorod, Hârseni şi Moieciu, HUNEDOARA – Biblioteca Comunală Vulcan, IAŞI – Biblioteca Comunală Deleni şi Probota, NEAMŢ – Biblioteca Comunală Timişeşti, Gherăeşti şi Ştefan cel Mare, SIBIU – Biblioteca Orăşenească Avrig).

Prin introducerea calculatoarelor cu acces liber la internet, spaţiului existent sau nou creat i s-au adăugat noi funcţionalităţi. Acest lucru a însemnat şi mai mulţi copii la bibliotecă, pentru că această categorie de public este prima interesată de noile tehnologii şi de adoptarea lor. Un alt motiv a fost că puţini dintre copii, mai ales cei din mediul rural, aveau un calculator personal acasă şi/sau acces la Internet. În acelaşi timp, tehnologia nu a permis doar îmbogăţirea colecţiilor prin facilitarea accesului la baze de date, publicaţii electronice şi colecţii digitale, ci şi pe cea a ofertei de servicii: difuzare de film, audiţii poveşti, muzică, cursuri IT, cursuri de fotografie etc.

Dincolo de tehnologie, programul Biblionet a însemnat şi o activitate susţinută în domeniul formării profesionale a bibliotecarilor. Ca urmare, aceştia au dezvoltat noi servicii de bibliotecă pentru a răspunde cât mai adecvat la nevoile extrem de diverse ale copiilor, de la petrecerea timpului liber, joc, experiment, la dezvoltare personală, cunoaştere, ajutor la lecţii. Noua ofertă s-a concretizat prin organizarea de către bibliotecile publice a numeroase ateliere de creativitate, de teatru, de dezvoltare a abilităţilor de viaţă, de educaţie pentru o alimentaţie sănătoasă, istorie locală, ajutor la lecţii ş.a.

Pentru a obţine informaţii cât mai bine structurate, în alcătuirea chestionarului am grupat serviciille şi programele oferite de către bibliotecile publice copiilor cu vârste între 0 – 14 ani în trei mari categorii: **servicii din sfera accesului la informaţie** (împrumutul documentelor la domiciliu indiferent de suport - tradiţionale, multimedia, consultarea documentelor de bibliotecă în cadrul sălii de lectură, serviciul de referinţe, acces gratuit la Internet, acces la baze de date, colecţii digitale, programe de aplicaţie), **servicii educaţionale** (organizarea de cursuri de instruire, ateliere, sesiuni de instruire) şi **servicii destinate petrecerii timpului liber** (cluburi, petreceri, jocuri, concursuri).

Pentru că o parte dintre serviciile bibliotecii publice interferează, răspund mai multor deziderate în ceea ce priveşte informarea şi dezvoltarea de abilităţi, aptitudini, competenţe şi care, de regulă, sunt finalizate cu realizarea anumitor produse (expoziţii, reviste electronice, posturi radio, bloguri), am intitulat această categorie de servicii: **servicii mixte**.

Analizând ofertele de servicii şi programe ale bibliotecilor publice din România destinate copiilor cu vârste între 0 – 14 ani, pentru prima categorie de servicii, **serviciile de acces la informaţie**, se constată că ponderea este în continuare deţinută de **serviciile de împrumut documente tradiţionale 98%** şi de consultare a acestora **91%** faţă de numai **6% împrumut e-Book**-uri şi **e-Reader**-e. Acest fenomen este uşor de explicat dacă luam în considerare, nu doar lipsa unei culturi specifice şi gusturile utilizatorilor români în materie de lectură, ci şi politicile de stat şi editoriale.

În România, spre deosebire de Statele Unite şi celelalte state europene, eBook-urile nu sunt asimilate producţiei de carte, ci produselor informatice, astfel că pentru acestea nu se aplică cota redusă de TVA de 9%, ci cota standard de 24%. Acest fapt, alături de preţurile ridicate ale acestor produse şi de situaţia pieţei editoriale, caracterizată prin vânzări scăzute, nu are darul să îi încurajeze pe editorii români, astfel că oferta de eBook-uri şi e-Readere este şi ea scăzută.

Un alt aspect care explică această situaţie este legat de bugetele insuficiente ale bibliotecilor publice. De câţiva ani ele se află la limita legalităţii, întrucât fondurile reduse nu le permit să efectueze achiziţiile de documente aşa cum este stipulat în legea bibliotecilor, respectiv o creştere anuală de minimum 50 de documente specifice la 1.000 de locuitori[10].

Un aspect îmbucurător relevat de analiza serviciilor de acces la informaţie este reprezentat de procentul mare de servicii moderne oferite de toate categoriile de biblioteci publice: **acces la baze de date online 48%** (ex. Biblioteca Comunală Chislaz – Bihor, Biblioteca Comunală Homorod, Sânpetru şi Biblioteca Municipală Săcele – Braşov, Biblioteca Comunală Albeni – Gorj, Biblioteca Comunală Zăneşti – Neamţ) şi **accesul la programe de aplicaţie 31%** (ex. Biblioteca Orăşenească Nucet şi „Ioan Munteanu" Marghita – Bihor, Biblioteca Comunală Tazlău şi Tămăşeni – Neamţ, Bblioteca Municipală „Eugen Lovinescu" Fălticeni – Suceava).

Acest lucru înseamnă că bibliotecile încep să înţeleagă din ce în ce mai bine rostul noilor tehnologii, faptul că ele nu vin să desfiinţeze biblioteca, ci vin în sprijinul ei, ca părţi componente integratoare, ca plus valoare pentru asigurarea unor servicii de bibliotecă superioare calitativ.

De asemenea, faptul că şi alte biblioteci în afara celor judeţene oferă acces la colecţiile altor biblioteci prin intermediul **împrumutului interbibliotecar 54%** (ex. Biblioteca Municipală „Radu Rosetti" Oneşti – Bacău, Biblioteca Comunală Bod, Feldioara, Moieciu, Voila – Braşov, Biblioteca Comunală Copacele – Caraş Severin, Biblioteca Comunală Luna şi Gîrbău – Cluj) indică o serie de calităţi ale bibliotecilor: *gradul ridicat de adaptabilitate* prin găsirea soluţiei potrivite în condiţiile bugetelor deficitare, *capacitatea de colaborare* în interiorul sistemului, înţelegerea conceptului de *folosire eficientă a resurselor* prin punerea în comun a acestora, premise necesare pentru consolidarea şi dezvoltarea sistemului de biblioteci.

Procentul mic, de **16%,** înregistrat de serviciile de **acces la colecţiile digitizate ale bibliotecii**, arată strict gradul scăzut al colecţiilor digitale proprii bibliotecilor. În viitor, acest punct slab ar trebui folosit ca o oportunitate, un mijloc prin care nu doar să îmbunătăţim şi să dezvoltăm noi servicii, ci, mai ales, să valorificăm informaţia preţioasă prin asumarea rolului de producători de informaţie. Acest lucru poate fi realizat prin dezvoltarea propriilor colecţii digitale sau prin stimularea membrilor comunităţilor noastre de a contribui la crearea de colecţii digitale culturale şi ştiinţifice. În ţară există deja demersuri în acest sens la Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga" Cluj, Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov, Biblioteca Metropolitană Bucureşti.

Cea de a doua mare categorie de servicii oferite de bibliotecile publice sunt **serviciile şi programele educaţionale**. Acestea acoperă o varietate de tematici, de la cele mai comune: **promovarea lecturii 87% şi instruirea în utilizarea calculatorului şi Internetului 87%**, până la cele mai „exotice" pentru peisajul bibliotecii publice, cum ar fi **educaţia pentru mişcare 19%** (ex. Biblioteca Comunală Pietrari jud Vâlcea), **fotografie 15%** (ex. Biblioteca Comunală Bicles, judeţul Mehedinţi), **educaţia financiară 3%** (ex. Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu", Braşov).

Programele de promovare a lecturii se întâlnesc în aproape toate bibliotecile publice şi în general constau în activităţi dedicate lecturii pentru cei mici (ex. *„Ora de lectură", „Ora de poveste", „Dimineaţa de basm",*

[10] **Legea Bibliotecilor 334/2002** actualizată prin **Ordonanţă de urgenţă nr. 12/2011** http://www.kosson.ro/legislatie/281-biblioteci-legislatie-romaneasca/592-legea-bibliotecilor-334-2002

„Seara de poveste” ş.a.) în care bibliotecarul sau diverşi invitaţi (actori, educatori, bunici, voluntari) citesc pe parcursul unei ore o poveste/un basm la alegere sau pe baza unui program prestabilit.

Un alt gen de program este cel reprezentat de promovarea lecturii prin activităţi complexe:

- **cerc/club de lectură** (ex. *„Liber printre rânduri”, „Basmul lunii, basmul lumii”*),
- activităţi care combină cititul cu **atelierele de creaţie**: scris, desen, teatru, concursuri realizate pe baza operelor literare (ex. *„Maratonul Lecturii”, „Universul copilăriei”, „Poveşti cu final...special”*),
- **întâlniri cu autorii** (ex. *„Invitaţie la lectură”*),
- **lecturi publice** (ex. *„Oraşul citeşte”, „Lecturi urbane pentru...Pici”*),
- **videolecturi** (ex. *„Nemuritoarele poveşti clasice”*), lectura este completată cu vizionarea poveştii,
- **noile tehnologii şi lectura** (ex. *„Poveşti pe Skype”, „Jurnal de lectură”, „Serviciul online Poveşti din copilărie”*) constau în citirea, redarea, sumarizarea, fixarea lecturilor cu ajutorul programelor de calculator.

Programele de instruirea în utilizarea calculatorului şi Internetului sunt la fel de răspândite în bibliotecile publice ca şi programele de lectură. Tematica lor este la fel de diversă, de la iniţiere în folosirea mouse-ului, cunoaşterea tastaturii, până la sesiuni de instruire Word, Publisher, Power Point, căutarea specializată, construirea de bloguri şi siguranţa pe Internet (ex. *„Infonet”, „Biblioteca fără frontiere”*).

Între acest maxim şi minim de servicii educaţionale, reprezentate de cursurile pentru mişcare şi cele de responsabilitate financiară în cadrul cărora copiii învaţă despre importanţa sportului (ex. *„Fii fitness nu fatness”*) şi a împlinirii viselor printr-o conduită cumpătată, a respecării adevăratelor valori (ex. *„reCASH, curs de responsabilitate financiară aventuros, simplu, haios”*), există o ofertă mai mult decât acoperitoare pentru nevoile acestei categorii de vârstă. Astfel, **53%** dintre bibliotecile publice oferă copiilor ateliere pentru dezvoltarea **abilităţilor practice:** artă, îndemânare, gospodărie (ex. *„Juniorii comunei”*), cursuri de **istorie locală 47 %** (ex. *„Istoria Sibiului pentru cei tineri”, „Istorie locală@biblioteca ta”*). Un procent de **33** % dintre biblioteci îi învaţă pe cei mici cum să crească frumos şi sănătos în cadrul cursurilor de **educaţie pentru o alimentaţie sănătoasă** (ex. *„Agricultură şi hrană ecologică”*), iar **24%** oferă cursuri **de limbi străine** (engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă).

Gestionarea emoţiilor, încrederea în sine, asumarea responsabilităţilor, lucrul în echipă, ascultarea activă, rezolvarea conflictelor, acceptarea diferenţelor sunt doar câteva dintre deprinderile pe care copiii şi le dezvoltă în cadrul cursurilor dedicate **abilităţilor de viaţă** oferite de **24%** dintre bibliotecile publice (ex. *„Clubul de vacanţă Avrig”*). Ajutor la lecţii, pentru rezolvarea temelor de casă se acordă în **20 %** dintre bibliotecile chestionate, programul fiind cunoscut sub denumirea generică **after school** (ex. *„After school Copacele”*).

Un aspect extrem de interesant ce trebuie remarcat este faptul că în cadrul ofertei de servicii educaţionale, activităţile dedicate **lecturii**, prin care se dezvoltă competenţe de scris, citit, vorbit ocupă aceeaşi pondere cu organizarea cursurilor de **utilizare a calculatorului şi Internetului** 86 %. Probabil că lectura în solitudine este mai puţin căutată, însă programele de lectură derulate în bibliotecile care au răspuns chestionarului nostru s-au bucurat de multă apreciere şi de un public numeros. Parte dintre aceste biblioteci au nominalizat acest serviciu şi nu altul, ca exemplu de bună practică (ex. Maratonul Lecturii[11], Biblioteca Judeţeană „Gheorghe Şincai'” Oradea, La drum cu lectura[12], Biblioteca Judeţeana „Bod Péte” Sf. Gheorghe).

---

[11] **Maratornul lecturii http://sectia-copii-bjbihor.blogspot.ro/**
[12] **La drum cu lectura http://www.kmkt.ro/article/66_la_drum_cu_lectura/**

O altă remarcă pe care se cuvine să o facem este aceea că bibliotecile publice din România, indiferent de rangul lor, comunale orăşeneşti/municipale, judeţene, oferă o gamă foarte variată de servicii educaţionale şi, chiar dacă la prima vedere bibliotecile judeţene sunt cele care iniţiază şi dezvoltă servicii inovatoare, există multe biblioteci care fie au iniţiat, fie au replicat un proiect valoros (ex. Biblioteca Altfel[13], Biblioteca Comunală Bertea, Prahova, Mens sana in corpore sano[14] Biblioteca Comunală Frânceşti, Vâlcea).

În aproape toate bibliotecile publice, **vizionarea filmelor** (desene animate) reprezintă principala activitate **91%**, din categoria **serviciilor destinate petrecerii timpului liber,** urmată la mică distanţă **83%** de **audiţiile de poveşti şi audiţiile muzicale**. Acestora li se alătură o diversitate de cluburi de **teatru –** tradiţional, de păpuşi, forum 13% (ex. Biblioteca Municipală „Radu Rosetti" Oneşti, Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu" Neamţ), de **dans –** populare, moderne **8%** (ex. Biblioteca Comunală Hârseni, Biblioteca Comunală Ceanu Mare şi Cămăraşu), **şah** 15% (ex. Biblioteca Comunală Vulcan,, Biblioteca Comunală Tibucani), **boardgaming** (jocuri de societate **–** Catan, Monopolis ş.a.) **5%** (ex. Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov, Biblioteca Judeţeană „I.N. Roman" Constanţa), **Lego 5%** (ex. Biblioteca Judeţeană „Mihai Eminescu" Botoşani, Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga" Cluj).

La această categorie de servicii, la opţiunea „altele" au mai fost enumerate **jocurile electronice**: xbox şi nintendo wii (ex. Biblioteca Judeţeană Ştefan Bănulescu Ialomiţa), **cerc de artizanat** (ex. Biblioteca Comunală Fizeşu Gherlii) şi **programele de vacanţă** (ex. *Ludoteca din Grădină* – Biblioteca Judeţeană „V. Voiculescu" Buzău, *Bibliovacanţa* – Biblioteca Judeţeană Sălaj, Biblioteca Judeţeană „Duiliu Zamfirescu" Vrancea, Biblioteca Orăşenească „Universul Cunoaşterii" Tg. Frumos).

Serviciile mixte (cele care răspund nevoilor de informare, instruire şi petrecere a timpului liber) sunt de asemenea prezente în majoritatea bibliotecilor publice sub formă de organizare de **expoziţii tematice 87%**, **concursuri 83%**, **întâlniri cu autori şi ilustratori de carte** pentru copii **44%** şi în mai mică măsură sub formă de activităţi de editare **revistă electronică 14%** (*Revista START*[15], Biblioteca Orăşenească Dărăbani, *Generaţia următoare*[16], Biblioteca Municipală Turda), **bloguri** 14% (*Blogul copiilor*[17], Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov, *Biblioblog*[18], Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga" Cluj, *BVAU Junior*[19], Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia" Galaţi).

Factorii care influenţează în foarte mare măsură felul în care venim în întâmpinarea nevoilor utilizatorilor cu vârste cuprinse între 0 – 14 ani, dincolo de nevoile lor, ţin de spaţiul bibliotecii, de resursele pe care aceasta le are la dispoziţie şi da, şi de nivelul de pregătire al bibliotecarilor.

În ceea ce priveşte spaţiul special amenajat pentru copii, doar 31 dintre cele 105 biblioteci chestionate au afirmat că dispun de un astfel de spaţiu şi un număr şi mai mic, respectiv 22 de biblioteci, au răspuns afirmativ la întrebarea: „Există personal calificat pentru lucrul cu copii în biblioteca Dvs.?"

Plecând de la această ultimă afirmaţie, care a relevat că **78%** dintre bibliotecarii care lucrează în secţiile pentru copii **nu au urmat nicio formă de pregătire specializată**, bazându-se doar pe experienţa dobândită la locul de muncă, pe care am corelat-o cu distribuţia serviciilor noi şi/sau moderne destinate copiilor am încercat să aflăm care sunt nevoile de formare ale bibliotecarilor pentru a servi mai bine intereselor publicului ţintă, a-i ajuta să îşi îmbunătăţească relaţia cu acesta.

---

[13] **Biblioteca Altfel http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=31&t=3014**
[14] **Mens sana in corpore sano http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=31&t=3018**
[15] **Revista START http://issuu.com/smara1403/docs/revista_start_nr_2**
[16] **Revista „Generaţia următoare" http://generatiaurmatoare.wordpress.com/**
[17] **Blogul copiilor Braşov http://copiibrasov.wordpress.com/**
[18] **Biblioblog Cluj http://www.bjc.ro/serendipity/**
[19] **BVAU Junior http://www.bvau.ro/bvau_kids/index.html**

Răspunsurile la întrebarea: „Care dintre următoarele informaţii credeţi că v-ar fi de folos pentru a vă îmbunătăţi / uşura relaţionarea cu copiii cu vâste între 0 – 4 ani?” nu trebuie să surprindă. Participanţilor li s-a oferit posibilitatea să aleagă mai multe răspunsuri, ei identificând în proporţii sensibil egale toată gama de informaţii necesare lucrului cu acest public (figura 2).

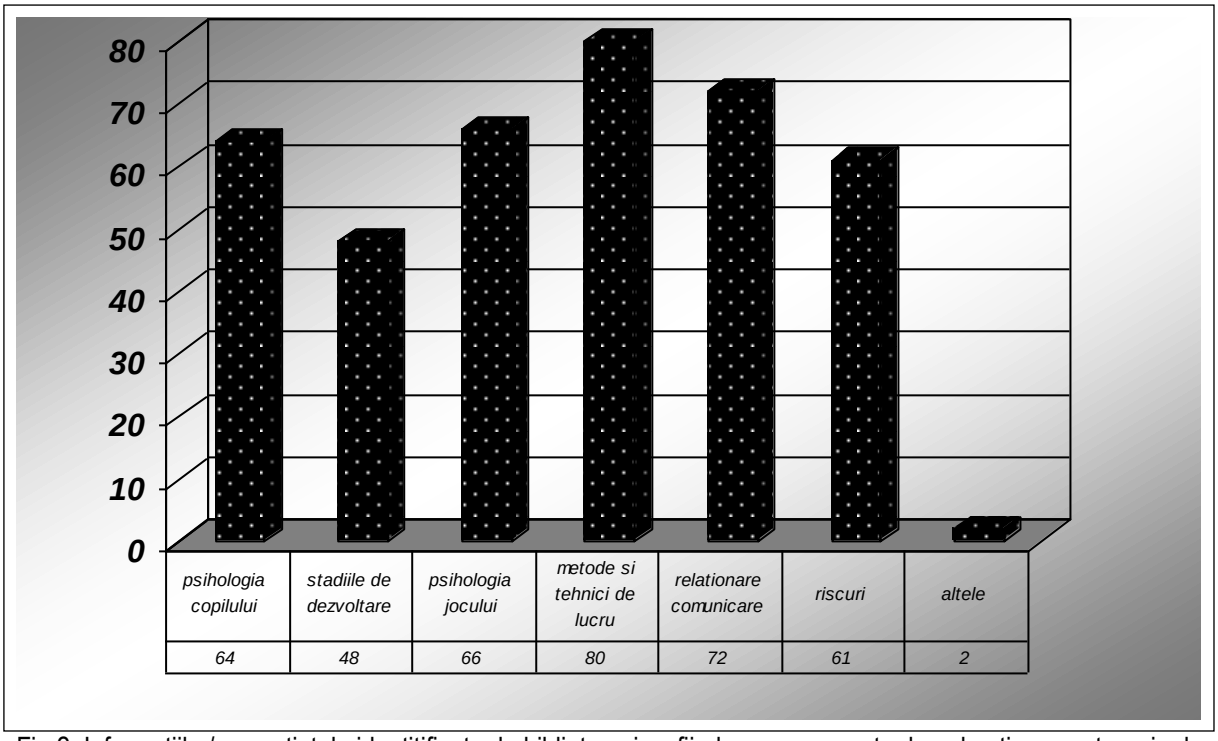

Fig 2. Informaţiile / cunoştinţele identitificate de bibliotecari ca fiind necesare pentru lucrul optim cu categoria de vârstă copii 0 – 14 ani

Dacă ar fi să rezumăm toate aceste date într-o frază, putem spune că, deşi există încă decalaje mari în comparaţie cu statele UE şi SUA în ceea ce priveşte amenajarea spaţiilor şi pregătirea bibliotecarilor care lucrează în secţiile pentru copii, bibliotecile publice româneşti oferă copiilor cu vârste între 0 – 14 ani o diversitate de servicii, atât tradiţionale cât şi moderne, care răspund nevoilor acestei categorii.

Recomandări pentru cercetările viitoare

Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu” Braşov, alături de celelalte două biblioteci judeţene care pot să ofere exemple de bună practică în furnizarea de noi servicii pentru comunitate, respectiv: Biblioteca „V. A. Urechia” Galaţi – centru de excelenţă pentru servicii oferite adulţilor între 41 şi 60 de ani şi Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga” Cluj – centru de excelenţă pentru servicii oferite adolescenţilor şi tinerilor adulţi cu vârste cuprinse între 14 şi 25 de ani, au înţeles şi au îmbrăţişat în mod deschis ideea că o cercetare substanţială, bine elaborată este absolut necesară pentru a îmbunătăţi şi, mai ales, a dezvolta servicii noi de bibliotecă, motiv pentru care, toate cele trei proiecte, fără excepţie, au inclus această etapă de analiză, de punct zero, de la care se poate pleca pentru a **construi biblioteci** care să răspundă nevoilor actuale.

Din păcate, nu s-a întâmplat acelaşi lucru şi în interiorul breslei, astfel că răspunsurile la chestionarele adresate colegilor din ţară au venit cu mare greutate în unele cazuri, iar în altele deloc. De aceea, prima recomandare este aceea de a iniţia, măcar cu bibliotecile publice care au intrat în reţeaua Biblionet, **acordul/înţelegerea de a participa la toate studiile** şi cercetările realizate pentru biblioteci, pentru că aceasta este principala modalitate prin care putem ilustra impactul bibliotecii ca instituţie cheie pentru dezvoltarea comunităţii şi în acelaşi timp al profesiei. Este până la urmă, modalitatea prin care ne achităm nu doar de sarcina

de păstrător şi mijlocitor/facilitator de informaţie, dar şi de aceea de creator de informaţie. Informaţie utilă nu doar comunităţii, factorilor de decizie politică, ci mai ales nouă, bibliotecarilor, pentru că ea constituie premisa de la care plecăm, fundamentul pentru dezvoltarea noastră ulterioară.

O a doua recomandare este de a crea **o bază de date cu tipul de proiecte de servicii comunitare** care au fost implementate sau care au fost propuse spre implementare de către bibliotecile publice, pentru a vedea ce tip de proiecte aparţin schimbărilor, pentru ca acestea să poată fi replicate acolo unde ele soluţionează acelaşi tip de probleme, pentru a fi capabili să dezvoltăm campanii la nivel naţional şi în final pentru a ajunge să avem o singură voce, însă mai puternică şi mai clară.

A treia recomandare este de a introduce o componentă experimentală. Acest lucru poate fi realizat prin **sondarea prin email a utilizatorilor** serviciilor de bibliotecă, dar şi a nonutilizatorilor, cerându-le să îşi exprime punctul de vedere cu privire la serviciile oferite de biblioteca publică. Putem monitoriza în acest fel schimbările produse în timp în percepţiile, atitudinile şi comportamentele lor vis-a-vis de bibliotecă.

Recomandările făcute au scopul de a răspunde provocărilor cu care ne-am confruntat în timpul elaborării studiului.

Sinteza raportului de evaluare calitativă

Scopul, obiectivele și metodologia cercetării

În perioada martie – aprilie 2013 s-a desfășurat o cercetare calitativă la nivelul judeţului Braşov, care urmărea evaluarea efectelor participării la activităţile şi programele de bibliotecă asupra copiilor. Scopul cercetării a fost acela de a estima şi descrie competenţele şi valorile (detaliate mai jos) pe care copiii şi le însuşesc efectiv prin participarea la programele bibliotecii, contextele în care se produce învăţarea şi factorii auxiliari, atât dintr-o perspectivă subiectivă (felul în care copiii înşişi descriu ceea ce consideră că au învăţat), dar şi dintr-o perspectivă obiectivă (observaţiile bibliotecarilor, educatorilor şi părinţilor cu privire la schimbările pe care le traversează copiii datorită participării la programele bibliotecii).

Zonele în care s-a desfășurat cercetarea de teren au fost alese atât din mediul urban, cât şi din cel rural: Braşov, Dumbrăviţa, Ghimbav, Moeciu, Săcele. **Echipa de cercetare** a fost formată din Alice Adriana Roman, de formaţie psiholog, cu o experienţă de peste zece ani ca bibliotecar în secţia pentru copii și Claudia Popescu, coordonatorul secţiei pentru copii de opt ani, cu o experienţă de cinci ani în coordonarea şi evaluarea proiectelor de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă pentru copii. Au rezultat peste **10 de ore de înregistrări,** pentru efectuarea cărora a fost încheiat în prealabil un acord cu factorii responsabili (părinţi, educatori) și multe pagini de material de analiză. **Metodele de cercetare** folosite au fost observația directă participativă, focus grupul şi interviul structurat (aplicat doar la Braşov) și workshop-ul exploratoriu.

Observaţia participativă este metoda care ne oferă o imagine clară a felului în care se desfăşoară lucrurile în mediul natural, fără intervenţia altor tipuri de factori. În urma ei se obţin date factuale, numeroase şi diverse. Presupune implicare activă şi obţinerea statutului de membru al grupului. Este metoda calitativă care ne-a oferit posibilitatea să descoperim date detaliate despre gândurile, simţămintele şi comportamentul grupurilor studiate. Scopul a fost monitorizarea in situ a interacţiunilor desfăşurate în bibliotecă (observarea relaţiilor dintre membri şi dintre membri şi bibliotecar, participarea la jocuri, procesul de elaborare a programului de activităţi).

S-a participat la activităţíle destinate copiilor în dublă calitate: de parteneri şi observatori. Am putut aprecia direct gradul de implicare a copiilor în activităţile desfăşurate, plăcerea / entuziasmul participării, momentele de negociere a rolurilor, altruismul manifestat, plăcerea de a împărtăşi experienţele traversate, colaborarea cu membrii echipelor formate şi flexibilitatea în alegerile făcute.

Observațiile s-au desfăşurat pe parcursul a **5 activităţi**, în spaţiile bibliotecilor selectate / participante şi au însumat un **număr de 20 ore**. Rezultatele au fost înregistrate în fişa de observație întocmită, care se regăseşte în anexa nr. 3.

Interviul de grup (focus grup) a fost folosit pentru a identifica experienţele comune ale factorilor responsabili ai beneficiarilor serviciilor de bibliotecă pentru copii (educatori, părinţi), dar şi pentru a le permite să interacționeze între ei şi să contribuie fiecare la discuţie. Interviul a fost conceput de aşa manieră încât să creeze şi să exploateze dinamica de grup şi astfel să faciliteze obţinerea de opinii colective pe teme prestabilite, păstrând însă preferinţele individuale ale participanţilor.

Am optat pentru acel tip de focus grup în care unul dintre moderatori are responsabilitatea derulării eficiente a întâlnirii prin surprinderea şi fructificarea reacţiilor non-verbale şi încurajarea fluxului de idei libere ale participanţilor; iar celui de-al doilea moderator îi revine sarcina de a avea grijă ca discuţia să nu devieze prea mult de la planul stabilit în avans (focus grup cu doi moderatori convergenţi). O metodă eficientă de a pătrunde la „de ce"-urilor din spatele părerilor exprimate de participanţi. Ghidul focus grup-ului desfăşurat se regăseşte în anexa nr. 4

Interviurile semi-structurale s-au desfășurat individual cu bibliotecarii, educatorii şi părinţii, pentru a aprofunda experiența personală a copiilor acestora. Metoda presupune conceperea unui ghid de interviu cu întrebări predefinite pe teme prestabilite, este flexibil şi permite devierea de la plan pentru a adresa întrebări specifice, lămuritoare. La baza alegerii acestei metode a stat faptul că permite centrarea interviului pe o experienţă comună tuturor ce va fi abordată ulterior în convorbirea focalizată pe experienţa subiectivă a participanţilor asupra aspectelor urmărite. Interviurile individuale şi de grup ne-au ajutat să evaluăm mai bine dezvoltarea copiilor din perspectiva celor care lucrează cu ei constant şi sunt cei mai în măsură să urmărească evoluţia lor graduală. Anexa nr. 5 cuprinde interviul semi-structurat folosit în cercetarea întreprinsă. În total, cercetarea a inclus un focus grup cu un număr de **29 participanţi** şi **10 interviuri** individuale cu părinţi, educatori şi bibliotecari.

Workshop-ul exploratoriu a avut ca obiectiv principal iniţierea de colaborări între factorii direct implicaţi în vederea abordării şi promovării unor direcţii noi de cercetare, în dezvoltarea de noi servicii destinate copiilor şi implicarea părinţilor şi a tuturor factorilor responsabili în activităţi cu impact în beneficiul copiilor.

Cercetarea a urmărit câteva dimensiuni relevante: **dimensiuni relaţionale** care cuprind competenţele pe care serviciile de bibliotecă îşi propun să le dezvolte în rândul copiilor: competențe din sfera comunicării – scris, citit, vorbire, competențe din sfera inovației și creativității, competențe din sfera managementului de grup şi personal – lucrul în echipă; **dimensiuni personale** care se referă la valorile pe care copiii le învață: încredere, participare și responsabilitate, respect, perseverență.

Competențe dobândite prin intermediul serviciilor de bibliotecă

În ceea ce privește **abilităţile de comunicare** dezvoltate în bibliotecă, majoritatea datelor disponibile indică o creștere, mai vizibilă la cei care vin constant și pe termen lung (minim șase luni). Prin însăși natura activităţilor desfăşurate în bibliotecă, acestea îi pun pe participanți în situații de interacțiune diferite în scris şi oral cu persoane diferite, fie că sunt alţi utilizatori, fie că sunt alți adulţi decât cei cu care ei interacţionează în mod obişnuit (bibliotecari, părinţi). După cum au observat mulți educatori, pentru unii copii, biblioteca înseamnă pur și simplu comunicare și interacțiune cu alți copii, mai ales pentru cei singuri la părinți sau provenind din familii fără posibilități materiale. În plus, majoritatea copiilor percep biblioteca ca pe un mediu în care se simt în siguranță să se exprime, cu atât mai mult cu cât în mediul şcolar se simt mai mult evaluaţi decât ascultaţi, iar în cel familial mai

mult minimalizaţi decât ascultaţi / responsabilizaţi. Factorii inhibitori din cele două medii, în contrast cu mediul non-formal pe care îl oferă biblioteca, fac ca aceasta să fie percepută ca un mediu protector. Totuși, majoritatea copiilor mai au de învățat reguli de comunicare directă: să vorbească pe rând și să nu se întrerupă unul pe altul.

Prin programele la care iau parte, copiii îşi dezvoltă competențe din sfera creativității, îşi cultivă un mod de abordare creativă a problemelor. Sunt implicaţi în găirea soluţiilor inovative la probleme care par dificile, manifestă mult entuziasm şi energie în aplicarea acestor soluţii şi multă permeabilitate la efectele pozitive ale acestui sentiment de capacitare. Dar, și acest lucru trebuie subliniat, ei trebuie asistați în dezvoltarea lor, trebuie să învețe cum să ia decizii, cum să gândească strategic, cum să-și recunoască și să-și optimizeze potențialul, și toate aceste lucruri se petrec în contextul de învățare non-formală specific programelor oferite de biblioteca publică.

La debutul activităților propuse de bibliotecă, majoritatea copiilor manifestă o predispoziție de a lucra individual și de a considera că ideile proprii sunt cele mai bune. La nivel declarativ apreciază **munca în echipă** și îi recunosc avantajele și meritele. Muncind în echipă, fiecare își găsește locul făcând lucruri care-i plac sau la care descoperă că se pricepe, și are șansa să îşi descopere propriile abilităţi dar şi să învețe de la ceilalţi.

Valorile dezvoltate prin intermediul serviciilor de bibliotecă

Toate datele colectate indică **o creştere a încrederii în sine**, lucru întărit și de educatori şi părinţi, dar și de bibliotecari. Un rol important în creșterea încrederii în sine le au interacțiunea și socializarea cu alți copii, uneori de vârste diferite sau din alte clase, cu alte gusturi muzicale sau vestimentare, sau din alte grupuri. Mulți dintre copiii timizi care vin pentru prima oară la bibliotecă ajung după o vreme să își lărgească semnificativ cercul de prieteni, să comunice cu persoane cu care în mod normal nu ar fi interacționat, să se exprime mai liber în diferite contexte.

În general vorbind, ne așteptăm ca cei mici să nu fie foarte responsabili, sau cel puțin societatea noastră nu îi creditează cu această calitate. **Responsabilitatea** trebuie învățată și la bibliotecă se poate învață atât ca valoare, cât şi la nivel comportamental. Prin asumarea de roluri în cadrul diferitelor programe şi activităţi devin mai responsabili, implicarea activă fiind cheia pentru declanşarea acestui sentiment. De asemenea, o altă observație relevantă este aceea că responsabilizarea copiilor are legătură directă cu încrederea care le este acordată, ei se simt mai responsabili atunci când știu că li se acordă încredere, că ne bazăm pe ei, îi apreciem pentru ceea ce fac și că munca lor are efect. Cu siguranță, copiii își dezvoltă prin participare și implicare o viziune mai largă despre societate și despre comunitatea în care trăiesc, devin mai atenți la cei din jur și la ei înșiși ca indivizi.

De asemenea, printre alte valori, **curajul** este important pentru copii și se manifestă în mai multe contexte: în interacțiunea cu ceilalți, în exprimare și comunicare, dar și, de multe ori, pentru a putea vizualiza soluţionarea sarcinilor primite în cadrul activităţilor de la bibliotecă prin modalităţi inovative sau creatoare, pe care cu ajutorul perseverenței le pun în aplicare. Un element comun regăsit la toţi factorii intervievaţi vorbeşte despre refuzul de a renunța ușor și ambiția de a găsi întotdeauna soluții. Aşadar, o altă concluzie ar fi că atât curajul, cât și perseverența se dezvoltă în strânsă legătură cu dezvoltarea încrederii în sine.

Opinii despre serviciile bibliotecii

Deşi bine primite şi apreciate în cadrul comunităţii locale, mai ales în mediul rural, serviciile de bibliotecă destinate copiilor nu sunt întotdeauna vizibile. O mai bună mediatizare, implicarea mai mare a bibliotecarilor în viaţa comunităţii, sunt câteva dintre opiniile beneficiarilor. Trebuie menționat faptul că **educatorii** sunt o verigă foarte importantă, deoarece ei sunt cei care, de cele mai multe ori, conduc copiii la bibliotecă şi contribuie la promovarea bibliotecii. Un aspect important pentru bibliotecari și pentru succesul activităţilor este ca aceştia să

iubească munca cu copiii și să fie dispuși și deschiși să învețe de la copiii cu care lucrează. De asemenea, se poate observa că de cele mai multe **ori activităţile propuse de biblioteci au mai mult succes în zone defavorizate sau în localităţi mici**, acolo unde copiii au mai puține opțiuni, sunt mai puțin răsfățați/alintaţi, și au mai multă nevoie de alternative. În orașele mari, programele bibliotecilor publice se bucură de apreciere, însă ele au parte de concurență din partea altor programe sau alternative de petrecere a timpului liber.

Concluzii și recomandări

În concluzie, schimbarea se petrece și este vizibilă la copiii care frecventează biblioteca. Cu toate acestea, multe dintre competențele pe care ne-am propus să le analizăm sunt practic dificil de evaluat, iar datele referitoare la contextele practice din viața de zi cu zi a copiilor sunt insuficiente, date fiind natura și durata cercetării. O recomandare pentru viitoare cercetări ar fi includerea unei dimensiuni diacronice, fie prin intervievarea / monitorizarea unor foşti utilizatori ai serviciilor de bibliotecă pentru copii, ajunşi la vârsta maturităţii, fie prin urmărirea, prin observație participativă, a unui număr de copii determinat pe o perioadă mai mare de timp.

Trebuie menţionat faptul că rezultatele cercetării întreprinse vizează nivelul de percepţie şi auto-percepţie al factorilor implicaţi. Pentru ca tabloul să fie complet, aceste date trebuie corelate cu date legate de evoluţia copiilor în diferite contexte: şcoală, familie, anturaj. De aceea, ezităm să formulăm / prezentăm exemple practice care să se constituie în modele.

CAPITOLUL II

SERVICII ŞI PROGRAME DE BIBLIOTECĂ PENTRU COPII: EXPERIENŢE PROFESIONALE NAŢIONALE ŞI INTERNAŢIONALE

Aşa cum reiese din capitolul anterior, serviciile şi programele pentru copiii cu vârste între 0 – 14 ani oferite de bibliotecile publice sunt numeroase şi variate, însă există mai multe elemente comune, ca şi anumite tendinţe generale în ceea ce priveşte abordarea acestei categorii. Secţia pentru copii este organizată în aşa fel încât activitatea ei să nu se limiteze doar la împrumutul de publicaţii, ci să-şi asume şi rolul de centru cultural – adică să fie atât spaţiu de formare, cât şi spaţiu al evenimentelor culturale pentru micii utilizatori (întâlniri cu scriitori, oameni de cultură şi de artă, expoziţii, şezători şi matinee literare, lansări de cărţi, filme, spectacole speciale de marionete, teatru, magie, muzică, dans, programe de lectură de vară, grupuri de discuţii, orientare şi vizite ghidate în bibliotecă, programe pentru internet şi demonstraţii, programe pentru părinţi şi alţi adulţi).

Activităţile culturale îi ajută pe copii să devină pasionaţi de lectură, le modelează caracterul şi alte trăsături de personalitate, se constituie într-un real suport pentru dezvoltarea şi evoluţia lor ulterioară.

Pentru realizarea oricărui tip de activitate cu specific pentru copii, se ţine seama de următorele particularităţi:

- categoria de vârstă: antepreşcolari (0 – 3 ani), preşcolari (3 – 6 ani), vârstă şcolară mică (7 – 10 ani), vârstă şcolară (11 – 14 ani)
- interesul manifestat de copii pentru creaţia literară, pictură, plăcerea lecturii, aptitudini artistice etc.

PROGRAME PENTRU CATEGORIA 0 – 3 ani

Teoria alfabetizării timpurii şi a limbajului precoce se întemeiază pe faptul că a citi şi a scrie nu sunt activităţi care debutează în grădiniţă sau clasa întâi. Dezvoltarea competenţelor lingvistice şi de alfabetizare începe încă de la naştere, fiind influenţată de frecvenţa şi de calitatea interacţiunilor de zi cu zi, a experienţelor pe care cei mici le au cu cărţile şi poveştile. Această abordare relativ nouă vine să completeze cercetările actuale care sprijină rolul critic al experienţelor timpurii în modelarea şi dezvoltarea creierului şi oferă noi modalităţi de a ajuta copiii să înveţe să vorbească, să citească şi să scrie.

Categoriile de comportamente specifice alfabetizarii timpurii au fost descrise pentru prima dată de Judith Shickedanz în cartea sa „Much More Than The ABCs"[20] (Mult mai mult decât ABC-ul) şi constau în comportamentele legate de manipularea fizică a cărţii, cum ar fi răsfoirea, comportamentele legate de modul în care copiii acordă atenţie şi interacţionează cu imaginile din cărţi, cum ar fi privirea fixă a pozelor sau râsul la o imagine favorită, comportamente care arată recunoaşterea şi un început de înţelegere a imaginilor din cărţi, cum ar fi arătarea spre fotografiile obiectelor familiare, comportamente care arată înţelegerea imaginilor şi evenimentelor dintr-o carte, cum ar fi imitarea unei acţiuni văzute într-o imagine şi comportamente care includ interacţiuni verbale ale copiilor cu cărţile şi o înţelegere tot mai mare a textului, cum ar fi murmur care imită cititul sau urmărirea textului cu degetul.

Un rol în dezvoltarea acestor comportamente şi în sprijinirea părinţilor pentru a înţelege importanţa alfabetizării timpurii revine fireşte şi bibliotecilor. Până în prezent, bibliotecile din România au oferit foarte puţin sau deloc servicii pentru copiii sub vârsta de trei ani. Exemplele pe care le vom prezenta sunt de la Biblioteca Judeţeana „Bod Péter" Covasna şi de la Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov.

[20] **Schickedanz, Judith (1999). Much more than the ABCs: The early stages of reading and writing Washington, DC: NAEYC.**

Biblioteca Judeţeana ,,Bod Péter" Sfântu Gheorghe

Titlul programului: ,,LA DRUM CU LECTURA"[21], (2011)

Parteneri: Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe

Descrierea programului: Prin intermediul bibliotecii, beneficiarii direcţi primesc un cadou constând dintr-un mic pachet de cărţi specifice vârstei de până la 3 ani, volume în maghiară sau română, însoţite de un Îndrumar pentru lectură şi de un permis de bibliotecă. Ceilalţi beneficiari (şcolari) primesc câte o carte interesantă, corespunzătoare vârstei şi interesului lor.

Obiectivele programului:

- serveşte educaţiei prin lectură şi pentru lectură, anterior ajungerii copilului în sistemul educaţional organizat;
- susţine, încă de la cea mai fragedă vârstă, interesul pentru carte şi lectură;
- accentuează importanţa timpului petrecut util şi plăcut de către părinţi cu copilul lor;
- atrage atenţia părinţilor şi apoi a copiilor asupra serviciilor, rolului şi utilităţii bibliotecii.

Activităţi principale: contactarea părinţior cu nou-născuţi, distribuirea de cărţi, activităţi de lectură. Beneficiarii programului de bază, părinţii nou-născuţilor se pot prezenta pentru primirea cadoului la sediul Bibliotecii, cu certificatul de naştere al bebeluşului şi cu actul propriu de identitate. Cadoul poate fi solicitat şi retroactiv (dar doar pentru cei născuţi după 20 aprilie 2010), până la împlinirea de către copil a vârstei de trei ani.

Rezultate: Până la finele anului 2012, de pachetul de cărţi au beneficiat 400 de nou-născuţi şi familiile lor din Sf. Gheorghe.

Alte informaţii: site-ul bibliotecii

Biblioteca Judeţeana ,,George Bariţiu" Braşov

Titlul programului: ,, ACADEMIA MĂMICILOR"[22], (2011)

Parteneri: Asociaţia Pas Alternativ, Spitalul de Pediatrie Braşov

Descrierea programului: Programul educaţional prezentat în cadrul ludotecii s-a adresat mămicilor şi a avut ca scop formarea unor competenţe parentale, informarea lor cu privire la metode noi de educarea a copilului, îmbunătăţirea relaţiei părinte – copil, împărtăşirea experienţelor.

Durata: program anual, reuniuni bilunare

Obiective:

- înţelegerea modificărilor aduse de apariţia unui copil în familie

[21] La drum cu lectura http://www.kmkt.ro/article/66_la_drum_cu_lectura/
[22] Academia Mamicilor, galerie fotografii https://plus.google.com/photos/100194782299705146760/albums/5704208341115258913?banner=pwa

- înţelegerea ciclurilor de dezvoltare ale copilului şi caracteristicile fiecărei etape de dezvoltare
- conştientizarea influenţei familiei în creşterea şi educaţia propriilor copii

Activităţi principale: contactarea părinţior cu nou-născuţi, realizarea grupelor, contactarea invitaţilor: medici pediatri, psihologi, educatori, organizarea sesiunilor de informare, joc, activităţi de lectură, împărtăşirea experienţelor.

Rezultate: La sfârşitul anului 2012, acest program înregistra un număr de 60 de beneficiari (mămici şi bebeluşi). Grupele formate iniţial au continuat să ţină legătura şi să se întâlnească la jucăriotecă în aceeaşi componenţă pentru a se juca împreună cu copiii şi a discuta despre evoluţia lor. Programul a reuşit să atragă noi parteneri, Asociaţia Bright Future care a derulat o serie de seminarii sub genericul „Arta de a fi părinte" dedicate părinţilor cu copii cu vârste cuprinse între 3-6 ani.

Alte informaţii: blogul copiilor

În Statele Unite ale Americii programele de alfabetizare timpurie au fost introduse de bibliotecile publice în urmă cu câţiva ani[23]. "**Catch 'Em, in Cradle**"[24] (Prinde-i din leagăn), este unul dintre programele populare care are originea în Florida, şi pe care bibliotecile din întreaga ţară l-au preluat. Părinţii noi primesc seturi de informaţii de bibliotecă prin spitale, centre de adopţie şi chiar clase prenatale. Aceste kituri conţin în general informaţii cu privire la modul de a stimula dezvoltarea limbajului unui copil prin jocuri, cântece şi alte activităţi. Acestea includ de asemenea, liste de cărţi pentru copii, cărţi pentru parinţi şi, desigur, adresa şi orarul bibliotecii locale.

Family Place Libraries[25] (Biblioteca un loc al familiei) este un program dezvoltat la nivel naţional **destinat bibliotecilor pentru copii care cred că educaţia începe la naştere**, şi că bibliotecile pot ajuta la construirea de comunităţi sănătoase prin susţinerea dezvoltării timpurii a copiilor, educarea părinţilor şi sprijinirea familiilor. Reţeaua include în prezent mai mult de 300 de biblioteci din 23 de state şi continuă să crească. Obiectivele programului constau în reproiectarea mediului de bibliotecă pentru a fi primitor şi adecvat pentru copii începând de la naştere, conectarea părinţilor cu resursele, programele şi serviciile oferite de bibliotecă şi alte agenţii şi de a ajunge la utilizatorii non-tradiționali de bibliotecă.

Alături de un spaţiu primitor special conceput pentru copii şi pentru familiile cu copii mici, colecţiile de cărţi, jucării, muzică şi materiale multimedia pentru copii mici, părinţi şi furnizori de servicii, filozofia proiectului constă în oferirea unui program de cinci săptămâni dedicat copiilor mici şi părinţilor, care implică specialişti locali care servesc ca resurse pentru părinți, subliniază rolul părinţilor ca primi profesori ai copiilor lor, facilitează intervenția timpurie şi învaţarea strategiilor pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului şi educaţia timpurie. De asemenea, personalul bibliotecii **este instruit în sprijinul familiei, dezvoltării copilului, educaţia părinţilor şi cele mai bune practici.**

Lapsits for Early Literacy[26] (Alfabetizarea timpurie începe din faşă) un program dezvoltat de organizaţia voluntară Alianţa pentru Calitatea Educaţiei şi preluat de multe biblioteci publice sprijină părinţii şi îngrijitorii nou născuţilor până la vârsta de trei ani **să dezvolte dragostea pentru cărţi, pregătirea pentru lectură şi oferă cărţi.** Lapsits găzduieşte evenimente de sensibilizare a părinților şi trimite **cititori instruiţi** în sălile de clasă din zonele cu venituri mici. Lapsits deţine, de asemenea, emisiuni săptămânale în limba engleză şi spaniolă pentru familiile cu copii de la 2 la 48 de luni în cadrul Centrului de Carte pentru Copii.

---

[23] WEDGEWORTH, R. (1993). *World encyclopedia of library and information services*. Chicago, American Library Association.
[24] MCCARTHY, K. (1992). *The Book lover's guide to Florida*. Sarasota, Fla, Pineapple Press.
[25] Family Place Libraries **http://www.familyplacelibraries.org/index.html**
[26] Lapsits for Early Literacy **http://cynicalmedia.com/lapsits/**

PROGRAME PENTRU CATEGORIA 3-6 ANI

La vârsta de 3 ani se face trecerea de la stagiul de bebeluş la copilăria propriu-zisă, este vârsta la care copilul păşeşte într-un nou stadiu al personalităţii. Acum copiii au o imaginaţie bogată, le place să se joace, manifestând predilecţie pentru activităţile fizice. Copiii învaţă că celelalte persoane sunt reale şi au sentimente. Este perioada în care îşi dezvoltă simţul umorului, le place să râdă şi repetă frazele sau situaţiile caraghioase. În vorbire folosesc propoziţii simple, iar cuvintele nu vin destul de repede pentru a descrie tot ceea ce simt, de asemenea, greşesc sau se bâlbâie atunci când încearcă să se exprime. Este vârsta la care le place să li se citească poveşti şi este posibil să aibă poveşti preferate pe care să dorească să le asculte de mai multe ori.

Majoritatea bibliotecilor publice au o serie de activităţi pentru acest grup de vârstă (programe de lectură, film, teatru de păpuşi, ateliere de arte şi meserii), şi, în general, părinții nu trebuie să stea cu copiii lor, de-a lungul desfăşurării acestor activităţi.

Exemple:

a) **programe de lectură în interiorul şi în afara spaţiilor bibliotecii**

Biblioteca Orăşenească „Octaian Goga" Aleşd, BIHOR

Titlul programului: „BASMUL LUNII, BASMUL LUMII"[27]

Parteneri: Colegiul tehnic „Alexandru Roman" clasa 0

Descrierea programului: Prin intermediul acestui program biblioteca şi-a propus să vină în sprijinul preşcolarului, astfel încât trecerea de la grădiniţă la şcoală să se realizeze într-un mod cât mai uşor şi mai plăcut, şi totodată să îl formeze treptat ca utilizator de bibliotecă, să perceapă biblioteca nu doar ca pe un spaţiu de studiu şi informare ci şi ca pe unul de recreere.

Durată: pe tot parcursul anului şcolar

Obiective: cultivarea dragostei pentru carte şi lectură, formarea deprinderii de a utiliza biblioteca

Activităţi principale:

- „*Traista cu poveşti*", lecturarea unor poveşti de Crăciun şi prezentări power-point cu poveşti
- „*Poveşti terapeutice*" lecturarea unor poveşti cu morală, cu trimitere la sentimentul de încredere în forţele proprii, perseverenţă, relaţii de grup
- „*Nimic nu se pierde, totul se transformă*", prezentarea „*Enciclopediei invenţiilor*", o scurtă istorie a becului, urmată de executarea de ornamente şi lucruri drăguţe obţinute din reciclarea becurilor.

Rezultate: La acest program au luat parte 30 de elevi, care ulterior s-au şi înscris la bibliotecă.

Alte informaţii: blogul bibliotecii

[27]**Basmul lunii, bamul lumii http://bibliotecaalesd.blogspot.ro/2013/01/proiect-educational-basmul-lunii-basmul.html**

Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga" Cluj

Titlul programului: „CU CARTEA LA CEI MICI"

Parteneri: grădiniţele din municipiul Cluj Napoca

Descrierea programului: Cu cartea la cei mici este un proiect cultural-educativ destinat copiilor cu vârste între 3 - 6 ani, care îşi propune aducerea cărţii mai aproape de potenţialii cititori de vârstă preşcolară şi organizarea activităţilor **cu cartea direct în grădiniţe.**

Durată: pe tot parcursul anului şcolar

Obiective: cultivarea dragostei pentru carte şi lectură

Activităţi principale: Contactarea gradiniţelor, încheierea parteneriatelor, activităţi de lectură care au constat în citirea unor poveşti, ghicitori, poezii pe care apoi copiii le-au ilustrat. Cu desenele realizate pe baza poveştilor citite a fost organizată o expoziţie.

Rezultate: În anul 2012, s-au încheiat parteneriate cu 256 grupe de gradiniţă care au frecventat toate activităţile din cadrul proiectului.

Alte informaţii: site-ul bibliotecii[28]

Biblioteca Municipală Făgăraş, BRAŞOV

Titlul programului: „LECTURI URBANE…PENTRU PICI"

Parteneri: Primăria Făgăraş, Asociaţia Pentru Participare Cetăţenească, AMR, Agenția locală a energiei albe.

Descrierea programului: Proiectul şi-a propus să atragă potenţialii cititori de vârstă preşcolară prin organizarea de activităţi de **lectură în parcul oraşului**.

Durată: În prima săptămână de şcoală

Obiective: Promovarea lecturii, dezvoltarea competenţelor de scris şi citit.

Activităţi principale: Contactarea gradiniţelor, încheierea parteneriatelor, stabilirea calendarului, amenajarea bibliotecii. din parc, selectarea cărţilor, realizarea permiselor de cititor în aer liber, activităţi de lectură. A fost organizată şi o acţiune de biblioteca vie, în care cei mici au reprezentat câte o carte şi au povestit despre ea celor prezenţi.

Rezultate: La acest program au participat 150 de copii, 80 % dintre aceştia s-au înscris la bibliotecă şi au solicitat să devină voluntari în cadrul următoarei activităţi.

Alte informaţii: blogul bibliotecii[29]

---

[28] **Cu catea la cei mici http://www.bjc.ro/new/index.php?proiecte-in-derulare/**
[29] **Lecturi urbane pentru ...pici http://bibliotecafagaras.wordpress.com/**

b) **utilizarea noilor tehnologii**

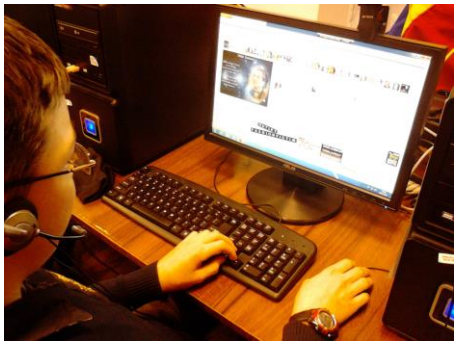

Biblioteca Orăşenească Ghimbav, BRAŞOV

Titlul programului: „POVEŞTI DIGITALE"

Parteneri: Grădiniţele din oraş

Descrierea programului: Poveşti digitale este un proiect cultural-educativ pentru copiii cu vârste între 3 - 6 ani, care îşi propune atragerea copiilor şi părinţilor înspre lumea poveştilor prin utilizarea noilor tehnologii: un serviciu on-line - audiţii basme şi poveşti.

Durată: Pe tot parcursul anului şcolar

Obiective: Stimularea interesului celor mici pentru literatură, sprijinirea părinţilor în alegerea poveştilor, familiarizarea cu noile tehnologii (site-uri cu poveşti).

Activităţi principale: Contactarea gradiniţelor, încheierea parteneriatelor, stabilirea calendarului, activităţi de audiţii poveşti combinate cu activităţi de ilustrare prin desen pe calculator a poveştilor audiate, salvarea şi tipărirea lucrărilor.

Rezultate: Acest program a avut un număr de 60 de beneficiari dintre care 20 de bunici, care au început să frecventeze biblioteca

Alte informaţii: pagina facebook

c) **activităţi mixte desfăşurate pe perioada vacanţei de vară**

Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov

Titlul programului: „GRĂDINIȚA DE VARĂ" [30], (2011)

Parteneri: Asociaţia Edu for all, Inspectoratul de Poliţie Braşov, Muzeul de Istorie Braşov, Asociaţia Educatoarelor din România, Projects Abroad, Inspectoratul Şcolar Judeţean Braşov

Descrierea programului: Prin acest program se oferă un cadru potrivit pentru socializare şi învăţare activă, o alternativă de petrecere a timpului copiilor preşcolari pe perioada vacanţei de vară.

Durată: 2 luni

Obiective:

- Să ofere un cadru potrivit pentru socializare, învăţare activă şi joacă pentru 160 de copii preşcolari
- Să dezvolte cunoştinţe minimale în diferite domenii (sănătate, educaţie rutieră, educaţie ecologică)
- Să dezvolte un ghid practic pentru părinţi care să-i ajute la realizarea activităţilor educative cu copiii

[30] **Grădiniţa de vară http://copiibrasov.wordpress.com/gradinita-de-vara/**

Activităţi principale: În fiecare zi de luni activităţi de prezentare şi descoperire a lumii animalelor, marţi - educaţie pentru sănătate, miercuri - lumea dinozaurilor, a insectelor, excursie in lumea astrelor, joi - educaţie rutiera, vineri - educaţie ecologică (modalităţi de protejare a naturii). Programul a fost completat cu ore de dans şi cursuri de limbă engleză.

Rezultate: 200 de beneficiari, curs de formare în animaţie socio-educativă pentru bibliotecari şi voluntari, dezvoltarea de noi parteneriate

Alte informaţii: blogul secţiei, implementarea proiectului[31]

Biblioteca Judeţeană „Vasile Voiculescu" Buzău

Titlul programului: „LUDOTECA DIN GRĂDINĂ"[32], (2011)

Parteneri: Şcolile generale din oraş şi judeţ

Descrierea programului: Ludoteca din gradină este o ludotecă în aer liber – pe perioada vacanţei de vară – în afara zidurilor bibliotecii. Aceasta presupune amplasarea unui cort pentru evenimente în grădina din vecinătatea bibliotecii, amenajarea acestuia şi dotarea cu toate acele lucruri specifice unei ludoteci.

Durată: 2 luni

Obiective:

- Înfiinţarea unui club de vacanţă destinat copiilor cu vârsta de până la 10 ani, cu întâlniri periodice şi activităţi prestabilite
- Dobândirea de abilităţi de comunicare şi socializare prin stimularea interrelaţionării participanţilor, provocarea şi moderarea de discuţi, cu argumente pro şi contra, prin lucru pe echipe şi jocuri ce necesită colaborarea tuturor participanţilor

Activităţi principale: În fiecare zi de luni şi de vineri a săptămânii activităţile sunt dedicate lumii poveştilor Zilele de marţi sunt dedicate îmbogăţirii cunoştinţelor generale prin intermediul experimentelor ştiinţifice simple şi a vizionării de filme documentare. Zilele de miercuri sunt dedicate dezvoltării abilităţilor de comunicare. În zilele de joi în spaţiul ludotecii se desfăşoară activităţile Clubului Butterfly Kids, înfiinţat în 2010 pe lângă Secţia pentru Copii.

Rezultate: Înfiinţarea unui club al copiilor care au devenit şi voluntari, a crescut foarte mult vizibilitatea bibliotecii în comunitate, în anul 2012 s-au încheiat parteneriate cu 26 de unităţi şcolare

Alte informaţii: youtube[33], implementarea proiectului[34]

---

[31] **Grădiniţa de vară – implementare http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=5&t=274**
[32] **Ludoteca din grădină http://bibliotecajudeteanabuzau.wordpress.com/tag/ludoteca-din-gradina/**
[33] **Ludoteca din grădină - film de prezentare http://www.youtube.com/watch?v=7JbHeqoJqeU**
[34] **Ludoteca din grădină – implementare http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=5&t=283**

Biblioteca Judeţeană „V. A Urechia" Galaţi

Titlul programului: „CLUBUL CURIOŞILOR"[35], (2010)

Parteneri: Teatrul de păpuşi „Gulliver", Palatul Copiilor, Inspectoratul Judeţean de Poliţie, Asociaţia cultural-sportivă „DAO KAN", scriitori, editori, tipografi, olari, cadre didactice (voluntari) din instituţiile de învăţământ, bibliotecari şcolari

Descrierea programului: Program educaţional – recreativ desfăşurat pe perioada vacanţei de vară.

Durată: trei luni

Obiective: Petrecerea vacanţei de vară într-un mod plăcut, creativ şi instructiv.

Activităţi principale: În fiecare vară se desfăşoară aproximativ 10 întâlniri cu membrii Clubului Curioşilor, în fiecare zi de miercuri, câte două ore. Tematica activităţilor: „*Citim, păstrăm, recondiţionăm*"- vizitarea Bibliotecii şi a Atelierului de legătorie, „Drumul cărţii: scriitor - editor - tipograf - bibliotecar – cititor" - invitaţi speciali, „Prevenirea *accidentelor rutiere*", „*Atelier de olărit*" - invitaţi meşteri populari olari din comuna Braniştea, „*Reţeta bunicii*" - concurs gastronomic.

Rezultate: De la an la an numărul participanţilor a crescut dovedind un impact major al acestei activități în localitate

Alte informaţii: **pagină facebook**[36]

Activităţile dedicate promovării lecturii şi dezvoltării competenţelor de scris şi citit sunt comune bibliotecilor din întreaga lume. În general, pe continentul american se bucură de mult succes programele intitulate „Summer Reading", programe care îmbracă o varietate de forme ca mod de accesare (tradiţional sau online) şi tipuri de activităţi desfăşurate (programe de lectură, celebrări, evenimente de autor, dezbateri, programe de artizanat, programe de muzică). Unul dintre cele mai interesante este cel al Bibliotecii Publice din New York[37].

NEW YORK PUBLIC LIBRARY, SUA

Titlul programului: „SUMMER READING" [38]

Parteneri: HBO, HSBC, Yankees, Metz, Target Corporation, National Grid Foundation, Astoria Federal Savings, AWE digital learning solution

Descrierea programului: Pentru ediţia 2013, toţi cei interesaţi să participe pot accesa site-ul programului, crea un cont, consulta listele cu cărţile recomandate pentru lectură pe categorii de vârstă şi interacţiona. Site-ul mai oferă informaţii cu privire la utilizarea în condiţii de siguranţă a Internetului şi a programului, calendarul evenimentelor care se desfăşoară în tot sistemul de biblioteci publice din New York (Brooklyn Public Library, New York Public Library – Bronx, Manhattan, Staten Island, Queens Library), ca şi informaţii cu privire la cum se pot

[35] **Clubul curioşilor http://www.bvau.ro/manifestari/2011/0713/clubulCuriosilorProgram.pdf**
[36] **Clubul Curioşilor https://www.facebook.com/ClubulCuriosilor**
[37] **Biblioteca publică din New York http://www.nypl.org/**
[38] **Site-ul programului Summer Reading http://www.summerreading.org/**

implica părinţii alături de copii în acest program, difuzate sub forma unei liste de FQA – întrebări şi răspunsuri frecvente.

Durată: 3 luni

Obiective:

- Să contribuie la procesul de alfabetizare şi de îmbunătăţire a performanţelor şcolare prin implicarea copiilor şi tinerilor în activităţi de lectură şi activităţi conexe în perioada vacanţei şcolare.
- Să stimuleze dragostea pentru lectură prin intermediul programelor şi serviciilor bibliotecii
- Să crească succesul experienţelor de lectură prin intermediul sprijinului acordat de bibliotecari, selecţia lecturilor şi voluntariat
- Să îi implice pe părinţi şi pe toţi membrii familiei în experimentarea activităţilor de lectură pe timpul verii
- Să îmbunătăţească accesul copiilor la materialele şi programele bibliotecii, în dorinţa de a-i încuraja să devină utilizatori ai bibliotecii pe tot parcursul vieţii
- Să crească numărul de copii şi tineri care participă la programele de lectură în perioada verii

Activităţi principale: Înregistrarea pe site, care nu este condiţionată de deţinerea unui permis de bibliotecă, consultarea listelor recomandate, alegerea unei cărţi, lecturarea ei şi recomandarea către grupul de prieteni. Prin adăugarea în cont a cărţilor citite, utilizatorii au posibilitatea să păstreze un jurnal. Vor măsura timpul dedicat lecturii, vor împărtăşi şi altor utilizatori ce au citit, vor întocmi liste cu cărţile favorite, activitate care le va oferi posibilitatea să câştige medalii şi insigne, să îşi creeze un avatar pentru personalizarea profilului.

Rezultate: La sfârşitul programului există mii de cărţi evaluate şi recenzate şi o mulţime de utilizatori şi nonutilzatori de bibliotecă participanţi la programul de lectură.

Alte informaţii: site-ul programului

Şi pe continentul australian programul de lectură pe perioada verii este extrem de popular. Intitulat „Summer Reading Club”[39], programul a fost dezvoltat şi găzduit de Biblioteca de Stat din Queensland, în parteneriat cu Asociaţia Bibliotecilor Australiene (ALIA) şi a Bibliotecilor Publice din Australia. În vara lui 2012, au participat peste 1100 de biblioteci publice din toată Australia. Programul de lectură australian diferă de cel american prin faptul că în fiecare an acesta are o tematică şi pe lângă lectura propriu-zisă se urmăreşte dezvoltarea anumitor abilităţi care au legătură cu aceasta. De exemplu, pentru vara 2013 tema este „Investigaţia”[40] şi participanţii vor participa în biblioteci la activităţi care le vor permite descoperirea principiilor de investigare, vor avea posibilitatea să exploreze şi să participe la activităţi care să le inspire practicarea artei investigaţiei. O altă deosebire este aceea că programul de lectură australian este unul colaborativ şi se desfăşoară la nivel naţional, fiind coordonat de Biblioteca de Stat din Queensland. Aceasta pune la dispoziţia bibliotecilor participante ghidul programului, broşuri pentru activităţi, premii, fişe de evaluare, pachetul de promovare: semne grafice, logo într-o varietate de dimensiuni şi formate.

Deşi pentru o bibliotecă publică românească din mediul rural acest gen de exemplu poate părea nefezabil, chiar intimidant, el a fost ales în mod deliberat, cu titlu de recomandare de bună practică, de idee de

[39] **Site-ul programului Summer Reading Club http://www.summerreadingclub.org.au/**
[40] **Sumer Reading Club 2013 http://www.summerreadingclub.org.au/wp-content/uploads/2013/04/NSRC-Newsletter-April-2013.pdf**

acţiune. Ca urmare a cursurilor parcurse în cadrul programului Biblionet, crearea unui site de către un bibliotecar român nu mai este un lucru imposibil de realizat. Utilizarea noilor tehnologii pentru promovarea lecturii a ieşit din sfera abordărilor excentrice, sunt lucruri care se întâmplă zilnic, în multe din biblioteci din România. Despre multiplele beneficii ale folosirii acestei metode nu trebuie să mai convingem pe nimeni, pentru că cei mici au posibilitatea să primească recomandări de lectură, să „citească", să-şi dezvolte de timpuriu competenţe digitale, să înveţe să folosească TIC corect, să petreacă timp în compania părinţilor, să se joace, să fie răsplătiti ş.a.m.d.

Campanii mari de promovare a lecturii, ca modalitate prin care se atrage atenţia asupra importanţei lecturii în viaţa copiilor, sunt prezente şi în România. Deşi acestea sunt iniţiate de diferite organizaţii nonguvernamentale, ele derulează activităţi prin şi cu bibliotecile publice.

Exemplu:

Săptămâna Familiei. Săptămâna fără TV

Ajunsă anul acesta la cea de a IVa ediţie, iniţiativa asociaţiei sătmăreană Zibo urmăreşte conştientizarea părinţilor privind pericolul televizorului şi internetului în educaţia şi formarea copiilor, educarea părinţilor în ceea ce priveşte controlul parental şi, nu în ultimul rând, regăsirea timpului petrecut în familie. Planeta Zibo[41], recunoscută ca prima reţea de socializare a părinţilor şi copiilor, a adus într-un spaţiu comun activităţile de promovare a lecturii ale majorităţii bibliotecilor publice din România, activităţi care s-au bucurat şi de prezenţa unor oficialităţi locale care au citit poveşti celor mici. Biblioteci participante: Biblioteca Judeteana „Lucian Blaga" Alba, Biblioteca Judeteana „A.D. Xenopol" Arad, Biblioteca Judeteana „Costache Sturdza" Bacău Biblioteca Judeteana „Gheorghe Sincai" Bihor Biblioteca Judeteana „Mihai Eminescu" Botoşani, Biblioteca Judeteana „Gheorghe Baritiu" Braşov Biblioteca Judeteana „Ion Heliade Radulescu" Dâmboviţa, Biblioteca Judeteana „Gheorghe Asachi" Iaşi, Biblioteca Judeteana „Petre Dulfu" Maramureş, Biblioteca Judeteana Satu Mare, Biblioteca Judeteana „Ionita Scipione Badescu" Sălaj, Biblioteca Judeteana „ASTRA" Sibiu, Biblioteca Judeţeană Timiş, Biblioteca Judeteana „Panait Cerna" Tulcea, Biblioteca Judeteana „Duiliu Zamfirescu" Vrancea[42].

Lecturi urbane. Oraşul citeşte

Iniţiat în 2010 de asociaţia CIVIKA[43] cu scopul de-a promova lectura în locurile publice şi în mijloacele de transport în comun, programul s-a extins foarte repede la nivel naţional, bibliotecile publice devenind partenere. Este o acţiune care îi vizează mai degrabă pe adolescenţi şi tinerii adulţi decât pe cei mai mici, însă la cei mici programul a fost adaptat şi a constat în colectarea de cărţi ilustrate, schimb de cărţi de poveşti şi lectură în parcuri. În luna februarie a acestui an, Lecturi Urbane a organizat primul eveniment de lecturi urbane digitale, ca urmare a încheierii unui parteneriat cu Vodafone. Participanţii au putut descărca tot ce şi-au dorit dintre cele 12 cărţi integrale şi 500 titluri noi din biblioteca digitală.

---

[41] **Săptămâna familiei, săptămâna fără TV – informaţii program http://www.zibo.ro/mallul-copiilor/sponsor/Saptamana-familiei-saptamana-fara-TV-editia-a-IVa-1-5-aprilie-2013-748**
[42] **Săptămâna familiei, săptămâna fără TV – lista bibliotecilor participante http://www.zibo.ro/staticpages/Lista-biblioteci-398**
[43] **Lecturi urbane. Oraşul citeşte http://www.orasulciteste.ro/**

La nivel european există mai multe iniţiative, care, ca şi în România, au pornit din mijlocul societăţii civile. Astfel, în Polonia se desfăşoară una dintre cele mai impresionante campanii de promovare a lecturii, intitulată: „**Cała Polska czyta dzieciom**”[44] (Toată Polonia citeşte copiilor).

Proiectul a început la data de 1 iunie 2001, fiind sprijinit doar de un poster frumos reprezentând un fluture şi de un anunţ TV şi radio intitulat: „Tată, poţi să citeşti?". A existat însă credinţa fermă că cititul cu voce tare este cea mai bună modalitate de a investi în viitorul copiilor. Un efort de grup imens (mii de voluntari, parteneri importanţi), care a dus la schimbarea percepţiei societății poloneze cu privire la rolul cititului cu voce tare în dezvoltarea unui copil.

La aniversarea a 10 ani a campaniei, Fundaţia a lansat programul „Toată Europa citeşte copiilor”, pentru a promova lectura de zi cu zi, pentru a facilita un schimb de experienţe şi bune practici între diferite organizaţii din Europa, precum şi pentru a oferi o platformă de lucru pentru cei care sunt dispuşi să lanseze campanii de promovare a lecturii pentru copii, în țările lor. Fundația a dezvoltat mai multe programe şi modalități de răspândire a cunoștințelor referitoare la copil şi la promovarea lecturii: campanii mass-media, filme educative, cinci site-uri web, prezentări multimedia, producţia pe scară largă şi distribuirea gratuită de materiale educaţionale (afişe, broşuri, semne de carte, calendare inserate în reviste), precum şi conferinţe şi ateliere de lucru în toată ţara pe nevoile emoţionale ale copiilor, avantajele de a citi cu voce tare ş.a. În această campanie au fost implicaţi 6.400 de voluntari, 2.600 de oraşe şi sate, 2339 de şcoli şi grădinițe, 2376 programe de citire.

O campanie dedicată lecturii cu un succes la fel de răsunător este cea derulată de Olanda, intitulată „**Nederland Leest**”[45] (Olanda citeşte). Lansată în 2008, campania se bazează pe modelul american „One book, one city,” (O carte, un oraş) şi este susţinută de Fundaţia pentru Publicitatea Comună a Literaturii Olandeze (CPNB) şi Fundaţia Olandeză pentru Lectură. Membrii bibliotecii publice primesc câte un exemplar gratuit din cartea care urmează să fie promovată în cadrul campaniei, fiind încurajaţi să citească şi să discute despre carte.

În ceea ce priveşte programele de utilizare a noilor tehnologii şi programele mixte dedicate categoriei de vârstă 3 – 6 ani, nu există diferenţe semnificative[46] faţă de programele româneşti. Majoritatea bibliotecilor americane oferă activităţi de difuzare film, teatru de păpuşi, ateliere de arte şi meserii.

---

[44] **Toată Polonia citeşte copiilor http://allofpolandreadstokids.org/all-of-poland-reads-to-kids**
[45] **Olanda citeşte http://www.nederlandleest.nl/**
[46] **Servicii de bibliotecă pentru preşcolari http://www2.ed.gov/pubs/parents/Library/Services.html**

PROGRAME PENTRU CATEGORIA 7-10 ANI

Comportamentul social şi emoţiile copiilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă şi potrivit temperamentului fiecărui copil. **Perioada şcolară** reprezintă o etapă de dezvoltare extrem de propice învăţării, în care copiii sunt dornici de a realiza ei înşişi anumite lucruri şi de a le realiza cât mai bine cu putinţă. **Dezvoltarea cognitivă depinde de dezvoltarea şi exercitarea voluntară a atenţiei şi memoriei.** În perioada şcolarităţii mici vocabularul se dublează, iar copilul îşi modifică în mod pozitiv limbajul, prin însuşirea regulilor de gramatică şi pronunţie, achiziţionarea aptitudinilor de scris şi citit, învăţarea sinonimelor şi antonimelor, îmbunătăţirea exprimării. Afecţiunile care împiedică o învăţare normală la şcolar se manifestă prin: *inversarea literelor sau cifrelor, citirea extrem de înceată, confundarea simbolurilor matematice, a cuvintelor asemănătoare sau a cifrelor*.

De aceea, serviciile bibliotecii publice oferite în această perioadă de intense acumulări au o importanţă majoră în susţinerea şcolarilor mici. Intervenţia serviciilor şi programelor de bibliotecă este extrem de utilă întrucât, de felul în care sunt ajutaţi să facă achiziţiile de limbaj, de uşurinţa cu care reuşesc să descifreze textele, depinde atât evoluţia lor ulterioară, cât şi dezvoltarea unui comportament care să includă dorinţa de a citi şi de a frecventa biblioteca în viitor. Şi în această perioadă programele preferate sunt cele destinate lecturii, care de această dată îmbracă forme variate (concursuri, dramatizari ş.a.) în completarea cărora vin o serie de alte programe care urmăresc dezvoltarea creativităţii, a competenţelor sociale, a atitudinilor civice.

Exemple:

a) programe de lectură

VREAU SĂ-MI CITEŞTI !

Biblioteca Judeţeana „Octavian Goga" Cluj

Titlul programului: „VREAU SĂ-MI CITEŞTI!"[47],

Parteneri: Asociaţia Lean Vision, Biblioteca Municipală „Teodor Murăşanu" Turda, Biblioteca Municipală Dej, Biblioteca Comunală Sănduleşti şi Biblioteca Comunală „Ioan Ploscaru" Frata.

Descrierea programului:. Scopul proiectului este de a instrui bibliotecarii pentru a organiza ateliere de lectură intergeneraționale, prin îmbinarea comunicării directe şi online pentru creşterea atractivităţii lecturii. Activităţile de lectură organizate în proiect au la bază concepte precum: învăţare intergeneraţională, lectură activă, suporturi diferite de lectură (carte tipărită, carte electronică), interactivitate. Pentru a creşte gradul de interes pentru lectură al generaţiilor tinere actuale şi cel de alfabetizare digitală al generaţiilor mature se vor realiza şi activităţi de tip emisiune radio, dramatizare, blog. Pe blogul proiectului se vor publica poveşti de succes pentru a spori posibilitatea de replicare a proiectului în alte comunităţi.

Durată: 6 luni

Obiective: Dezvoltarea unui parteneriat între cinci biblioteci rurale şi urbane ale judeţului Cluj şi o asociaţie educaţională, dezvoltarea capacităţii resurselor umane din biblioteci, atragerea spre lectură a familiilor din comunităţile vizate.

Activităţi principale: Minimum 60 de persoane (părinţi, bunici, copii de şcoală primară) din 5 comunităţi urbane şi rurale ale judeţului Cluj vor participa la câte o serie de 5 ateliere de lectură intergeneraţională. 15 bibliotecari vor fi formaţi, pe durata a 16 ore, de către 1 expert educaţional pentru a gestiona grupuri multigeneraţionale, a utiliza tehnici speciale de lectură şi pentru a folosi noile tehnologii şi Internetul.

[47] **Vreau să-mi citeşti http://vreausamicitesti.blogspot.ro/**

Rezultate: 60 persoane instruite, 15 bibliotecari formaţi pentru a gestiona grupuri multigeneraţionale.

Alte informaţii: **blogul programului**[48], **implementarea proiectului**[49]

Biblioteca Judeţeana „A.D. Xenopol" Arad

Titlul programului: „CUM SE FACE O POVESTE",

Parteneri: şcolile generale din municipiul Arad

Desfăşurare : Programul educaţional se adresează copiilor din ciclul primar. Bibliotecara citeşte povestea, implicând copiii în itinerariul poveştii, după care au loc discuţii pe baza textului, cu extragerea ideilor moralizatoare.

Durata: pe tot parcursul anului

Obiective: Dezvoltarea creativităţii şi imaginaţiei copiilor; Dobândirea cât mai multor competenţe lingvistice.

Activităţi: „Biblioteca, prietena mea .Concurs de poveşti", copiilor le sunt prezentate cele mai frumoase cărţi cu poveşti din bibliotecă, „Povestea Violetei", îndreptarea comportamentului copiilor şi orientarea spre faptele bune şi frumoase dar şi spre crearea unor poveşti pe această temă, „Petrecerea de Crăciun a Ludotecii", concurs de poveşti, „Povestea Ondinei", poveste cu morală, „Cintezoiul, cerbul şi leul", realizarea poveştilor cu animale, „Brăţara magică" , „Covorul fermecat", iniţiere în arta povestirii, „Prinţul şi prinţesa poveştilor", concurs de creaţie literară pentru identificarea celor mai talentaţi

Rezultate : 100 de copii beneficiari ai programului, care au devenit utilizatori permanenţi ai bibliotecii

Alte informaţii : **site-ul bibliotecii**[50]

Biblioteca Judeţeană „Gheorghe Şincai" Oradea, judeţul Bihor

Titlul programului: „MARATONUL LECTURII", (2007)

Parteneri: Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor, şcolile gimnaziale, colegiile şi liceele din municipiu şi din localităţile limitrofe, editurile locale.

Descrierea programului: Concurs de lectură. Concurenţii completează un formular de participare pe baza căruia primesc lista cu cele 50 de lecturi propuse pentru concurs (creaţii ale scriitorilor clasici şi moderni). Concursul se desfăşoară pe două nivele de dificultate. La restituirea fiecărei cărţi citite, participantul răspunde la întrebările cheie din textul citit, iar punctele obţinute se contabilizează în carnetul personal şi în evidenţele bibliotecarului. Primii trei clasaţi beneficiază de importante premii în cărţi. Se decernează trofeele de ,,rege" şi ,,regină" a lecturii.

Obiectivele programului: Dezvoltarea competenţelor de comunicare şi lectură, promovarea interesului pentru lectură.

---

[48] **Vreau să-mi citeşti ! - blog http://vreausamicitesti.blogspot.ro/**
[49] **Vreau să-mi citeşti ! - implementare http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=31&t=3024**
[50] **Cum se face o poveste http://www.bibliotecaarad.ro/-organizare/secii-acces-documente/60-imprumut-carte-copii.html**

Activităţi principale: Selecţia titlurilor, diseminarea informaţiei privind concursul şi regulamentul, desfăşurarea evaluării pe parcursul unui an calendaristic prin: lectură, întrebări de control, punctare, evaluare finală cu acordarea titlului de „Regele şi regină lecturii".

Rezultate: peste 700 elevi înscrişi în concurs, a crescut numărul de înscrieri la bibliotecă, au atras şi alţi elevi spre bibliotecă.

Alte informaţii: blogul copiilor[51]

b) utilizarea noilor tehnologii

Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov

Titlul programului: „DIGIFOLIO", (2011)

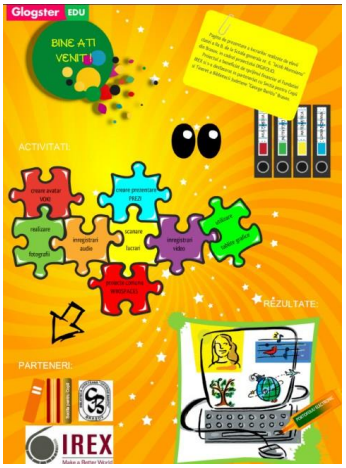

Parteneri: Şcoala generală nr. 6, Inspectoratul Şcolar Judeţean Braşov

Descrierea programului: Scopul proiectului vizează crearea unui model de parteneriat "bibliotecă publică - şcoală", pentru dezvoltarea competenţelor digitale ale elevilor din ciclul primar şi gimnazial, folosind portofoliile electronice ca mijloace pentru implicarea activă a elevilor în procesul educaţional şi utilizarea productivă a noilor tehnologii.

Durată: 6 luni

Obiective:

- Să dezvolte cunoştinţe legate de modalitatea de realizare a portofoliilor electronice
- Să dezvolte abilităţile de comunicare multimedia
- Să sprijine elaborarea şi prezentarea portofoliilor electronice realizate

Activităţi principale:

- cunoaşterea procedurii de realizare a portofoliului electronic (*continut, etape, instrumente*).
- utilizarea instrumentelor web 2.0 pentru realizarea portofoliului electronic (*weebly, voki, prezi, wikispaces, youtube*)
- utilizarea dispozitivelor tehnologice pentru realizarea portofoliului electronic (*camera foto, camera video, reportofon digital, scanner, tablita grafica*)
- realizarea portofoliului electronic

Rezultate: 62 portofolii electronice, videoclip de promovare, tutoriale

Alte informaţii: site-ul proiectului, implementarea proiectului[52]

[51] **Maratonul lecturii http://sectia-copii-bjbihor.blogspot.ro/**
[52] **Digifolio – implementare http://www.biblionet.ro/forum/viewtopic.php?f=5&t=242**

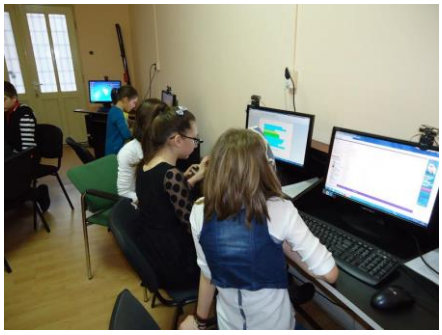

Biblioteca Municipală „Teodor Murăşanu" Turda, CLUJ

Titlul programului: „CURS DE JURNALISM ONLINE"[53]

Parteneri: Şcoala Teodor Murăşanu

Descrierea programului: Scopul proiectului constă în descoperirea şi dezvoltarea aptitudinilor de comunicare online în rândul copiilor din municipiul Turda.

Obiective:

- Să descopere talente în domeniul jurnalismului
- Să dezvolte imaginaţia şi creativitatea, capacitatea de comunicare, iniţiativa.
- Să contribuie la învăţarea lucrului în echipă şi asumarea responsabilităţilor conforme rolului.

Activităţi principale: Pe parcursul celor 10 ore copii au învăţat să se documenteze pentru articole, interviuri, reportaje şi editoriale, să folosească reportofonul şi aparatul foto digital. Ei au redactat o mulţime de materiale, fotografii şi câteva clipuri video care urmează să-şi găsească fiecare locul potrivit în revista online. Subiectele articolelor, interviurilor şi al celorlalte materiale au fost alese de copii, în funcţie de pasiunile şi preferinţele lor. Îndrumarea şi instruirea copiilor a fost realizată de un profesor de la şcoala parteneră, care a contribuit ca voluntar la realizarea acestui program.

Rezultate: 14 beneficiari, un curs de jurnalism online, o revistă

Alte informaţii: blogul programului

c) alte tipuri de activităţi

Biblioteca Judeţeană „Duiliu Zamfirescu" Focşani, VRANCEA

Titlul programului: „BIBLIOVACANŢA", (2009)

Parteneri: Inspectoratul Şcolar Vrancea, Asociaţia Educatoarelor Vrancea, Teatrul Municipal Focşani, artişti plastici, Asociaţia Rom pentru Rom

Descrierea programului: Serviciu oferit pe perioada vacanţei de vară. Activităţile sunt interactive, realizate cu ajutorul voluntarilor – elevi, studenţi, cadre didactice, pensionari, voluntari străini, şi îşi propun să răspundă nevoii reale exprimate de copii şi de familiile acestora de a petrece în mod activ şi atractiv vacanţa de vară, în grădina bibliotecii, dar şi în sălile bibliotecii. Organizarea celor patru ediţii succesive au demonstrat interesul acestora faţă de oferta educaţională a bibliotecii, agreată în egală măsură şi de părinţi, datorită alternativei educaţionale „eco" şi siguranţei spaţiului de desfăşurare.

Durată: 3 luni

Obiective: Să stimuleze creativitatea, să dezvolte spiritul de echipă, să dezvolte abilităţi de comunicare.

Activităţi principale: Cluburi de lectură, pictură, fotografie, calculator, joc şi joacă.

[53] **Digifolio, site-ul programlui http://generatiaurmatoare.wordpress.com/about/**

Rezultate: 400 beneficiari, expoziţii colective, creşterea numărului de cărţi împrumutate în perioada vacanţei, menţinerea legăturii între bibliotecă şi comunitate şi dezvoltarea imaginii bibliotecii.

Alte informaţii: blogul secţiei[54]

Programul BIBLIOVACANŢA se bucură de mult succes, acesta întâlnindu-se şi în alte biblioteci publice din ţară: Biblioteca Judeţeană „Gheorghe Şincai" Oradea, Biblioteca Judeţeană „Mihai Eminescu" Botoşani, Biblioteca Judeţeană „Panait Istrati" Brăila şi Biblioteca Orăşenească „Universul Cunoaşterii" Târgu Frumos, Iaşi.

Ca particularitate, Biblioteca Judeţeană „Mihai Eminescu" Botoşani organizează în cadrul acestui program de vacanţă şi alte activităţi: învăţare limbi străine – engleză, franceză, germană, spaniolă, cursuri de prim ajutor „Micii sanitari", cluburi de şah şi Go, club de Street-dance. În 2012, peste 1000 de copii au luat parte la activităţile din program.

Biblioteca Judeţeană Mureş

Titlul programului: „ATELIER DE CREAŢIE", (2011)

Parteneri: şcolile din oraş

Descrierea programului: Atelierul de creativitate răspunde nevoii copiilor de a petrece timpul liber în mod creativ, stimulează fantezia şi cultivă aptitudinile artistice. Atelierul se desfăşoară pe tot parcursul anului, în fiecare zi de luni şi are durata de două ore.

Durată: pe tot parcursul anului

Obiective:

- dezvoltarea creativităţii
- dezvoltarea unor abilităţi şi deprinderi manuale
- dezvoltarea simţului estetic

Activităţi principale:

- alegerea temelor pentru atelier, selectarea materialelor, pregătirea modelelor, desfăşurarea propriu-zisă a atelierului, expoziţie cu produsele realizate de copii

Rezultate: 100 beneficiari, expoziţii colective, creşterea numărului de utilizatori ai bibliotecii

Promovare: site-ul bibliotecii[55]

[54] **Bibliovacanţa http://bibliotecacopiifocsani.wordpress.com/**
[55] **Atelier de creaţie http://www.bjmures.ro/**

PROGRAME PENTRU CATEGORIA 11-14 ANI

În această etapă creşterea este rapidă, dar nu este proporţională în toate segmentele corpului. Creşterea în înălţime este mai rapidă. Membrele devin lungi şi subţiri, gesturile şi mersul devin stângace. Modificările corporale se asociază cu tulburări fiziologice de care educatorii trebuie să ţină seama. Din cauza modificărilor fiziologice la această vârstă copiii obosesc uşor atât fizic cât şi psihic. Uneori au dureri de cap. În situaţii emoţionale transpiră, roşesc sau pălesc. Modificările corporale influenţează şi dispoziţia afectivă. Unii copii devin labili afectiv, oscilează între momente de vioiciune, exuberanţă infantilă, respectiv oboseală, apatie, neatenţie sau nelinişte, nesiguranţă, iritabilitate. Mulţi copii sunt foarte preocupaţi de modificările corporale: obezitate, acnee, stângacia în mişcări, modificările vocii, tendinţa de a roşi. Din cauza acestor modificări ei pot deveni tensionaţi sau pot avea sentimente de inferioritate.

Tot în această perioadă vocabularul se îmbogăţeşte continuu. Datorită dezvoltării gândirii copilul începe să înţeleagă şi să folosească figuri de stil: epitete, comparaţii, metafore, formulări cu subînţeles. La mulţi copii limbajul este presărat de cuvinte parazite, expresii stereotipe (ăă.., deci, îţi dai seama?), superlative sau vulgarisme prin care ei doresc să-şi arate maturitatea şi să atragă atenţia.

În perioada pubertăţii la unii elevi încep să se contureze interesele cognitive, artistice sau sportive (pentru informatică, electronică, literatură, pictură, gimnastică etc.). Profesorii, părinţii şi bibliotecarii prin atitudinea lor faţă de elevi, pot contribui la formarea şi menţinerea acestor interese. Aceste interese au un rol important în orientarea şcolară şi profesională a elevului.

Bibliotecile publice ţin cont de toate aceste transformări şi atât programele de lectură, care continuă să fie prioritare, cât şi celelalte servicii sunt astfel organizate încât să răspundă cât mai bine acestor nevoi şi interese noi ale copiilor.

Exemple:

a) **programe de lectură**

Biblioteca Judeţeană „Marin Preda" Teleorman

Titlul programului: „COPIII NOŞTRI TALENTAŢI"[56] (2001)

Parteneri: Inspectoratul Şcolar Judeţean, Consiliul Judeţean Teleorman, Ziarul „Teleormanul"

Descrierea programului: Concurs de creaţie literară.

Durată: 2 luni

Obiective:

- să stimuleze creativitatea
- să creeze posibilităţi de afirmare pentru elevii din clasele III–VIII, cu aptitudini în domeniul literaturii (poezie şi proză scurtă)

Activităţi principale:

- concurenţii pot participa cu maximum o lucrare la fiecare secţiune
- pentru secţiunea proză sunt admise lucrări de maxim 10 pagini
- lucrările sunt tehnoredactate şi nu se menţionează pe ele numele autorului

[56] **Copiii noştri talentaţi http://www.ziarulmara.ro/%E2%80%9Ecopiii-nostri-talentati-pot-trece-la-treaba/**

- lucrările sunt predate de profesorul îndrumător, pe bază de proces verbal (în care se menţionează numele elevului, titlul lucrării, şcoala, secţiunea, categoria de vârstă)
- sunt jurizate numai lucrările trimise prin şcolile unde învaţă participanţii
- Acordarea de premii (la fiecare categorie/secţiune: locurile I, II, III + 7 menţiuni, Premiul Consiliului Judeţean pentru Cea mai bună lucrare de proză scurtă, Premiul Bibliotecii „Marin Preda" pentru Cea mai bună lucrare de poezie)

Rezultate: 200 participanţi

Alte informaţii: **promovare în presa locală**

Biblioteca Judeţeana „Bod Péter" Sfântu Gheorghe

Titlul programului: „AVENTURILE LECTURII" [57], (2011)

Parteneri: Centrul de Informare Europe Direct din cadrul Consiliului Judeţean Covasna, în parteneriat cu Centrul de Cultură al Judeţului Covasna, cât şi instituţii administrative şi culturale din Ungaria.

Descrierea programului: Concurs de îndemnare şi educare pentru lectură, bazat pe creativitate şi pe emoţia descoperirii, destinat unor echipe cu câte patru membri, formate din elevi ai claselor a Va şi VIa, respectiv VIIa şi VIII-a din şcolile judeţului Covasna. Concursul vizează domeniul literaturii române şi europene pentru copii şi tineri, respectiv cel al vieţii şi operei cărturarului Bod Péter, originar din judeţul Covasna.

Obiectivele programului:

- Să servească educaţia la şi prin lectură
- Să promoveze multiculturalitea
- Să promoveze personalităţile locale.

Activităţi principale: Concursul are mai multe etape şi se derulează prin seturi de întrebări şi exerciţii elaborate şi distribuite de către bibliotecă, respectiv printr-o finală organizată cu ocazia aniversării a trei secole de la naşterea lui Bod Péter, al cărui nume îl poartă biblioteca. Premiul echipelor câştigătoare (două de la secţia maghiară, două de la secţia română) constă într-o excursie de trei zile în Ungaria, cu vizitarea unor biblioteci şi a altor obiective socio-culturale. Următoarele clasate preimesc premii constând în pachete de cărţi valoroase.

Seturile de întrebări şi exerciţii, cât şi textele de citit, aferente etapelor concursului, sunt disponibile spre descărcare pe site-ul bibliotecii, unde se găsesc şi informaţiile detaliate, referitoare la alcătuirea echipelor concurente şi la desfăşurarea concursului.

Rezultate: 100 de elevi participanţi

Alte informaţii: **site-ul bibliotecii**

[57] **Aventurile lecturii http://www.kmkt.ro/ro/concurs.html.**

b) **utilizarea noilor tehnologii**

Biblioteca Judeţeana „Panait Istrati" Brăila

Titlul programului: „ORAŞUL MEU. FAMILIA MEA", (2013)

Parteneri: instituţiile de învăţământ brăilene.

Descrierea programului: Programul îşi propune valorificarea patrimoniului documentar şi imagistic şi constă în realizarea unui colaj de fotografii vechi de familie, mai vechi de 20 de ani, din colecţiile personale sau ale familiei.

Obiectivele programului: Să educe tinerii în spiritul respectului faţă de trecutul şi prezentul comunităţii, să recupereze elemente valoroase ale patrimoniului cultural local, să valorifice patrimoniului documentar şi imagistic.

Activităţi principale: Realizarea colajelor, selecţia lucrărilor care vor fi premiate de către un juriu format din specialişti în istoria artei, fotografi şi profesori. Selecţia câştigătorilor în cadrul concursului *Oraşul meu, familia mea* este realizată pe baza regulamentului de concurs, luându-se în considerare vechimea, valoarea etnografică şi istorică, valoarea memorială a fotografiilor, alte înscrisuri despre subiectul imaginii sau despre atelierul fotografic sau fotograf, datarea imaginilor, calitatea formală a acestora precum şi numărul fotografiilor înscrise în concurs.

Rezultate: 100 de elevi participanţi, colecţie de fotografii

Alte informaţii: **site-ul bibliotecii**[58]

Biblioteca Municipală „St.L. Roth" Mediaş, SIBIU

Titlul programului: „POVEŞTI PRIN SKYPE" [59], (2013)

Parteneri: Biblioteca Judeţeană „Antim Ivireanu" Vâlcea, Biblioteca Municipală Făgăraş, Biblioteca Municipală Carei

Descrierea programului: Proiectul „Poveşti prin Skype" este o continuare a proiectului „Carte şi computer" implementat în anii trecuţi. Copiii, adulţii şi bunicii citesc poveşti altor copii din alte biblioteci, utilizând Skype-ul.

Durată: pe tot parcursul anului şcolar

Obiective:

- să dezvolte competenţe de comunicare
- să dobândească cunoştinţe de lucru cu calculatorul
- să creeze premise pentru învăţarea intergeneraţională

Activităţi principale: Contactarea bibliotecilor partenere, stabilirea întâlnirilor, activităţi de lectură online

---

[58] **Oraşul meu, familia mea http://www.bjbraila.ro/bjpi/index.php/proiecte/130-oraul-meu-familia-mea.html**
[59] **https://www.facebook.com/media/set/?set=a.473244432692098.129581.259884900694720&type=3**

Rezultate: 30 participanţi

Alte informaţii: pagina de facebook a bibliotecii

Biblioteca Municipală Făgăraş, BRAŞOV

Titlul programului: „TOATE PÂNZELE SUS!" [60], (2012)

Parteneri: Şcolile din oraş

Descrierea programului: Încurajarea lecturii de vacanţă şi dobândirea de abilităţi IT. Cartea citită este rezumată/prezentată în Microsoft Office Word/ Power Point/ Publisher. Fiecare articol este realizat la Sala CIP, sub îndrumarea bibliotecarului şi postat pe blogul bibliotecii.

Durată: 2 luni

Obiective:

- Să sprijine şi să încurajeze lectura
- Să dezvolte competenţe digitale
- Să contribuie la implicare activă a copiilor în viaţa bibliotecii, prin realizarea de articole pentru blogul bibliotecii

Activităţi principale:

- Împrumut de carte structurat pe noțiuni de teorie literară și achiziție de concepte gramaticale
- Sesiuni de instruire Word, Publisher, Power Point
- Sesiuni de Internet: pentru accesarea de informaţii şi completarea noţiunilor obţinute din cărţil e împrumutate de la bibliotecă
- Utilizarea site-ului: http://www.online-convert.com/ pentru convertirea documentelor
- Utilizarea blogului bibliotecii
- Acordarea de premii: Cel mai bun rezumat, Cel mai cool IT-ist

Rezultate: 30 de participanţi

Alte informaţii: blogul bibliotecii, promovare youtube[61]

[60] **Toate pânzele sus http://bibliotecafagaras.wordpress.com/**
[61] **Toate pânzele sus – prezentare youtube http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=OQPLxXL-qUE#!**

Biblioteca Orăşenească „Anton Pann" Filiaşi, DOLJ

Titlul programului: ,,PLAY A GAME@ BIBLIOTECA TA"[62]

Parteneri: Bibliotecile judeţene Ialomiţa, Suceava, Dâmboviţa

Descrierea programului: Jocurile electronice gratuite oferite la secţia pentru copii a bibliotecii.

Obiectivele programului:

- Crearea unui nou serviciu de bibliotecă
- Creşterea numărului de utilzatori
- Modernizarea materialelor bibliotecii

Activităţi principale: Cele mai importante activităţi sunt cele de organizare a unor competiţii de jocuri între copii, elevi ai unităţilor de învăţământ din oraş şi din judeţ. Jocurile se accesează numai de către utilizatorii înscrişi la bibliotecă şi numai după consultarea unor documente la sala de lectură sau împrumutul de documente.

Rezultate: Creşterea numărului de utilizatori ai secţiei pentru copii cu 7%.

Alte informaţii: **pagina de FB a bibliotecii**, **prezentarea programului PREZI**[63], **prezentare context**[64]

c) alte tipuri de activităţi

Biblioteca Publică Locală Pietrari, VÂLCEA

Titlul programului: „FII FITNESS NU FATNESS", (2012)

Parteneri: Primăria şi Consiliul Local Pietrari, APAR Pietrari, Şcoala Pietrari, CMI Hangiu Liliana, Clinica Kilostop Bucureşti, Unique Aerobic Vâlcea

Descrierea programului: Scopul proiectului este de a educa 250 de copii (cu vârste cuprinse între 3-15 ani) pentru un mod de viaţa sănătos, prin organizarea programului de fitness în bibliotecă.

Durată: 6 luni

Obiective:.

- Să informeze despre beneficiile unei alimentaţii sănătoase şi riscurile sedentarismului pentru organism
- Să realizeze programe personalizate de fitness,
- Să crească gradul de conştientizare cu privire la riscurile obezităţii, o boală care îi afectează în principal pe adulți, dar care apare încă din copilărie sau din adolescenţă.

---

[62] **Play a game @ biblioteca ta https://www.facebook.com/media/set/?set=a.344611508962472.81790.100002408763795&type=1**
[63] **Play a game @ biblioteca ta – prezentare http://prezi.com/tva2hxhebpqn/copy-of-play-a-game-bibliotecata/**
[64] **Play a game @ biblioteca ta – prezentare http://www.kosson.ro/bibliotecile/92-biblioteci-publice/619-un-program-trei-proiecte-o-concluzie-comuna**

Activităţi principale:

- organizarea orei de fitness, în parteneriat cu cele două şcoli din localitate
- organizarea programului „Campioni la sănătate" pentru 60 de elevi cu surplus de greutate
- organizarea Concursului „Campionii sănătății"
- promovarea în mediul offline prin Campania de promovare „Campion la sănătate" pe role şi biciclete cu o echipă de 10 voluntari

Rezultate: 250 de copii informaţi, 60 de copii antrenaţi, 10 voluntari, atragere de noi utilizatori, dezvoltarea unui serviciu nou, dezvoltarea de noi parteneriate

Alte informaţii: Pagina de facebook a proiectului[65], blogul proiectului[66]

Biblioteca Judeţeană „Mihai Eminescu" Botoşani

Titlul programului: „VOLUNTAR ÎN BOTOŞANI – VIB – VOLUNTAR ÎN BIBLIOTECĂ", (2011)

Parteneri: Şcoala cu clasele I-VIII nr. 17 „Cuvioasa Parascheva" Botoşani, Clubul Sportiv GO Botoşani, Crucea Roşie Română - Filiala Botoşani, Asociaţia Culturală „Adrian Enache"

Descrierea programului: Scopul proiectului este de a asigura accesul unui număr cât mai mare de copii la învăţarea nonformală, promovarea voluntariatului şi promovarea imaginii bibliotecii în comunitate.

Durată: pe tot parcursul anului şcolar

Obiective:

- să promoveze voluntariatul
- să promoveze educaţia nonformală
- să asigurare un mediu propice pentru exersarea şi cultivarea diferitelor inclinaţii, aptitudini şi capacităţi

Activităţi principale:

- Cursuri şi cluburi cu caracter permanent:
  - Clubul de GO
  - Clubul de fotografie
- Cursuri și cluburi noi cu caracter temporar (minim 10 ședinte - 20 de ore):
  - Cultură și civilizație neogreacă
  - Cultură și civilizație japoneză
  - Clubul de matematică
  - Clubul istoria rockului
  - Clubul colecţionarilor

Rezultate: 43 voluntari (18 profesori, bibliotecari, instructori și 25 elevi și studenți), 7 cluburi/cursuri

[65] **Fii fitness nu fatness – pagina facebook https://www.facebook.com/fiifitnessnufatness?ref=hl#!/fiifitnessnufatness**
[66] **Fii fitness nu fatness – bog http://fiifitnessnufatness.blogspot.ro/**

Alte informaţii: site-ul bibliotecii[67], pagina facebook[68]

Biblioteca Comunală Hangu, NEAMŢ

Titlul programului: ,,BIBLIOFAN" (2010)

Parteneri: Primăria

Descrierea programului: Crearea unui grup de voluntari ai bibliotecii pentru desfăşurarea unor activităţi care să vină în sprijinul comunităţii locale

Obiectivele programului: educarea, formarea, informarea şi dezvoltarea spiritului civic al voluntarilor

Activităţi principale: Prima activitate de voluntariat a urmărit mediatizarea noului serviciu de care dispunea biblioteca, în urma implementării Programului Biblionet. Activitatea a purtat numele „Mesagerii Biblionet". Voluntarii implicați au diseminat fluturaşi cu informații despre Biblioteca Hangu și Biblionet, în toate satele comunei, folosindu-se de biciclete. Această activitate a adus bibliotecii premiul I la concursul „Şi eu sunt bibliotecar!", secțiunea „Fotoreportaj". În mai 2011 şi în aprilie 2012 au fost adăugate două activități noi: ecologizarea centrului comunei şi a zonei din apropierea lacului de acumulare Bicaz.

Rezultate: Toate activităţile desfăşurate împreună i-au determinat să fie implicaţi şi responsabili. Clubul de voluntariat le-a dezvoltat spiritul civic, au devenit mai încrezători în ei şi în ceea ce fac, dar şi în instituția numită bibliotecă.

Alte informaţii: blogul bibliotecii[69], pagina facebook[70]

Alături de toate aceste exemple de bune practici, în bibliotecile publice se întâlnesc numeroase programe de **afterschool** (Filialele „Elena Farago" şi „Emil Gârleanu" Biblioteca Metropolitană Bucureşti, Biblioteca Municipală Vulcan, Hunedoara, Biblioteca Comunală Dumbrava Roşie, Neamţ, Biblioteca Judeţeană „I.C. Sbiera" Suceava) care contribuie la creşterea randamentului şcolar, elevii, în special cei din clasele I-IV, obţinând calificative mult mai bune, de **fotografie** (Medgidia văzută de copii[71], Biblioteca Municipală Medgidia, eFotogr@fia mea[72], Biblioteca Judeţeană „Duiliu Zamfirescu" Vrancea) cluburi şi **trupe de teatru** (Trupa de teatru ALFA[73], Biblioteca Municipală „Radu Rosetti" Oneşti Teatru de păpuşi Gulliver[74], Biblioteca Judeţeană Tulcea), ansambluri de **dansuri folclorice** (Biblioteca Comunală Tazlău, Neamţ) şi chiar **minimuzee** (Biblioteca Comunală Gîrbău, Cluj).

În plan internaţional, unele dintre cele mai inovative programe de bibliotecă adresate copiilor cu vârste între 11-14 ani sunt dezvoltate de bibliotecile nordice. „**TenThirteen – A library for all senses**"[75] este o bibliotecă în sine, nu doar un program de bibliotecă, de altfel prima din Suedia şi din lume, dedicată exclusiv copiilor cu vârste cuprinse între zece şi treisprezece ani. Părinţii şi profesorii nu au acces.

---

[67] **Voluntar în Botoşani http://www.bibliotecabotosani.ro/**
[68] **Voluntar în botoşani – pagina facebook https://www.facebook.com/voluntarinbotosani?fref=ts**
[69] **Biblioteca altfel – blog http://bibliotecacomunalahangu.blogspot.ro/**
[70] **Biblioteca altfel – pagina facebook https://www.facebook.com/bostan.liliana.7**
[71] **Medgidia văzută de copii http://bibliomedgidia.wordpress.com/2012/12/13/final-de-curs-si-proiect-la-medgidia/**
[72] **eFotogr@fia meahttp://efotografiamea.bjvrancea.ro/**
[73] **Trupa Alfa http://trupaalfa.wordpress.com**
[74] **Teatrul de păpuşi Gulliver http://www.tulcealibrary.ro/215-teatrul-de-papusi-gulliver-a-inceput-repetitiile-pentru-stagiunea-de-vara.eve**
[75] **TenThirteen – A library for all senses http://www.jns.fi/dman/Document.phx?documentId=io19412142737573&cmd=download**

Conceptul de bază al acestei biblioteci este povestea şi povestitul. Bibliotecarii de aici consideră că există o multitudine de forme şi modalităţi prin care poţi spune o poveste sau prin care poţi experimenta povestea. Aceasta poate fi gasită într-o carte, într-o melodie, într-un film, într-o farfurie de ravioli sau poate apărea în cadrul unei discuţii. În această bibliotecă sunt acceptate toate formele de creativitate şi nu li se atribuie vreo ierarhie. Prin urmare, biblioteca include o bucătărie mare, un studio de muzică, un teatru şi un laboratorul de informatică.

Revistele şi carţile sunt plasate în fiecare colţ al bibliotecii. Activitatea cea mai populară, de departe, este cititul. Celelalte activităţi nu concurează lectura, ci o completează şi ii oferă noi modaliăţi de abordare. În consecinţă, biblioteca este locul în care copiii pot găsi un roman nou de aventuri, pot crea un film, pot să vorbescă cu un adult despre viaţă şi dragoste, pot găti sau pot doar să se ghemuiască pe o canapea şi să nu facă nimic din toate acestea.

Houses of Literature[76] (Casele Literaturii) este un alt proiect suedez. Aici există o tradiţie îndelungată în promovarea lecturii pentru copii şi tineri, care sunt bine educaţi şi au un grad mare de alfabetizare. Toţi copiii cu vârste cuprinse între 6 şi 16 ani, frecventează şcoala generală obligatorie şi o mulţime de tineri continuă studiile din învăţământul superior. Aceste rezultate s-au obţinut printr-o activitate susţinută din partea bibliotecilor şi continuă cu aceste case ale literaturii. Zece case diferite, care sunt destinate ieşirii bibliotecii din spaţiul tradiţional, în mijlocul comunităţii, unde oferă acele activităţi care dizolvă graniţele dintre biblioteci şi celelalte instituţii şi forme de artă. O Casă a Literaturii nu este nici o librărie, nici o bibliotecă. O Casă a Literaturii nu este doar despre literatură sau text scris. Ea conţine diferite forme de artă şi activează diferite simţuri. O Casă a Literaturii conţine punctele de plecare pentru a spune o poveste: o carte, un sunet, un miros, un cuvânt, un gust, o imagine ... (poveşti cu umbre realizate de magicieni profesionişti, poeme realizate cu ajutorul cuvintelor pe tăbliţe magnetice, un rucsac cu obiecte prezente în diferite povestiri ş.a.).

[76] **Houses of Literature** http://www.jns.fi/dman/Document.phx?documentId=hv19412142757802&cmd=download

Cele două proiecte au fost prezentate în 2012, în cadrul conferinţei internaţionale a IFLA, Secţiunea Copii şi Adolescenţi. Această Secţiune este iniţiatoare a două programe extrem de generoase dedicate bibliotecilor pentru copii: **Ifla Sister Libraries**[77] şi **The World Through Picture Books.**[78]

IFLA Sister Libraries (IFLA Biblioteci surori) este un proiect prin intermediul căruia biblioteci provenind din ţări diferite pot găsi o bibliotecă soră, astfel încât acestea să poată construi parteneriate şi să dezvolte programe comune de lectură pentru copii şi tineri. În cadrul acestui program Biblioteca Judeţeană „George Bariţiu" Braşov a derulat două **proiecte**[79] cu biblioteca Fridrich Bajoraitis Public Library Šilutė, Lithuania[80] şi cu biblioteca „Dr Djordje Natosevic" Indjija, Serbia[81]

Proiectul **The World through Picture Books** (Lumea vazută prin intermediul cărţilor ilustrate) are scopul de a crea o listă adnotată de cărţi ilustrate din întreaga lume, recomandate de către bibliotecari. Toate ţările au fost invitate să prezinte zece cărţi ilustrate preferate de copii si alese în funcţie de criteriile convenite în cadrul proiectului de către bibliotecarii din aceste ţări. În august 2012, au fost publicate primele rezultate: listele de preferinţe din treizeci de ţări, între care figurează şi România. Această lucrare poate fi utilizată în cadrul secţiilor pentru copii în activităţi dedicate descoperirii literaturii internaţionale pentru copii. De asemenea, poate fi folosită ca bază pentru dezvoltarea de programe comune de lectură în cadrul proiectului IFLA Sister Libraries.

Indiferent de contextul cultural din care provin copiii, etapele de dezvoltare parcurse constituie principalii factori care determină alegerea tipurilor de programe şi servicii de bibliotecă oferite acestora. De aceea, similaritatea serviciile prezentate nu trebuie să surprindă, dimpotrivă. Faptul că indiferent de continent există o abordare consensuală în ceea ce priveşte serviciile destinate copiilor cu vârste între 0 – 14 ani, pentru bibliotecile publice româneşti, care nu fac excepţie, acest lucru reprezintă confirmarea înţelegerii scopului lor şi cheia de validare a gradului lor de dezvoltare şi a calităţii serviciilor oferite.

---

[77] **IFLA Sister Libraries http://www.ifla.org/node/1746**
[78] **The World through Picture Books http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-andya/Picturebooks/PictureBooksCompilation.pdf**
[79] **Proiectele bibliotecii Braşov http://copiibrasov.wordpress.com/ifla-sister-libraries/**
[80] **Fridrich Bajoraitis Public Library Šilutė, Lithuania http://www.silutevb.lt/about-library**
[81] **Dr Djordje Natosevic" Indjija, Serbia http://www.bibliotekaindjija.rs/code/navigate.php?Id=17**

Nevoia de cunoaştere şi descoperire a lumii înconjurătoare, de adaptare, de socializare, nevoile emoţionale ale copiilor sunt împlinite în bibliotecile publice din România printr-o varietate de programe, de multe ori cu valenţe inovatoare, care răspund fără dificultate standardelor internaţionale. Accesul copiilor la programe de alfabetizare, la colecţii de materiale variate, la noile tehnologii, la programe de valorificare a patrimoniului cultural, a istoriei locale, la programe care facilitează învăţarea intergeneraţională, dezvoltarea abilităţilor parentale, lucrul în parteneriat, dezvoltarea şi stimularea voluntariatului sunt argumente care vin în sprijinul afirmaţiei că bibliotecile publice româneşti sunt biblioteci competitive care, în context global asigură copiilor din România şanse egale.

CAPITOLUL III

RECOMANDĂRI PRACTICE PENTRU LUCRUL EFICIENT CU COPIII

Repere fundamentale în dezvoltarea copiilor cu vârste cuprinse între 0 şi 14 ani

Într-o lume a oamenilor „mari", „cei mici" încearcă să spună că sunt aici încă din primii ani de viaţă. Este o „luptă" continuă de afirmare, în ciuda faptului că în permanenţă aud „eşti prea mic să înţelegi", „eşti mic şi nu poţi", „lasă că nu ştii". Eforturile susţinute să dovedească zilnic că învaţă şi pot, sunt trăite intens de copii.

Deoarece lumea în care au venit este necunoscută pentru ei, încearcă să înveţe totul foarte repede privind la cei mari cu atenţie şi îndeaproape. Acţiunile adulţilor învaţă copii mai mult decât o fac toate cuvintele lor la un loc.

Dorinţa lor cea mai mare este să îi mulţumească pe cei din jur şi să se simtă iubiţi. Nevoile lor fundamentale sunt: foarte multă dragoste şi încurajare în tot ceea ce fac. Bucuria reuşitelor copiilor trebuie să fie bucuria adulţilor, deoarece adesea lucurile mărunte sunt cele mai importante. Îndrumarea lor trebuie să fie făcută cu multă grijă şi înţelegere, cu conştientizarea faptului că ce se clădeşte în perioada copilăriei poate dura toată viaţa.

80% din arhitectura cerebrală a omului se dezvoltă în perioada prenatală, 60% din structurile lui mentale se formează în primii trei ani de viaţă (din acestea 50% înainte de naştere) la 6 ani copilul are două treimi din creierul unui adult.[82]

Omul, pe parcursul existenţei sale, este supus unor transformări atât de ordin cantitativ cât şi de ordin calitativ, toate reunite sub denumirea generală de dezvoltare. În funcţie de nivelul la care au loc aceste transformări se pot menţiona:

- dezvoltarea biologică, cu multiple schimbări fizice, morfologice şi biochimice ale organismului
- dezvoltarea psihică, cu apariţia, instalarea şi transformarea proceselor, funcţiilor şi însuşirilor psihice
- dezvoltarea socială, cu reglarea compotamentului în conformitate cu regulile şi cerinţele impuse de colectivitate, de mediul social existenţial

Trecerea de la o vârstă la alta se face printr-un proces permanent de schimbare şi adaptare continuă, schimbarea având la bază mulţi factori fără de care dezvoltarea nu ar fi posibilă. Dezvoltarea copilului în primii 7 ani de viaţă reprezintă un proces foarte important determinat de factori de îngrijire, protecţie şi educaţie ce acţionează simultan şi accelerează progresul interdependent în toate domeniile de dezvoltare: fizic, socio-emoţional, cognitiv.

Domeniile de dezvoltare ale copilului:

Definirea domeniilor de dezvoltare a copiilor este o expresie a valorilor si felului în care ne formulăm aşteptările cu privire la evoluţia copilului în viitor. Valorile se referă la unicitatea copilului în diversitate, dezvoltare completă / globală, bunăstare, sănătate, interculturalitate, autocontrol, respect faţă de sine şi faţă de ceilalţi,

[82] Early Childhood Resource Pack, Young Child Survival, Growth and Development (2004), Module 2: Brain Development, Rethinking the Brain, Module 3: Basic Course on ECD, Importance of Care, Feeding is a Critical Interaction. UNICEF Headquarters, New York.

independenţă, demnitate, identitate, creativitate, responsabilitate, ordine interioară, grija faţă de mediu, apartenenţă şi solidaritate faţă de comunitate.[83]

Creşterea şi dezvoltarea copiilor în primii ani de viaţă este un proces rapid care înregistrează salturi calitative semnificative în intervale scurte de timp. Chiar dacă, în esenţă, stadiile de creştere şi dezvoltare ale copiilor sunt similare, fiecare copil este unic în modul şi ritmul de dezvoltare propriu. Se poate vorbi despre un proces continuu care se bazează atât pe cunoştintele acumulate anterior cât şi pe experienţele pe care le traversează.

Repere de dezvoltare:

Grupa de vârstă 0 – 3 ani:

Copiii învaţă într-un ritm foarte alert îndeosebi în primii trei ani de viaţă. Este traversată cu rapiditate perioada de la dependenţa totală faţă de cei care îi îngrijesc şi, aproape de vârsta de 3 ani, devin moderat independenţi prin implicarea în anumite acţiuni specifice vârstei.

Este etapa în care dezvoltarea se produce nedisparat, pe toate planurile: fizic, social, emoţional, cognitiv şi de limbaj. Învăţarea se produce holistic, astfel încât fiecare domeniu le influenţează pe celelalte şi nici unul nu operează separat. Astfel, dacă unui copil care urmăreşte privirea mamei şi învaţă să meargă i se răspunde cu priviri îngrijorate sau expresii de teamă pe chip din partea mamei, acesta se va opri din noua încercare. Dacă răspunsul vine sub formă de mulţumire, încredere, încurajare acesta va avea curajul să continue. Acest reper social al copilului este esenţial pentru stimularea lui, stabilirea încrederii în a-şi continua explorarea, sub supravegherea adultului.

Odată cu achiziţia mersului, copilul învaţă să-şi concentreze atenţia, să-şi coordoneze mişcările din ce în ce mai bine, să înţeleagă un mesaj verbal şi să răspundă verbal sau non-verbal la el. Copilul are nevoie să fie expus şi stimulat în toate domeniile de dezvoltare, în mod simultan, deoarece concentrarea pe oricare dintre domenii şi ignorarea celorlalte prejudiciază dezvoltarea lui globală.

Grupa de vârstă 3 – 6/7 ani:

Acestă perioadă de dezvoltare, denumită şi perioada celei de-a doua copilărie, este caracterizată prin faptul că în acestă etapă copilul nu distinge ceea ce este real de ce este fals. Are loc dezvoltarea imaginaţiei, copilul fabulează fără a putea spune că minte. Până la vârsta de 5 ani copilul îşi explică lucrurile prin magie, conferă suflet obiectelor şi consideră cu tot universul este confecţionat. Este „perioada preoperatorie" (intervalul 4-7 ani) în care copilul are o gândire intuitivă şi operează cu noţiuni concrete. Începe detaşarea gândirii de acţiune.

În jurul vârstei de 4 ani debutează „perioada interogativă" lesne de identificat prin multitudinea întrebărilor cauzale de tipul „de ce?". Această „foame intelectuală" a copilului trebuie satisfăcută pentru a se înregistra o semnificativă îmbogăţirea a vocabularului, de la 1000 cuvinte la 3 ani la 2500 cuvinte la 6 ani. Sunt foarte importante răbdarea şi comunicarea permanentă a adultului cu copilul, acestea având un rol decisiv în dezvoltarea limbajului copilului.

[83] Valori stabilite prin consultarea reprezentanţilor instituţiilor guvernamentale şi non-guvernamentale, experţi în domeniul educaţiei, sănătăţii şi protecţiei implicaţi direct sau indirect în desfăşurarea unor programe şi activităţi destinate copiilor cu vârste între 0 şi 7 ani. Proces de consultare realizat de Reprezentanţa UNICEF, în 2007.

Printre achiziţiile etapei de vârstă 3 – 6 ani se numără: recunoşterea culorilor, a formelor geometrice, distingerea momentelor zilei, identificarea stânga – dreapta, ştie să numere până la 10, identifică lacunele din desen, desenează omul, redă o poezie de 3 strofe, să îşi spune numele şi prenumele.

Principala preocupare a copilului în această etapă o constituie **jocul**. Jocul formează, dezvoltă şi restructurează întreaga viaţă psihică a copilului. Jocul satisface în cel mai înalt grad nevoia de mişcare şi de acţiune a copilului, el este cel care deschide în faţa copilului nu doar universul activităţii, ci şi universul extrem de variat al relaţiilor interumane. În general copilul preferă parteneri de joacă şi se dovedeşte a fi un participant activ.

Spre sfârşitul acestei perioade copilul vorbeşte cursiv şi este capabil să îşi susţină punctul de vedere într-o conversaţie. Este curios, gândeşte şi întreabă mult. Îi imită pe cei mari şi este dornic să le intre în graţii.

Grupa de vârstă 6/7 – 10/11 ani:

Este etapa centrată pe adaptarea copilului la mediul şcolar. Are loc conştientizarea procesului de învăţare ca tip fundamental cu caracter obligatoriu şi voluntar de activitate. Are loc o creştere graduală a volumului de achiziţii şi cunoştinţe în sistem organizat şi structurat. Învăţarea tinde să ocupe un loc central în viaţa de fiecare zi a copilului. Acum are loc dezvoltarea unor noi tipuri de relaţii, cu caracter colaborativ sau competitiv. Datorită noilor condiţii, copilul este obligat să îşi asume un nou rol, cel de elev, asociat cu statutul social legat de performanţa şcolară.

Practic, are loc modificarea substanţială a regimului de viaţă, în care adaptarea devine fundamentală. Copilul este pus în situaţii noi prin prezenţa unor dificultăţi care trebuie depăşite, renunţarea la unele activităţi plăcute şi implicarea în altele mai complexe care necesită efort şi care pot să nu îi aducă satisfacţii imediate. Este obligat să se organizeze, disciplineze şi să depună eforturi susţinute în structurarea conduitelor lui. Se dezvoltă noi motivaţii, strategii de acţiune, iar interesele sunt mai orientate şi obiective. Toate aceste schimbări şi noi provocări sunt generatoare de tensiuni, factorul stabilizator de menţinere a echilibrului şi cursului normal al dezvoltării este reprezentat de mediul familial. Colaborarea constructivă, pe direcţia facilitării adaptării copilului la noile condiţii de viaţă, a factorilor responsabili direct implicaţi (familia şi şcoala) este esenţială, cu carater obligatoriu.

În comparaţie cu perioadele anterioare, în cea de acum transformările psihice ale copilului se fac lent şi mai puţin spectaculos, însă ele au un rol fundamental în evoluţia ulterioară a lui. Deşi lasă impresia că este mai puţin spontan în realizările lui, în realitate acest lucru se traduce printr-o exigenţă mărită faţă de tot ceea ce face şi întreprinde, o evaluare a lor în raport cu ceilalţi şi o tendinţă de adoptare a unor modele din conduita adultă.

Preocupările lui sunt mult mai diverse şi numeroase, jocul îşi pierde din importanţă, dar rămâne încă activ pe partea respectării regulilor jocului colectiv. Astfel, regula devine fenomen central şi se structurează conduita în colectiv a copilului, se dezvoltă spiritul de echipă şi are loc conştientizarea ideii de cinste şi obligativitate. Sunt foarte agreate jocurile cu pronunţat caracter didactic în care participarea adulţilor conferă valoare şi sens specific acumulării de informaţii.

La modul general, se poate vorbi despre faptul că întreaga dezvoltare psihică este centrată pe problematica adaptării care se realizează prin identificarea şi adoptarea unor noi forme de echilibru.

La nivelul gândirii copilul are posibilitatea să opereze cu elemente desprinse de contextul intuitiv, să depăşească realitatea nemijlocită şi să se apropie de abstract şi general. Conduitele verbale încep să câştige teren şi să subordoneze, organizeze şi dinamizeze toate celelalte comportamente. Conduitele de ascultare, integrate în limbajul oral, contribuie nu numai la receptarea şi însuşirea celor comunicate ci şi la o disciplinare mintală a copilului.

Grupa de vârstă 10/11 – 14 ani:

Denumită şi perioda pubertăţii, se caracterizează printr-o adaptare intensă la provocări, stiluri şi cerinţe diferite şi numeroase care presupun înţelegere şi elaborare de comportamente adecvate, variate, creşte gradul de autonomie şi responsabilitate al copilului. Dominantă în această etapă este dezvoltarea biologică şi intensa structurare a personalităţii. Activitatea fundamentală este reprezentată tot de învăţarea şi instruirea teoretică şi practică. Se remarcă interese şi aptitudini tot mai bine conturate, bazate în mare măsură pe învăţarea specială diferenţiată şi pe autoînvăţare.

Se complică progresiv tipurile de relaţii facilitând integrarea copilului în generaţia sa, exprimarea identităţii proprii capătă tot mai accentuat note personale. Are loc conştientizarea resurselor personale, a identităţii proprii şi a independenţei. Sunt parcurse diferite subperioade caracterizate prin stări alternante, contradictorii datorate procesului de maturizare biologică cu multiple schimbări fizice, morfologice şi biochimice ale organismului.

Activitatea intelectuală complexă se realizează sub semnul dezvoltării structurii logico-formale şi a extinderii volumului de concepte utilizate. Dezvoltare intelectuală se produce sub influenţa modelelor culturale. Operaţiile gândirii şi calităţile acesteia sunt în proces de consolidare prin alimentarea intelectului cu informaţii cât mai bogate, abstracte şi complexe.

Pe plan comportamental sunt posibile conduite oscilante datorate unei mari instabilităţi afective. În planul personalităţii se conturează stări tot mai evidente de acceptanţă şi respingere în raport cu adulţii, în care judecata morală şi valorică se supune exigenţelor interioare şi a atitudinilor negative faţă de compromisuri.

Este etapa în care viaţa socială se trăieşte cu un maximum de intensitate.

Abilităţi necesare în lucrul cu copiii

Departamentul bibliotecii destinat copiilor are un caracter special prin rolul foarte important în formarea copiilor, în interacţiunile cu familiile şi persoanele care îi îngrijesc. Acoperirea unor etape de dezvoltare care se întind de la perioada micii copilării până la debutul adolescenţei (0 – 14 ani) necesită achiziţia unui set solid de abilităţi, competenţe şi cunoştinţe, adaptate nevoilor specifice vârstei utilizatorilor.

Munca în cadrul departamentului pentru copii presupune conştientizarea şi asumarea responsabilităţii de partener implicat activ în sprijinul factorilor răspunzători de educaţia copiilor. Bibliotecarii acestor secţii necesită dezvoltarea unor abilităţi complexe, care să le permită desfăşurarea activităţilor astfel încât copiii să devină iubitori şi utilizatori frecvenţi ai bibliotecii.

Competenţele specifice necesare muncii într-o secţie pentru copii se referă la:

- capacitatea de concepere, organizare şi punere în aplicare a unor servicii care să satisfacă nevoile şi interesele copiilor din comunitate;
- abilităţi de comunicare şi colaborare cu părţile interesate în vederea identificării nevoilor copiilor pentru a beneficia de servicii de calitate;
- capacitatea de a asigura un mediu securizat fizic şi afectiv, stimulativ din punct de vedere cognitiv şi social pentru toţi copiii indiferent de sex, etnie, mediu de provenienţă, apartenenţă religioasă;
- capacitatea de a lua în considerare particularităţile de vârstă ale copiilor pentru a asigura atingerea potenţialului maxim de dezvoltare de care dispune fiecare copil, în cadrul activităţilor desfăşurate;
- capacitatea de definire, elaborare şi implementare a strategiilor de informare şi promovare a programelor oferite, pentru a spori numărul de beneficiari.

Câteva dintre abilităţiile care se impun bibliotecarilor acestor departamente se referă la:

- capacitatea de a relaţiona uşor şi natural cu copiii şi părinţii acestora;
- dorinţa şi interesul de a-i învăţa;
- disponibilitate de a învăţa de la „cei mici”, interes pentru nou;
- abilităţi de comunicare eficientă;
- nivel de flexibilitate şi toleranţă crescut ;
- capacitatea de a spune „nu” astfel încât să nu genereze conflicte;
- echidistanţă şi constanţă în timp a comportamentului;
- capacitatea de a anticipa situaţiile cu potenţial conflictual crescut şi de gestionare a conflictelor apărute spontan;
- capacitate de identificare a soluţiilor echitabile, obiectivitate;
- abilitate în a evita rutina;
- spirit de observaţie, consecvenţă;
- creativitate şi plăcerea de a descoperi noul;
- spirit ludic, empatie, entuziasm, tact, răbdare şi simţul umorului;
- spirit de echipă, capacitate de cooperare eficientă şi activă;
- bun facilitator în transmitere ;
- capacitatea de a corela informaţiile / materialele oferite cu particularităţile de vârstă ale copiilor, cu nivelul lor de dezvoltare intelectuală;
- capacitatea de a realiza un material ajutător corespunzător necesităţilor
- capacitatea de a supraveghea şi coordona jocurile / activităţile lăsând libertate de acţiune copiilor
- auto – control şi sociabilitate;
- iniţiativă şi adaptabilitate la schimbări;
- atitudine pozitivă şi implicare;
- dedicare şi disponibilitate pentru un program de lucru flexibil.

Trebuie să aibă dorinţa de a se dezvolta continuu profesional prin dobândire de noi competenţe, să aibă cunoştinţe de psihologia copilului şi a jocului, astfel încât să poată oferi activităţi centrate pe nevoile specifice de dezvoltare ale copiilor. Să conştientizeze şi să îşi asume rolul de partener şi sprijin al copiilor în învăţare şi dezvoltare.

Noua relaționare cu adultul pe care preșcolarul o face odată cu intrarea în noul mediu, biblioteca, îi oferă copilului un alt model de relaţionare caracterizat de câteva note definitorii:

- implică o anumită distanță;
- presupune respectarea unor reguli de comunicare și relaționare cu un adult;
- este marcată de preocupări în vederea atingerii unor finalități instructiv-educative planificate;
- este mediată de preocuparea copilului pentru rezolvarea sarcinilor propuse;
- este influențată de condițiile particulare pe care le are instituția: spațiul, dotări, pregătirea bibliotecarului, activităţile / programele de instruire și formare propuse.

Bibliotecarul este repede perceput de copil drept un adult semnificativ, cu o anumită autoritate, în afara părinților pe care trebuie să îi accepte. Mediul stimulativ și experiența de comunicare în astfel de situații facilitează adaptarea copilului şi plăcerea de a reveni în noul mediu. Astfel, bibliotecarul devine pentru copil un punct de reper în contextul bogat în provocări al bibliotecii. Copilul învaţă să obțină atenția și aprecierea bibliotecarului, să accepte noile reguli impuse de aceasta și să îi recunoască autoritatea. Toate acestea nu presupun renunțarea copilului la manifestarea unor nevoi firești precum: afirmarea de sine, împărtășirea impresiilor personale, nevoia de a avea un anumit control asupra unor activităţi educaționale și de a-și exersa

capacitatea de a alege și de a lua decizii. Aceste nevoi trebuie încurajate și îndeplinite de către bibliotecar ori de câte ori este necesar şi posibil, copiii trebuie încurajați să gândească singuri, să ia decizii și să găsească soluții pentru problemele întâlnite.

Recomandări de bune practici în relaţia cu copiii cu vârste cuprinse între 0 -14 ani

Rolurile pe care bibliotecarul trebuie să şi le asume în activităţile cu copii cu vârsta mai mică de 3 ani.sunt diferite. În perioada de vârstă de până la 3 ani a copilului totul se desfăşoară sub auspiciul nevoii „Ajută-mă să fac totul singur!" Responsabilităţile bibliotecarului, în acest caz se referă la:

- organizarea unor activităţi care se adresează tuturor domeniilor de dezvoltare a copilului, fapt care implică gândirea lor astfel încât să atingă maximum de potenţial în dezvoltarea sa globală;
- animarea şi evaluarea activităţilor pe care le desfăşoară copilul sau grupul de copii;
- colaborarea cu părinţii copilului, care se poate centra în actul educativ pe particularităţile fiecărui copil în parte.

Copilul mic se află într-o dinamică permanentă, salturile în dezvoltare ale acestuia sunt foarte rapide. Această dinamică presupune o anumită stare de dependenţă şi de vulnerabilitate a copilului, chiar dacă pornim mereu de la ideea existenţei unor disponibilităţi şi achiziţii. Efortul şi atenţia bibliotecarului trebuie să se concentreaze pe stimularea copilului pentru dezvoltarea sa integrală şi pe dimensiunea socială a intervenţiei sale. Este necesar să se profite de momentele de interacţiune cu copilul pentru a-i vorbi, a-l familiariza cu obiectele din jurul lui, pentru a-i transmite cunoştinţe, pentru a-i explica evenimentele din jurul lui, pentru a-i transmite modele comportamentale. Trebuie să i se asigure copilului o stare de confort, o stare de securitate afectivă, în care să îi fie stimulată dorinţa de explorare şi experimentare.

a) Roluri importante ale bibliotecarului în relaţia cu grupul ţintă vizat:

Bibliotecarul ca organizator al contextului activităţlor copilului

Prin interacţiunea directă cu copilul, prin schimbul relaţional permanent se determină dinamica evolutivă dezvoltării integrate a copilului. Bibliotecarul are sarcina creării unui mediu stimulativ pentru învăţare. Are rolul de a identifica acele activităţi care determină achiziţii în planul dezvoltării globale a copilului, de a le planifica, anima şi evalua.

Activitatea trebuie întotdeauna gândită şi pusă în practică pornind de la respectarea individualităţii copilului şi de la necesitatea abordării integrate a dezvoltării sale:

- planificarea activităţilor trebuie făcută în funcţie de potenţialul fiecărui copil în parte şi a grupului de copii în ansamblu;
- planificarea contextelor de interacţiune trebuie gândită astfel încât să fie valorizate secvenţele de învăţare ale copilului;
- identificarea şi selectarea conţinuturilor adecvate individualităţii copilului (vârstă, grad de maturitate, particularităţi) trebuie să fie facută în concordanţă cu nevoile sale de dezvoltare;
- furnizarea de materiale şi jucării care să îi valorizeze şi susţină potenţialul de dezvoltare;
- adaptarea permanentă a spaţiului la necesităţile şi interesele copilului.

Bibliotecarul ca observator al copilului

În activităţi bibliotecarul se poate angaja uneori ca partener, însă întotdeauna funcţionează ca observator care trebuie să asigure, să asiste și să regleze conduita copiilor. Observarea activității copiilor îi oferă

bibliotecarului prilejul de cunoaștere a identității lor, a trăirilor lor emoționale, a experiențelor de viață traversate, a calității cunoștințelor transferate, fapt care îi va permite ulterior adaptarea și diferențierea modalităților de relaționare personală cu fiecare copil. Pentru a şti ce îl ajută cel mai bine pe copil să se dezvolte normal şi să progreseze trebuie să-l cunoască cât mai bine. De aceea rolul de observator este unul esenţial, necesar şi implică:

- observarea copilului în diferite contexte ale activităţii pentru a cunoaşte particularităţile individuale ale copilului şi a identifica progresele pe care le face;
- evaluarea nevoilor copilului în funcţie de dezvoltarea sa globală, pentru a individualiza situaţiile şi experienţele de învăţare în cadrul activităţilor desfăşurate;
- valorizarea permanentă a achiziţiilor copilului pentru încurajarea atitudinilor de învăţare;
- planificarea activităţilor în funcţie de rezultatele observărilor individuale şi de grup.

Bibliotecarul ca partener al copilului

Se porneşte de la schimbul care are loc între bibliotecar şi copil, schimb bazat pe respect şi recunoaştere. Frecvenţa interacţiunilor pozitive dintre bibliotecar şi copil (încurajarea, disponibilitatea pentru nevoile sale, susţinerea afectivă), intervenţiile centrate pe copil şi nevoile sale creează un mediu de dezvoltare pozitiv, în care copilul trebuie încurajat permanent să exploreze, să-şi identifice potenţialul şi să participe activ în propria viaţă. A respecta copilul ca persoană şi individualitate reprezintă încercarea permanentă de a vedea lumea prin ochii lui.

Se recomandă:

- aşezarea la nivelul copilului, obţinându-se astfel o perspectivă a cum şi ce anume vede copilul de la înălţimea sa. Astfel se va putea observa că sunt obstacole care nu sunt percepute ca atare de un adult, însă copiilor li se par de netrecut (un scaun, o treaptă). Se poate observa că o bibliotecă scundă pentru bibliotecar, pentru copii este una de neajuns;
- comunicarea cu copilul este important să se facă coborându-se la nivelul copilului pentru a-i vorbi privindu-l în ochi şi lăsându-l să ne privească în ochi;
- orice spune copilul este important şi trebuie să fie ascultat cu atenţie. În comunicare trebuie să fie alese cuvintele cunoscute de el, pentru a putea fi înţeleşi nu doar auziţi. Trebuie să le captăm atenţia şi să le trezim interesul "*Am ceva de făcut acum, dar te ascult imediat, că mă interesează ce spui!*";
- orice reuşită a copilului este şi o reuşită a bibliotecarului. La fel şi în cazurile eşecurilor. Copilul trebuie să simtă că este sprijinit. Se pot folosi formulări de tipul "*Nu ai reuşit acum, dar te voi ajuta eu şi vom putea împreună.*" ;
- Nu numai bibliotecarul, ci şi copilul are sentimente care îi influenţează starea zilnică, uneori chiar dezvoltarea. O intervenţie de genul "*Mie mi se pare că eşti supărat astăzi. Aş vrea să te ajut, pentru că tu eşti important pentru mine*." este necesară şi binevenită.;
- chiar şi bibliotecarul greşeşte! Este chiar necesar un astfel de exemplu, al eşecului adultului cu autoritate. Nu este nici o tragedie recunoaşterea faptului că nu se cunoaşte ceva („*Nu ştiu acum răspunsul, dar mă voi interesa pentru tine si îţi voi comunica*."), sau că s-a greşit undeva. Mai ales dacă s-a greşit faţă de el („*Nu mi-am dat seama şi te-am supărat. Nu mi-am dorit asta şi te rog să mă ierţi!*").

De fapt, bibliotecarul trebuie să:

- încurajeze şi să accepte iniţiativa copilului;
- lase copilul să îşi aleagă activităţile pe care doreşte să le deruleze;
- ofere un cadru sigur de derulare al activităţilor în funcţie de nevoile de dezvoltare ale copilului ;

- stabilească repere negociate cu copilul;
- încurajeze comunicarea dintre copil si adulţi prin diferite modalităţi de comunicare;
- promoveze strategii şi tehnici interactive pentru a stimula participarea copiilor, astfel încât să existe oportunităţi echitabile pentru fiecare dintre ei, ţinând cont de diferenţele individuale.

Bibliotecarul ca mediator al comportamentului copilului

În relația cu copiii bibliotecarul este un mediator în demersul de natură pozitivă de corectare a lor, demers care implică respectarea din partea bibliotecarului a unor aspecte importante:

- formularea regulilor de comportament într-o manieră pozitivă și implicarea de câte ori este posibil a copiilor în stabilirea regulilor;
- evitarea argumentării prin comparații între copii deoarece conduce la diminuarea respectului de sine și a motivării copilului;
- corectarea comportamentelor inadecvate, însă cu grija de a nu amplifica sentimentul de vinovăție și rușine;
- utilizarea cu discernământ a recompensei și sancţiunii prin folosirea atentă a cuvântului și a tonalității vocii ca instrumente.

Bibliotecarul ca model

Ţinându-se cont de înclinația spre imitație a preșcolarilor, care se manifestă în preluarea rapidă și fidelă a comportamentelor, limbajului și atitudinilor pe care le văd, impune conştientizarea şi controlul permanent al acestora de către bibliotecar în relația cu copilul.

Bibliotecarul ca partener al familiei în demersul de educaţie a copilului

Munca bibliotecarului se răsfrânge şi asupra părinţilor copilului, prin furnizarea informaţiilor necesare pentru întărirea statutului lor parental. În această calitate bibliotecarul trebuie să:

- ofere părinţilor informaţiile solicitate în legătură cu dezvoltarea copiilor;
- ofere sprijin în dezvoltarea capacităţilor parentale;
- susţină părinţii în definirea intervenţiilor educative pe lângă propriul copil.

b) Recomandări practice de relaţionare cu copiii de vârstă preşcolară şi de eficientizare a activităţilor

Ce pot face bibliotecarii pentru a ajuta copii de 0 – 6/7 ani să se dezvolte armonios:

- să acorde atenţie tuturor lucrurilor frumoase pe care le fac copiii, astfel contribuie la consolidarea stimei de sine;
- să recompenseze prin gesturi sau verbal şi cele mai mici realizări ale copiilor pentru a le da curajul de a continua;
- să comunice cu copiii pentru a-i ajuta să îşi dezvolte vocabularul şi să-i stimuleze în comunicare prin formulare de întrebări;
- să aleagă modalităţi de comunicare în funcţie de particularităţile de vârstă ale copiilor;
- să medieze comunicarea între copii prin construirea de situaţii de lucru în grup / echipă;
- să fie buni parteneri de joacă pentru a-i învăţa lucruri noi într-un mod amuzant;
- să îi ajute la negocierea rolurilor şi respectarea regulilor de joc pentru a-i responsabiliza;
- să ofere un model de comportament copiilor printr-o atitudine deschisă, caldă, pozitivă;
- să adopte un comportament echidistant şi echitabil faţă de copii pentru a nu le crea frustrări;

- să fie fermi şi să fixeze limite şi reguli de conduită pe care trebuie să le respecte bibliotecarii în primul rând;
- să ştie să sancţioneze un comportament incorect / periculos, nu să pedepsească!;
- să aibă răbdare să explice şi să se asigure că sunt înţeleşi;
- să nu promită fără a se ţine de cuvânt deoarece îşi pierd credibilitatea;
- să îi încurajeze pe copii să îşi exprime trăirile şi să le canalizeze în activităţi constructive;
- să îi înveţe să utilizeze „limbajul responsabilității", prin formularea de mesaje la persoana I;
- să-i implice în toate deciziile care îi privesc, astfel le semnalează faptul că sunt importanţi şi luaţi în serios;
- să-i stimuleze prin metode şi activităţi diverse în rezolvarea sarcinilor trasate;
- să intervină cu tact pentru a-i ghida în atingerea obiectivelor;
- să explice şi să demonstreze clar, concis, la obiect şi la nivelul de înţelegere al copiilor;
- să ştie că intervenţiile în desfăşurarea jocului trebuie să fie minime pentru a oferi posibilitatea copiilor de a avea iniţiativă şi a se manifesta liber;
- să urmărească / observe copiii discret pentru a le stimula creativitatea;
- să creeze exerciţii / situaţii diverse de însuşire de noi deprinderi adaptate nivelului de înţelegere şi vârstei copiilor, să creeze contexte / situaţii / activităţi noi şi diferite de exersare a deprinderilor nou însuşite pentru a le fixa, să selecteze informaţia pe criterii de esenţialitate, în funcţie de interesul manifestat de copii pentru aceasta;
- să solicite feed-back permanent din partea copiilor, deoarece astfel se validează activitatea, iar realizarea feed-back-ului asigură formarea de abilităţi necesare integrării copiilor în viaţa socială şi în mediul şcolar.

Ce pot face bibliotecarii pentru a ajuta copii de 6/7 – 14 ani să se dezvolte armonios:

- să înveţe și să încurajeze copilul să utilizeze „limbajul responsabilității", prin formularea de mesaje la persoana I;
- să ofere un cadru de învăţare nonformal, cu efect de diminuare a stresului;
- să îi ajute în munca de documentare a sarcinilor de învăţare;
- să îi ghideze în selectarea calitativă a informaţiilor;
- să respecte nevoia copilului de identitate personală, deoarece acesta este în căutare de noi modele;
- să fie atenţi la modelul personal pe care îl oferă în relaţia cu copilul;
- să se informeze despre specificul acestei etape de vârstă;
- să folosească ascultarea reflexivă: „*observ că ești supărat*...", deoarece pune accent pe ascultarea copilului și nu pe sfaturi, critică sau morală;
- să fie toleranţi şi flexibili în faţa numeroaselor schimbări de dispoziție ale copilului;
- să fie pregătiţi pentru numeroasele conflicte care pot apărea spontan pe măsura ce copii își dezvoltă personalitatea ;
- să ofere înţelegere, susținere și independență în activităţile desfăşurate;
- să ignore aspectele minore deoarece sunt trecătoare (stilul vestimentar excentric, părul prea lung, talia pantalonilor prea joasă etc.) și să se concentreze asupra a ceea ce este cu adevărat important;
- să respecte intimitatea copilului;
- să evite critica, morala, sfaturile, etichetarea;
- să empatizeze cu el şi să îl sprijine în recunoașterea emoțiilor celorlalți, încurajându-l să încerce să înțeleagă ceea ce simte un alt copil;
- să îl ajute să înțeleagă că toate emoțiile sunt valide și acceptabile și să distingă între emoții și modul lor de exprimare;

- să implice copilul în toate deciziile care îl privesc;
- să adopte o atitudine care să îi semnaleze copilului că adulții sunt interesați de părerea lui și îl tratează ca pe un adult în devenire.

Nu se poate vorbi de calitate în muncă decât dacă bibliotecarul:

- reflectează asupra acţiunilor sale şi a efectelor pe care le produce asupra copiilor, pentru a-şi putea ajusta activitatea zilnică în interesul copilului;
- este un model pentru copil, demonstrând respect pentru valorile morale şi culturale ale acestuia („*Orice comportament şi atitudine pe care o exprim influenţează modul în care copilul înţelege că trebuie să se comporte*");
- este capabil să intervină în situaţiile de risc pentru copil;
- cunoaşte rezultatele cumulate ale activităţilor pe care le derulează cu copiii şi pe baza lor planifică şi organizează activităţile viitoare;
- reflectează asupra echilibrului dintre nevoile copiilor şi planul de activităţi;
- se autoevaluează şi se află într-un proces de formare continuu;
- organizează activităţi în colaborare cu membrii comunităţii, în comunitate.

Munca de bibliotecar în secţia pentru copii este o provocare şi o adaptare continuă. Bibliotecarul „suficient de bun" este cel care încearcă să se angajeze pozitiv în relaţia cu copiii, să-i înţeleagă, să-i accepte şi să-i stimuleze. Toate acţiunile lui trebuie să aibă o bază realistă. Rolul bibliotecarului este de a asigura un sprijin copilului în integrarea sa în viaţa socială şi activitatea şcolară, contribuind la dezvoltarea sa armonioasă ca individ.

c) Ce pot face bibliotecarii pentru a dezvolta servicii durabile

În procesul de implementare a noilor servicii şi programe de bibliotecă destinate copiilor cu vârste între 0 – 14 ani, cât şi pentru buna funcţionare pe parcurs a acestora, considerăm ca ar fi util să se aibă în vedere următoarele aspecte:

- **Planificarea şi organizarea**. Serviciile de bibliotecă pentru copii dezvoltate în bibliotecile publice au fost construite pe nevoi reale, existând suficientă interacţiune cu membrii comunităţii, literatură de specialitate, experienţă care să permită identificarea necesităţii unui tip de program sau a altuia. De regulă, dificultăţile care apar în această etapă sunt legate de incapacitatea de a respecta calendarul, chiar şi atunci când s-au luat marje temporale mai mari. Cauza principală a acestor întârzieri este, de obicei, una de natură obiectivă, respectiv modalitatea de achiziţie a diferitelor materiale necesare programelor. De aceea, recomandarea este ca atunci când se doreşte dezvoltarea unui serviciu nou, încă din faza de planificare să fie incluşi toţi actorii, nu doar grupurile ţintă şi partenerii, aici facem referire la compartimentele administrative ale bibliotecilor, serviciul contabilitate în cazul bibliotecilor judeţene, la serviciul contabil al primăriei în cazul bibliotecilor publice locale. Este necesar dialogul constant, permanent şi susţinut cu aceste compartimente, solicitarea ajutorului în găsirea soluţiilor pentru a urma toţi paşii prevăzuţi de legislaţia în vigoare (solicitarea de oferte, selecţia, întocmirea tuturor actelor necesare) fără că acest lucru să ducă la depăşirea termenelor stabilite. Dacă nu ştiţi ce implică achiziţionarea unui anumit echipament nu vă sfiiţi să întrebaţi „Cum se face?" şi „Cât durează acest lucru?". De asemenea, tot în această etapă, nu ezitaţi să informaţi juristul instituţiei despre ceea ce doriţi să faceţi şi să-l consultaţi ca să aflaţi dacă există prevederi legale care ar putea împiedica implemetarea programului, dacă biblioteca deţine toate avizele necesare pentru desfăşurarea în bune condiţii a noului program. În cazul în care nu aveţi avizele necesare sau este nevoie de avize suplimentare, solicitaţi-i ajutorul pentru a rezolva această problemă. În general, este bine ca întreg

colectivul să fie informat despre intenţie şi să folosiţi expertiza tuturor colegilor, pentru că acest lucru nu poate decât să asigure reuşita programului. Lucrul în echipă, o bună informare şi documentare în această etapă sunt esenţiale pentru bunul mers al proramului.

- **Parteneriatul.** Există extrem de puţine programe şi servicii de bibliotecă care să nu implice parteneri. În general, atunci când se intră într-un parteneriat organizaţiile o fac cu inima deschisă şi cu cele mai bune intenţii. Pentru a evita problemele care pot apărea pe perioada de implementare a programului asiguraţi-vă că toată lumea a înţeles ce rol îi revine în cadrul parteneriatului, ocupaţi-vă de formarea partenerilor dacă rolul pe care îl joacă va necesita acest lucru, asiguraţi-vă de disponibilitatea de timp a partenerilor şi, mai ales, construiţi un plan B, încercaţi să identificaţi o alternativă în cazul în care, din varii motive, aceştia nu vor putea să îşi îndeplinească obligaţiile ce le revin.

- **Mediatizarea**. Majoritatea bibliotecilor au o relaţie bună cu mass media şi îşi promovează cu succes programele. Recomandarea pe care dorim să o facem pentru această etapă este să nu vă limitaţi la mediatizare doar la începutul şi eventual la sfârşitul programului. Mediatizarea constantă ajută la cunoaşterea programelor bibliotecii de cât mai mulţi membri ai comunităţii şi vă poate aduce parteneri şi sposori noi. De aceea, folosiţi orice prilej (zile internaţionale, reuniuni publice etc) pentru a face cunoscută oferta bibliotecii.

- **Documentarea procesului**. Aceasta este una dintre cele mai provocatoare etape ale implementării unui serviciu de bibliotecă şi se petrece în extrem de puţine biblioteci publice. Este foarte important ca atunci când aţi dezvoltat un program de bibliotecă pentru copiii din comunitatea dumneavoastră să ţineţi cont de faptul că el nu va putea fi continuat de altcineva şi/sau replicat de alte biblioteci din ţară dacă săriţi peste această etapă. Ea nu este utilă doar pentru alţii, ci şi pentru dumneavoastră, pentru că vă permite să înţelegeţi care au fost momentele de slăbiciune, care au fost activităţile care ar fi putut sau ar fi trebuit organizate altfel, lucru care vă va permite până la urmă îmbunătăţirea şi perfecţionarea lui.

CONCLUZII

La nivel naţional, grupa de vârstă 0 – 14 de ani are o pondere de 18,5%[84] din totalul populaţiei. Dintre aceştia, 36,4% frecventează serviciile bibliotecilor publice. Categoria de public copii cu vârsta cuprinsă între 0 şi 14 ani este una dintre cele mai bine reprezentate categorii de vârstă din totalul utilizatorilor bibliotecilor publice.

Serviciile oferite de bibliotecile publice din România copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 şi 14 ani au cunoscut o dezvoltare semnificativă datorită programului Biblionet, care a însemnat, pe lângă dotarea bibliotecilor cu noi tehnologii (calculatoare, scannere, videoproiectoare, imprimate, software educaţional ş.a.) şi o investiţie semnificativă în formarea bibliotecarilor. Cursurile urmate de aceştia în cadrul programului le-au permis să dezvolte noi servicii de bibliotecă, astfel încât să poată răspunde cât mai adecvat la nevoile extrem de diverse ale comunităţii şi implicit ale copiilor. În prezent, copiii beneficiază în bibliotecile publice de servicii din sfera **accesului la informaţie**, servicii **educaţionale** şi de **petrecere a timpului liber** şi **servicii mixte**, ele acoperind aproape în totalitate nevoile acestei categorii.

Se constată că proporţia în care aceşti utilizatori folosesc serviciile tradiţionale de bibliotecă (împrumutul la domiciliu, consultarea documentelor în sălile de lectură, activităţi dedicate lecturii) este asemănătoare cu cea a utilizării serviciilor moderne (instruire în utilizarea calculatorului, acces la baze de date, la programe de aplicaţie, jocuri electronice de ultima generaţie), susţinute prin intermediul noilor tehnologii.

Creşterea numărului de biblioteci, inclusiv a celor din mediul rural, care oferă servicii de împrumut interbibliotecar, alături de prezenţa în spaţiul virtual şi a utilizării social media[85] de către majoritatea dintre ele în scopul facilitării accesului la informaţie şi punerii în comun a resurselor, a permis acestora să ofere servicii de bibliotecă superioare calitativ. În aceeaşi măsură, modalitatea de raportare a bibliotecilor la noile tehnologii indică un grad de maturitate şi de adaptabilitate, capacitatea de a găsi soluţii la condiţiile bugetare deficitare, capacitatea de colaborare în interiorul sistemului, premise absolut necesare pentru consolidarea şi dezvoltarea în continuare a sistemului de biblioteci.

Teama exprimată de observatorii mediilor instituţionale în cadrul diferitelor emisiuni de televiziune, articole de ziar, dezbateri, cu privire la scăderea numărului de cititori şi de utilizatori de bibliotecă denotă pe de o parte o informare de şi la suprafaţa evoluţiei scenei culturale, pe de altă parte o portretizare realizată în afara contextului general şi, posibil, şi o mediatizare insuficientă din partea bibliotecilor.

Bibliotecile nu pot exista în afară societăţii. Ele au fost întotdeauna reflecţia societăţii în care au apărut şi s-au dezvoltat. În prezent, prin asumarea rolului de partener comunitar biblioteca este chiar mai mult decât atât, iar raportarea permanentă la imaginea idilică de odinioară este nerealistă.

Pe baza rezultatelor studiului se poate concluziona că atât serviciile oferite, cât şi gradul de utilizare a bibliotecii publice de către copiii cu vârste între 0-14 ani corespund cerinţelor sociale. Serviciile şi programele pentru copii furnizate de bibliotecile publice sunt dorite atât de grupurile ţintă, cât şsi de instituţiile partenere (grădiniţe, şcoli, organizaţii neguvernamentale), biblioteca reprezentând un real suport pentru activitatea acestora.

De asemenea, programele şi serviciile de bibliotecă sunt comparabile cu cele existente pe plan internaţional în ceea ce priveşte obiectivele şi rezultatele urmărite. Ceea ce face diferenţa între programele

---

[84] La 1 ianuarie 2010. Sursa: Institutul Naţional de Statistică.

[85] Social media: „grup de aplicaţii bazate pe Internet care utilizează fundamentele ideologice şi tehnologice ale Web 2.0 şi care permite crearea şi schimbul de conţinut generat de utilizator". Kaplan Andreas M., Haenlein Michael, (2010), Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media, Business Horizons, Vol. 53, Issue 1 (page 61)

bibliotecilor din alte state şi a celor din România este lipsa unui spaţiu generos dedicat acestei categorii de vârstă şi lipsa unor programe de formare specializată pentru bibliotecarii secţiilor pentru copii.

În condiţiile în care există aceste neajunsuri, faptul că bibliotecarii români reuşesc să dezvolte programe comparabile, că participă în mod direct şi activ în forurile internaţionale care construiesc politici pentru dezvoltarea acestui sector al bibliologiei, că pot prezenta modele de bune practici de interes pentru celelalte state nu pot decât să confirme şi să asigure că etapa de dezvoltare în care se situează este firească, potrivită şi pozitivă.

Pentru a asigura consolidarea şi progresul bibliotecilor în continuare, domeniile cărora ar trebui să li se acorde o atenţie sporită sunt reprezente de asigurarea infrastructurii şi de pregătirea adecvată şi permanentă a personalului de specialitate. Serviciile pentru copii sunt cele care formează şi asigură un viitor utilizator capabil să folosească într-o manieră eficientă şi experimentată sursele de informare, să perceapă învăţarea pe tot parcursul vieţii ca pe o condiţie esenţială a evoluţiei şi bunăstării personale şi, nu în ultimul rând, dezvoltă gustul pentru lectura. Elaborarea unor politici şi strategii la nivel local şi naţional, alături de implicarea activă a bibliotecarilor şi a asociaţiilor de profil în tot acest proces constituie principalele mijloace prin care se poate asigura dezvoltarea a bibliotecilor în general şi a serviciilor pentru copii în particular.

RESURSE UTILE

Ghiduri

1. **Guidelines for Childrens Library Services**[86] (Ghidul serviciilor de bibliotecă pentru copii). Ghidul a fost elaborat de membrii Comitetului Secţiunii biblioteci pentru copii şi adulţi tineri a IFLA şi este un instrument util pentru bibliotecile de toate dimensiunile şi nivelurile economice.

2. **Reading Helpers: A Handbook for Training Tutors**[87] (Ajutoare pentru lectură. Ghid de formare pentru tutori) – oferă o strategie completă pentru proiectarea şi realizarea de programe de formare pentru tutori de lectură. Acest manual ar trebui să fie utilizat împreună cu volumul complementar, „On the Road to Reading: A Guide for Community Partners"[88] (Pe drumul lecturii. Ghid pentru partenerii comunitari)

Programe

3. **Best Practices for Children's Library Services**[89] (Exemple de bune practici ale serviciilor de bibliotecă pentru copii). Colecţia de bune practice a Secţiunii pentru Copii şi Tineri a IFLA.

4. **Sister Libraries for Children's & Young Adult's Reading**[90] (Biblioteci-surori pentru copii şi tineri adulţi pentru susţinerea lecturii). Scopul general al programului este de a încuraja schimburile profesionale şi solidaritatea în rândul bibliotecarilor. Bibliotecile provenind din ţări diferite pot găsi o bibliotecă-soră, astfel încât acestea să poată construi parteneriate şi să dezvolte programe comune de lectură pentru copii şi tineri.

5. **The World through Picture Books**[91] (Lumea vazută prin intermediul cărţilor ilustrate) oferă o listă adnotată de cărţi ilustrate din întreaga lume, recomandate de către bibliotecari pentru a susţine lectura şi a facilita schimburile culturale între copii.

6. **Collaborative Summer Library Program**[92] – CSLP (Program de bibliotecă colaborativ pentru vară) este un consorțiu de state care lucrează împreună pentru a oferi materiale de înaltă calitate pentru programe de lectură pentru copii pe perioada verii, la cel mai mic cost posibil pentru bibliotecile publice.

7. **One world, many stories**[93](O singură lume mai multe poveşti). O călătorie virtuală în jurul lumii. Ghidul activităţilor[94]

Instituţii şi organizaţii

8. **Libraries for Children and Young Adults Section of IFLA**[95] (Secţiunea pentru Copii şi Tineri Adulţi a IFLA). Scopul secţiunii este de a sprijini furnizarea de servicii de bibliotecă şi de a promova lectura pentru copiii şi tineri adulţi din întreaga lume. Obiectivul său principal este de a promova cooperarea internațională în domeniul serviciilor de bibliotecă pentru copii şi adulţi tineri şi de a încuraja schimbul de experienţă, educaţie şi formare şi cercetare în toate aspectele legate de acest subiect.

---

[86] **Ghidul serviciilor de bibliotecă pentru copii http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/guidelines-for-childrens-libraries-services-en.pdf**
[87] **Ajutoare pentru lectură. Ghid de formare pentru tutori https://www.nationalserviceresources.org/learns/reading-helpers**
[88] **Exemple de bune practici ale serviciilor de bibliotecă pentru copii https://www.nationalserviceresources.org/learns/reading**
[89] **http://www.ifla.org/libraries-for-children-and-ya/best-practices/childrens-library-services**
[90] **Biblioteci pentru copii şi tineri adulţi surori pentru susţinerea lecturii http://www.ifla.org/node/1746**
[91] **Lumea vazută prin intermediul cărţilor ilustrate http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-andya/Picturebooks/PictureBooksCompilation.pdf**
[92] **Program de bibliotecă colaborativ pentru vară http://www.cslpreads.org/**
[93] **O singură lume mai multe poveşti http://www.oneworldmanystories.com/**
[94] **Ghidul activităţilor http://growingupglobal.net/OneWorldManyStories/index.html**
[95] **Secţiunea pentru Copii şi Tineri Adulţi a IFLA http://www.ifla.org/libraries-for-children-and-ya**

9. **International Board on Books for Young People**[96] – IBBY (Consiliul Internaţional al Cărții pentru Tineret) este o organizaţie non-profit care reprezintă o reţea internațională de oameni din întreaga lume, al căror scop este de a aduce cartea şi copii împreună.

10. **The Association for Library Service to Children**[97] – ALSC (Asociaţia Bibliotecilor care oferă servicii pentru copii) este o divizie a Asociaţiei Bibliotecilor Americane ALA. Reţeaua ALSC include bibliotecarii secţiilor pentru copii, experţi în literatura pentru copii, editori, cadre didactice şi alți adulţi interesaţi să creeze prin intermediul bibliotecilor un viitor mai bun pentru copii.

11. **Canadian Association of Children's Librarians**[98] – CACL (Asociaţia canadiană a bibliotecarilor pentru copii). Principalul obiectiv al asociaţiei vizează reprezentarea intereselor bibliotecarilor care lucrează cu şi pentru copii. Asociaţia administrează Premiul „Cartea Anului pentru Copii" şi Premiul „Amelia Frances Howard-Gibbon" pentru ilustraţia de carte pentru copii.

12. **Association des Ludothèques Françaises**[99] ALF (Asociaţia Ludotecilor Franceze). ALF promovează crearea de ludoteci, oferă sprijin, consiliere şi informare în acest sens. ALF administrează reţeaua de ludoteci din Franţa şi gestionează acţiunile desfăşurate la nivel naţional, cum ar fi „Sărbătoarea jocului" sau „Săptămâna jocului de societate". ALF oferă instruire bibliotecarilor care lucrează în ludoteci, contribuie la cercetare, la profesionalizarea muncii şi recunoaşterea ludotecilor şi a profesiei de „ludotecar".

13. **International Reading Association**[100] – IRA (Asociaţia Internaţională pentru Lectură) este o reţea internaţională non-profit de persoane şi instituţii dedicate alfabetizării la nivel mondial. Înfiinţată în 1965 are peste 60.000 de membri şi sustine profesioniştii în alfabetizare, printr-o gamă largă de resurse, eforturi, voluntariat şi activităţi de dezvoltare profesională.

14. **Centre National de la Littérature pour la Jeunesse**[101] „La Joie par les livres" – CNLJ (Centrul Naţional de Literatură pentru Copii - Bucurie prin cărți) este un serviciu al departamentului de Literatură şi Artă al Bibliotecii Naţionale a Franţei, specializat în identificarea şi promovarea literaturii de calitate pentru copii.

15. **Canadian Organization for Development through Education**[102] – CODE. Organizaţie canadiană non profit, cu peste 50 de ani de experiență, ce susţine alfabetizarea şi educaţia în Canada şi în întreaga lume. Programele internaţionale ale organizaţiei au scopul de a încuraja dezvoltarea prin intermediul educaţiei, al susţinerii bibliotecilor şi dezvoltării profesionale a cadrelor didactice, precum şi prin publicarea de cărţi la nivel naţional şi local, în 20 de limbi.

---

[96] **Consiliul Internaţional al Cărţii pentru Tineret http://www.ibby.org/**
[97] **Asociaţia canadiană a bibliotecarilor pentru copii http://www.ala.org/alsc/**
[98] **Asociaţia canadiană a bibliotecarilor pentru copii http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=Canadian_Association_of_Children_s_Librarians_CACL_Section**
[99] **Asociaţia Ludotecilor Franceze http://www.alf-ludotheques.org/**
[100] **Asociaţia Internaţională pentru Lectură http://www.reading.org//general/Default.aspx**
[101] **Centrul Naţional de Literatură pentru Copii - Bucurie prin cărţi http://lajoieparleslivres.bnf.fr/masc/Default.asp?INSTANCE=JOIE**
[102] CODE **http://www.codecan.org/**

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. BRACONNIER, A., (2001), *Copilul tău de la 10 ani până la 25 de ani. Manualul părinţilor*, Editura Teora, Bucureşti
2. BEUDON, Nicolas, (2011), Bibliothécaires et jeunes publics face au numérique. *Bulletin des bibliothèques de France* [en ligne], 2011, n.2, p. 89-90.
3. CHAIMBAULT, Thomas, (2008), Offre et réseaux virtuels pour la jeunesse : distance et proximité [en ligne]. *De la Ruche à la BMVR : petites et grandes structures, quelles offres pour les publics enfants et jeunes ?* [Journée d'étude, Centre national de la littérature pour la jeunesse – La Joie par les livres, BMVR de Toulouse, Groupe régional Midi-Pyrénées de l'ABF, Médiathèque José Cabanis de Toulouse, 27 septembre 2008].
4. CHIRIAC, I., CHITU, A., (1977), *Primul pas, primul cuvânt*, Editura medicală, Bucureşti
5. CIOFU, C., (1998), *Interacţiunea părinţi copii*, Editura Medicală Amaltea, Bucureşti
6. EVANS, Christophe, (2004). Distances et proximités en section jeunesse. *Bulletin des bibliothèques de France* [en ligne], 2004, n.2, p. 82-88.
7. GOLU, P., ZLATE, M., VERZA, E., (1993), *Psihologia copilului*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti
8. MARTIN, Sylvie (2001.). *Quelle place pour la jeunesse dans les bibliothèques municipales à vocation régionale ?* [en ligne]. Mémoire d'étude du Diplôme de conservateur de bibliothèque. Villeurbanne : Enssib.
9. MENEGHIN, Céline (2009.). *Des jeux vidéo à la bibliothèque* [en ligne]. Mémoire d'étude du Diplôme de conservateur de bibliothèque. Villeurbanne : Enssib.
10. OCTOBRE,S. (2009), Pratiques culturelles chez les jeunes et institutions de transmission : un choc de cultures ? Département des études et de la prospective du ministère de la Culture. *Culture Prospective* [en ligne], n.1.
11. PERISSE, Nicolas et RIVIERE, Jérôme (2010),. *L'offre multimédia en bibliothèque jeunesse* [en ligne]. Clamart : Petite Bibliothèque Ronde
12. PIAGET, J., (1976), *Construirea realului la copil*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti
13. MacLean, Judy. "Library preschool storytimes: Developing early literacy skills in children." (2008).
14. RIVES, Caroline. Les livres pour enfants dans les bibliothèques. *Bulletin des bibliothèques de France* [en ligne], 1995, n.3, p. 48-57.
15. STOICIU, E. M., (1983), *Maturizarea neuropsihomotorie a copilului de 5 – 6 ani*, în Filipescu V. (coord.), Instrumente şi modele de activitate în sprijinul pregătirii preşcolarilor pentru integrarea în clasa I, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti
16. VERZA, E., (1993), *Psihologia vârstelor*, Editura Hyperion, Bucureşti
17. WALLON, H., (1975), *Evoluţia psihologică a copilului*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti
18. WINNICK, Pauline, (1974), *Evaluation of Public Library Services to Children*. *Library Trends* 22.3 (1974): 361-376.

ANEXE

Anexa 1 CHESTIONARUL

Chestionar - Servicii şi programe de bibliotecă pentru copii (grupa de vârstă 0-14 ani)

Stimați colegi, vă rugăm, ca până în data de 10 aprilie 2013, să participați cu informații pentru realizarea studiului privind serviciile şi programele de bibliotecă pentru copiii cu vârste cuprinse între 0-14 ani. Scopul prezentului studiu este de a ajuta bibliotecile să îmbunătățească serviciile existente, să dezvolte servicii noi şi să împărtăşească cele mai bune practici în legătură cu publicul țintă specificat. Toate întrebările sunt obligatorii. La sfârşitul completării chestionarului, pentru salvarea informațiilor şi comunicarea lor, apăsați butonul cu eticheta "Submit". Întrebările privind completarea chestionarului pot fi transmise la adresa: pclaudia@gmail.com sau la mobil: 0721865656 Vă mulțumim!

Numele bibliotecii *

Tipul bibliotecii *

- ☐ Județeană
- ☐ Municipală/Orăşenească
- ☐ Comunală

Localitatea *

Județul *

Nr. de locuitori ai comunității servite *

Nr. de utilizatori înscrişi în perioada 2008-2012, cu vârste cuprinse între 0-14 ani *

Ce servicii din sfera accesului la informație oferiți? * **Bifați variantele corespunzătoare oferite de biblioteca Dvs.**

- ☐ Serviciu împrumut documente tradiționale (carte preşcolari/şcolari, bibliografie şcolară, reviste)
- ☐ Serviciu împrumut documente multimedia (casete audio, video, CD, DVD)
- ☐ Serviciu împrumut e-Book-uri
- ☐ Serviciu împrumut e-Reader-e
- ☐ Serviciu consultare documente tradiționale (dicționare, enciclopedii, atlase)
- ☐ Accesul la colecțiile altor biblioteci prin intermediul împrumutului interbibliotecar
- ☐ Accesul la colecțiile digitizate ale bibliotecii
- ☐ Accesul la baze de date online
- ☐ Accesul la programe de aplicație
- ☐ Servicii de referință (față în față, telefonic, SMS, email, chat)
- ☐ Altele:

Ce cursuri de instruire, workshop-uri, ateliere sunt oferite de către biblioteca Dvs. copiilor? *

- [ ] Programe de lectură
- [ ] Utilizarea calculatorului şi a internetului
- [ ] Limbi străine
- [ ] Fotografie
- [ ] Dezvoltare personală
- [ ] Dezvoltare abilități de viață
- [ ] Educație financiară
- [ ] Educație pentru mişcare
- [ ] Educație pentru o alimentație sănătoasă
- [ ] Istorie locală
- [ ] Abilități practice (artă, îndemânare, gospodărie)
- [ ] After School
- [ ] Niciunul

Ce servicii destinate petrecerii timpului liber oferiți? *

- [ ] Activități distractiv/recreative individuale şi de grup (jocuri şi jucării)
- [ ] Vizionare film (desene animate, documentare)
- [ ] Audiții (poveşti, muzică)
- [ ] Club Lego
- [ ] Club Boardgaming (Catan, Monopolis, altele)
- [ ] Club şah
- [ ] Club teatru (tradițional, de păpuşi, forum)
- [ ] Club dans (populare, moderne)
- [ ] Petreceri (aniversări, şcolare, carnaval)
- [ ] Niciunul
- [ ] Altele: _____

Ce tipuri de servicii mixte (răspund nevoilor de informare, instruire şi petrecere a timpului liber) oferiți? *

- [ ] Expoziții tematice
- [ ] Întâlniri cu autori şi ilustratori de carte pentru copii
- [ ] Concursuri
- [ ] Editare revistă
- [ ] Post radio
- [ ] Site/blog dedicat copiilor
- [ ] Niciunul
- [ ] Altele: _____

Descrieți (max. 5000 caractere) unul dintre serviciile oferite de biblioteca Dvs. care se poate constitui în exemplu de bună practică * Prezentarea trebuie să includă: denumirea serviciului, parteneri în proiect, pagina web (dacă este cazul), ce şi propune serviciul, rezultate obținute, cele mai importante activități (max. 5), de ce considerați serviciul ca fiind bună practică, numele responsabilului şi adresa de email a acestuia?

Anexa 2 – REZULTATELE SONDAJULUI

Personalul din biblioteca Dvs. care lucrează cu copiii a urmat vreo formă de pregătire specializată?

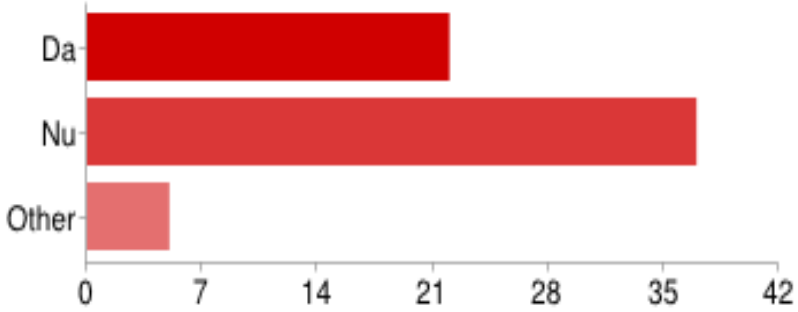

Da	22	34%
Nu	37	58%
Other	5	8%

Ce servicii din sfera accesului la informaţie oferiţi?

Serviciu împrumut documente tradiţionale (carte preşcolari/şcolari, bibliografie	97	98%
Serviciu împrumut documente multimedia (casete audio, video, CD, DVD)	41	41%
Serviciu împrumut e-Book-uri	6	6%
Serviciu împrumut e-Reader-e	6	6%
Serviciu consultare documente tradiţionale (dicţionare, enciclopedii, atlase)	90	91%
Accesul la colecţiile altor biblioteci prin intermediul împrumutului interbibliotecar	53	54%
Accesul la colecţiile digitizate ale bibliotecii	16	16%
Accesul la baze de date online	48	48%
Accesul la programe de aplicaţie	31	31%
Servicii de referinţă (faţă în faţă, telefonic, SMS, email, chat)	65	66%

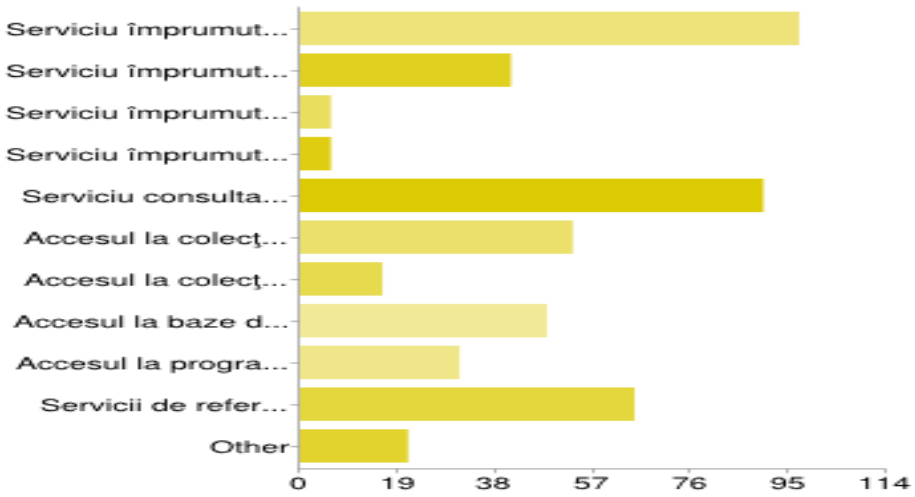

Ce cursuri de instruire, workshop-uri, ateliere sunt oferite de către biblioteca Dvs. copiilor?

Programe de lectură	86	87%
Utilizarea calculatorului şi a internetului	86	87%
Limbi străine	24	24%
Fotografie	15	15%
Dezvoltare personală	23	23%
Dezvoltare abilităţi de viaţă	24	24%
Educaţie financiară	3	3%
Educaţie pentru mişcare	19	19%
Educaţie pentru o alimentaţie sănătoasă	33	33%
Istorie locală	47	47%
Abilităţi practice (artă, îndemânare, gospodărie)	52	53%
After School	20	20%
Niciunul	3	3%
Other	14	14%

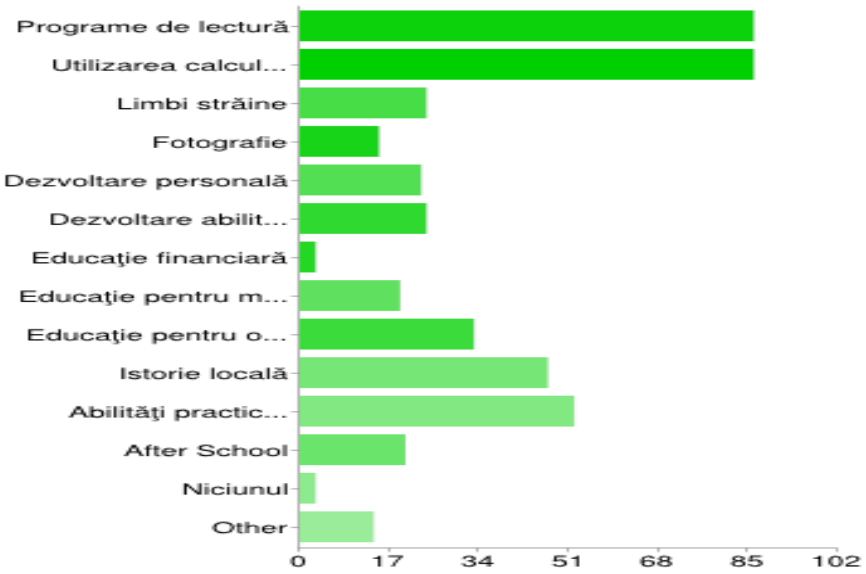

Ce servicii destinate petrecerii timpului liber oferiţi?

Activităţi distractiv/recreative individuale şi de grup (jocuri şi jucării)	62	63%
Vizionare film (desene animate, documentare)	90	91%
Audiţii (poveşti, muzică)	82	83%
Club Lego	4	4%
Club Boardgaming (Catan, Monopolis, altele)	5	5%
Club şah	15	15%
Club teatru (tradiţional, de păpuşi, forum)	13	13%
Club dans (populare, moderne)	8	8%
Petreceri (aniversări, şcolare, carnaval)	33	33%
Niciunul	1	1%
Altele	18	18%

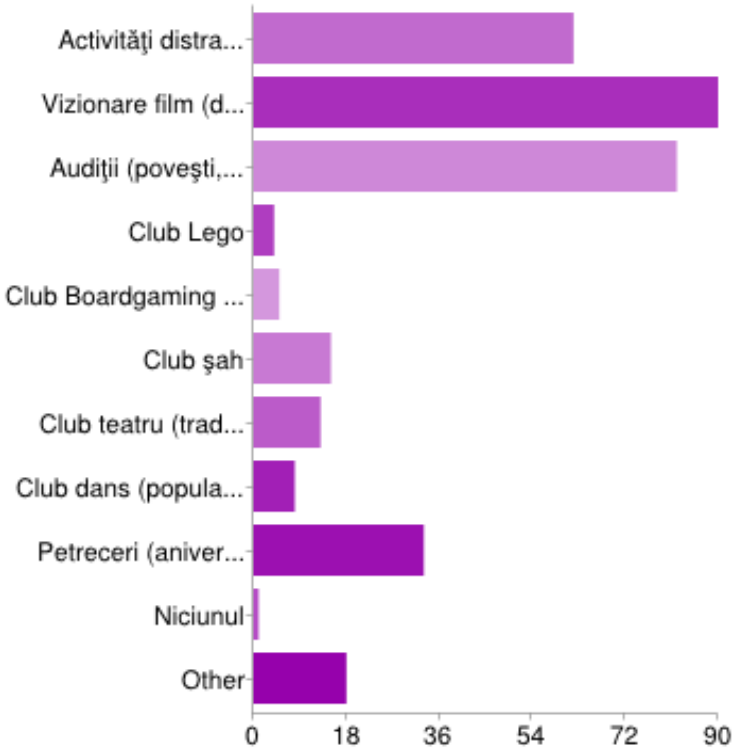

Ce tipuri de servicii mixte (răspund nevoilor de informare, instruire şi petrecere a timpului liber) oferiţi?

Expoziţii tematice	86	87%
Întâlniri cu autori şi ilustratori de carte pentru copii	44	44%
Concursuri	82	83%
Editare revistă	14	14%
Post radio	1	1%
Site/blog dedicat copiilor	14	14%
Niciunul	3	3%
Altele	5	5%

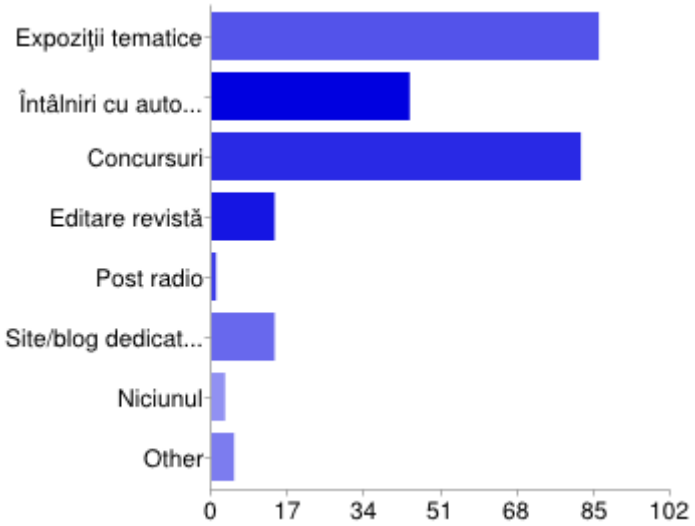

Care dintre următoarele informaţii credeţi că v-ar fi de folos pentru a vă îmbunătăţi / uşura relaţionarea cu copiii cu vâste de 0 - 14 ani:

cunoştinţe / informaţii despre psihologia copilului	41	64%
cunoştinţe / informaţii despre stadiile de dezvoltare ale copilului	31	48%
cunoştinţe / informaţii despre psihologia jocului la copiii cu vârste de 0 - 14 ani	42	66%
metode şi tehnici de lucru cu copiii cu vârste de 0 - 14 ani	51	80%
specificul relaţionării şi comunicării cu copiii cu vârste de 0 - 14 ani	46	72%
aspecte de evitat / riscuri in munca cu copiii cu vârste de 0 - 14 ani	39	61%
Altele	1	2%

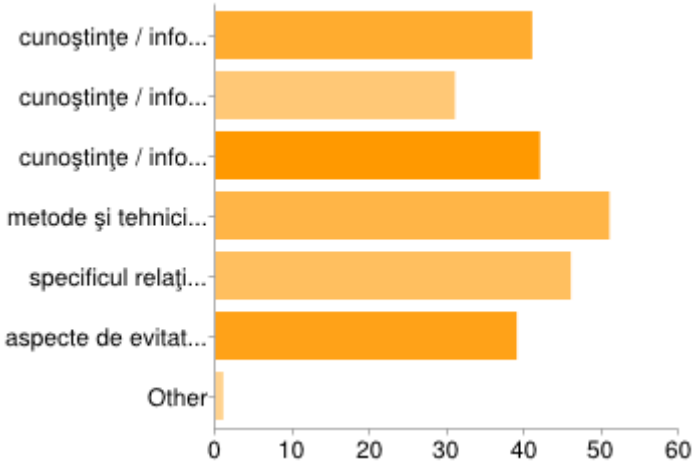

Anexa 3 – FIŞĂ OBSERVAŢIE

Biblioteca Judeţeană „George Barițiu" Braşov
Centru de excelență pentru servicii oferite copiilor cu vârste între 0-14 ani,

FIŞĂ DE OBSERVAȚIE

Data:

Durata observației:

Locul desfășurării:

Contextul în care a avut loc:

Cod subiect:

Aspecte observate	1	2	3	4	5
Entuziasm					
Implicare					
Plăcere					
Inițiativă					
Altruism					
Cooperare					
Respectarea regulilor					
Încredere					
Comunicativitate					
Sociabilitate					
Dinamism					

*(1 slab – 5 puternic)

Observații suplimentare necesare:

_____
_____
_____
_____

Observator:

Anexa 4 GHID FOCUS GRUP

Biblioteca Judeţeană „George Barițiu" Braşov
Centru de excelență pentru servicii oferite copiilor cu vârste între 0-14 ani,

STRUCTURA FOCUS GRUP

Nr focus grupuri:
Data desfăşurării:
Llocul defăşurării:
Durata desfăşurării:
Participanți:
Grup format din persoane interesate de serviciile de bibliotecă destinate copiilor cu vârste între 0-14 ani, cu următoarea structură: 5 bărbați, 5 femei, 5 studii medii, 5 studii superioare, 5 (elevi în ciclul primar şcolar, cu vârste între 7-14 ani).
Moderatori:
-Nume / Prenume / Calitate:
-Nume / Prenume / Calitate:

Ghid focus grup - Braşov:
„ Servicii şi programe pentru copiii cu vârste între 0-14 ani"

I. Stabilirea scopului şi regulilor discuției (5 minute)
În vederea realizării unui studiu care să conducă la îmbunătățirea serviciilor Secției pentru Copii şi Tineret a Bibliotecii Județene v-am invitat la această întâlnire. Este parte a proiectului „Bibliotecile județene: Centre de Excelență", şi are drept scop implicarea tuturor factorilor importanți şi responsabili care ne pot ajuta la îmbunătățirea şi dezvoltarea de noi servicii. Scopul nostru este să aflăm dacă putem rezolva parte dintre nevoile Dvs de servicii şi informații cu ajutorul bibliotecii publice şi al autorităților locale responsabile. În acest sens v-am invitat la o discuție despre aşteptările pe care le au membrii comunității noastre de la BP.

- Dorim să aflăm părerile dvs, aşadar nu există răspunsuri corecte sau greşite
- Cu permisiunea Dvs. vom înregistra discuția noastră astfel încât să ne ajute să ne amintim ceea ce s-a spus, confidențialitatea conversației noastre este o condiție pe care o respectăm **[insistați pe acest lucru!]**
- Vă rugăm să vorbiți tare şi pe rând – pentru acuratețea înregistrării **[insistați pe acest lucru!]**
- Simțiți-vă bine şi relaxați-vă – sper să avem o discuție interesantă şi plăcută.
- Să ne cunoaştem. Vă rugăm să vă spuneți prenumele şi câteva date despre Dvs: vârstă, stare civilă, număr copii, ocupație, hobbyi-uri.

II. Probleme de interes comunitar

- Care credeți că sunt principalele 3 probleme cu care se confruntă oamenii din localitatea noastră? (se scriu şi, se ierarhizează răspunsurile).
  *Dacă participanții menționează educația / protecția mediului / sănătatea, urmează întrebarea "care sunt problemele specifice de educație? - Identic pentru orice altă problemă menționată.
- Cine credeți că se ocupă de rezolvarea lor? Care credeți că sunt factorii responsabili care ar trebui să se preocupe să le rezolve? Cum credeți că pot contribui autoritățile locale la rezolvarea acestora? Vă rog să exemplificați.
- Considerați că Administrația Publică Locală este interesată să rezolve probleme comunitare cu ajutorul bibliotecii?

III. Biblioteca Publică

- Ce consideraţi că ar putea face BP şi bibliotecarul pentru rezolvarea acestora? Vă rog exemplificaţi cu referire la principalele probleme identificate
- Credeţi că au fost activităţi în trecut în care BP se implica în rezolvarea diferitelor probleme ale comunităţii? Dacă "Da", vă rog să detaliaţi? Dacă "Nu", de ce credeţi că nu se întâmplă asta?
- Dumneavoastră aţi participat la acţiuni organizate, indiferent de temă, în cadrul/de către BP? Vă rugăm detaliaţi răspunsul!
- La ce fel de activităţi / manifestări / sesiuni informative aţi participa? Ce teme ar trebuie să acopere aceste activităţi astfel încât să fiţi interesat să participaţi?

IV. Educaţie

- Următoarea temă a discuţiei noastre este educaţia. Pornind de la afirmaţia conform căreia românii consideră că educaţia este o problemă atât la nivel naţional cât şi local. Vă rugăm să ne spuneţi care credeţi că sunt problemele specifice legate de educaţie la nivel naţional? Dar la nivelul localităţii noastre? Ce poate face Administraţia Locală pentru rezolvarea acestora?
- Cum credeţi că poate BP contribui la rezolvarea acestor probleme? (exemple de ajutor: informaţii format tipărit/electronic, conferinţe susţinute de personalităţi din domeniu, campanii de informare / susţinere / conştientizare ... şi altele)
- Dacă ar fi să le organizaţi dvs cum aţi proceda astfel încât oamenii să fie interesaţi să participe în număr cât mai mare la aceste acţiuni/activităţi/manifestări/informaţii/informări?

V. Protecţia mediului

- Următoare temă de interes pe care dorim să o abordăm este despre protecţia mediului. Care credeţi dvs.că sunt cele mai frecvente probleme de mediu la nivel naţional. Dar la nivelul localităţii noastre? Cum credeţi că s-ar putea ele rezolva? Care credeţi că ar fi rolul Administraţiei Publice Locale?
- Ce consideraţi că poate face BP ca să ajute în această direcţie? (informaţii format tipărit/electronic, întâlniri cu experţi/ specialişti pe problemele specifice, conferinţe susţinute de personalităţi din domeniu, campanii de informare / susţinere / conştientizare ... şi altele)
- Dacă ar fi să le organizaţi dvs cum aţi proceda? Pentru ca oamenii să participe în număr cât mai mare la aceste acţiuni / activităţi / manifestări / informaţii / informări campanii de informare / susţinere / conştientizare ... şi altele cum aţi proceda?

Anexa 5 – INTERVIU SEMISTRUCTURAT

Biblioteca Judeţeană „George Barițiu" Braşov
Centru de excelență pentru servicii oferite copiilor cu vârste între 0-14 ani,

Grilă interviu semi-structurat
analiza experienței comune

Locul desfăşurării interviului:
Contextul:
Cod persoană intervievată:
Vârsta / sexul:
Data şi durata interviului:

1. Vă rog să descrieți în trei propoziții activitatea la care ați participat.
2. Ce ați apreciati în mod deosebit la această activitate?
3. Care credeți că sunt beneficiile reale ale copiilor ca urmare a participării la această activitate?
4. Ați mai participat la activități cu copii de vârstă preşcolară?
5. Puteți descrie pe scurt activitățile?
6. Ce alte activități cu copii de vârstă preşcolară ați mai organizat?
7. Care este experiența dvs. În lucrul cu copiii de vârstă preşcolară?
8. Vă rog să îmi enumerați câteva dintre beneficiile pe care considerați că le-au avut copiii ca urmare a participării la activitățile descrise.
9. Ce ne puteți spune despre problemele cu care v-ați confruntat în desfăşurarea activităților?
10. Dacă ați putea să îmbunătățiți ceva la activitatea noastră, care ar fi acel lucru?
11. De la ce porniți în conceperea unei activități cu copiii?
12. Descrieți câteva dintre reacțiile copiilor ca urmare a participării la activități?
13. Enumerați câteva tipuri de activități specifice copiilor de vârstă preşcolară pe care le-ați desfăşurat.
14. Colaborarea cu factorii responsabili în educația copiilor de vârstă preşcolară v-a mulțumit?
15. Cum apreciați implicarea în activitate a bibliotecarului / părintelui / educatorului?
16. Ce abilități credeți că sunt necesare în munca cu copiii de vârstă preşcolară?
17. Formulați două recomandări pentru bibliotecar / părinte / educator?
18. Pe o scară de la 1(slab) la 5(puternic) care este aprecierea dvs. La adresa activității desfăşurate?
19. Dacă ar fi să alegeți un cuvânt care să descrie relația dvs. cu copii care ar fi acela?
20. Ce ați schimba în modul de desfăşurare a activității la care ați participat?

Vă mulțumim pentru timpul, rabdarea şi atenția pe care ne-ați acordat-o.

Anexa 6 - WORSHOP EXPLORATORIU

Biblioteca Judeţeană "George Barițiu" Braşov
Centrul de excelență pentru servicii oferite copiilor cu vârste între 0 – 14 ani

WORKSHOP EXPLORATORIU

Data:_____

Durata desfăşurării:_____

Locul desfăşurării: _____

Scopul acțiunii: inițierea de colaborări între factorii direcți implicați în vederea abordării şi promovării noului serviciu destinat copiilor, implicarea părinților şi tuturor factorilor responsabili în activități cu impact în beneficiul copiilor.

Ce s-a urmărit: stabilirea câtorva dimensiuni relevante, dimensiuni relaționale care cuprind competențele pe care serviciile de bibliotecă îşi propun să le dezvolte în rândul copiilor:

- **competențe din sfera comunicării – scris, citit, vorbire;**
- **competențe din sfera inovației şi creativității;**
- **competențe din sfera managementului de grup şi a celui personal;**
- **lucrul în echipă;**
- **dimensiuni personale cu referire la valorile pe care copiii le învață: încredere, participare şi responsabilitate, respect, perseverență.**